GÜN

Siyasi Haber ve Yorum Dergisi
31
Eylül '87
400 TL (KDV dahil)

12 EYLÜL

Cezaevlerindeki Direnişle Kenetlenelim
İsrail ve Devlet Terörü
Disk Açılmalıdır

REFERANDUMDA EVET

REFERANDUMDA TAVIR

6 Eylül'de yapılacak referandum konusunda izleyebildiğim kimi doğruları, yanlışları anlatmak istiyorum. Bunun GÜN tarafından da yapılacağını düşünmekle beraber, okurlarının da böyle kısa yazılarla katkıda bulunmasının yararlı olacağı kanısındayım. 6 Eylül oylamasına nasıl gelindi, ANAP neleri planlayarak böyle bir düzenlemeye gitti, bunlar biliniyor. Ya da artık bildiğimizi düşünmek zorundayız.

Bizce tartışılması gereken olay, sol güçlerin bir görüş birliği sağlayamamış olması ve bunu iki ayrı eğilimle sergilemeleri. Bir çevre, referandumu aldatmaca olarak görüp, "boş oy" çağrısı yapmakta ve bunu "evet" denilmesi gerekir diyenleri artan dozda suçlayarak dile getirmektedir. Gerekçeleri de, "burjuvazinin iç çelişkisinde sosyalistlerin işi ne?" sorusuyla somutlanmakta. Oysa ki, bizler çelişkiler sorununa böyle bakmadığımız gibi, 6 Eylül de basit bir "iç çelişki" niteliğini çoktan aşmıştır.

Bu sorunun bir yanı. Yani boş oy çağrıcısı arkadaşlarımız sorunu kavrayamamış durumdalar, ne gelişmeleri bilimsel çözümlemeye vurabiliyorlar ne de günlük politik gelişmelerde tavır alabiliyorlar.

Sorunun bir diğer boyutu da, sosyalistlerin, önlerine çıkan her seçimde "boykot" ya da benzeri bir çağrı yapma politikasızlığına düşme lükslerinin olup olmadığıdır. Boykot ancak etkili bir biçimde kullanılacağı zamanlarda gündeme gelen ve sonuçlarıyla da sol güçlerin bir anlamda sayısal etkinliğini de gösteren bir taktiktir. Oysa ki ülkemizde, anımsanırsa son 10 yıldır yapılan tüm seçimlerde boykot bir kesimce öne sürülmüştür. Ve kabul etmek gerekir ki, ülkemiz için "lafı edilmez" bir duruma getirilmiştir. Bütün bu kaygularla, boş oy çağrısında bulunanların ve buna eğilimli olanların sorunu bir kez daha düşünmeleri gerektiğini söylüyorum.

AHMET HAKKAN/MUĞLA

Kapak resim: Sağmalcılar Cezaevi'nde ölüm orucunda bulunan Ahmet Yücel, Recek Keleş, Ertuğrul Mavioğlu, Hürrem Yıldız, Mehmet Aslan, Nail Çiftçi. Ali Aslan bu fotoğraf çekilmeden bir gün önce tahliye olmuştu.

"BİZ NEYİN EBESİYİZ?"

SİZLERE Ordu ilinde varolan sorunlardan birini yazmak istiyorum. Kurum Sağlık Müdürlüğü, sorun ise Sağlık Müdürlüğündeki en alttakilerin, ebelerin.

Bilindiği gibi ebeler çeşitli iş gezilerine çıkınca gezi tazminatı almak zorundadır. Oysa Ordu ilinde böyle bir uygulama görülmüyor. Tazminatımızın ne olduğunu sorunca, bize şöyle ters bir bakış fırlatıyorlar, susmak zorunda kalıyoruz. Onlar da tek tek bir şey yapamayacağımızı biliyorlar. Çünkü varolan örgütümüzü dağıttılar. Sağlık emekçilerine sahip çıkacak hiçbir kuruluş olmadığını onlar da biliyorlar. Ben de bundan ötürü bu durumu ilerici basına duyurmak zorunluluğunu hissettim. Çünkü bizim gözümüz, kulağımız onlar.

Yine edindiğimiz bilgiye göre bizim gezi tazminatlarımız, bizim üstümüzdekilere ödenmiş. Yani bizim emeğimiz, alınterimiz ya hak etmeyen üsttekilere ya da yağcılık yapanlara ödeniyor. Karşı çıkmak olası değil. Soluğu nerede alacağımız belli olmaz artık. Bundan ötürü çok rahat bir şekilde haklarımızı gaspediyorlar.

Benim doğruyu yazıp yazmadığım araştırılabilir. Belki de biz alıyormuşuz gibi işlem yapmış olabilirler. Ama aldığımız paraya imza atmamız gerektiğinden, anlaşılır. Geziye çıkmadığımız da vurgulanabilir. Öyleyse biz neyin ebesiyiz?

ORDU'LU BİR EBE

"CEZAEVLERİYLE İLGİLİ YAYINLAR..."

BİZ kendi kısıtlı olanaklarımızla GÜN'ü sürekli izlemeye çalışan bir grup okuruz. Dergiyi büyük ölçüde beğeniyoruz. Ancak ülkemizin her yanında yaşanan çok çeşitli baskıları yeterince yansıtmadığını düşünüyoruz. Bir ara cezaevleriyle ilgili yazılar yayınlanıyor, işkenceler açıklanıyordu. Bu olumlu çabaya ara mı verildi?

Ayrıca, biz GÜN'ü bulunduğumuz yerde bulmakta güçlük çekiyoruz. Sanıyoruz dağıtım sorunu içindesiniz. İlerici yayın organlarının böyle önemli sorunları olmakla birlikte, okura da ulaşması gerekiyor sanıyoruz. Yoksa onlara gönül verenler nasıl edinip okuyacak, bilgilenecek?

ALİ ALAN/KAYSERİ

GÜN

12 EYLÜL, işkence ve baskıyı had safhada uygulamak zorunda olan bir ekonomi-politikanın rejimidir. Klasik faşist yöntemlerin yerini neofaşist müdahalelerin aldığı günümüzde, pekçok benzerinde olduğu gibi, hazırlığı ve yönetimiyle dış kaynaklıdır. Gizli iktidar odağının yengisidir.

12 EYLÜL dönemini geride bırakmadık. Hâlâ içinde yaşıyor, onu tüm toplumsal yaşamdan silip atmak için savaşıyoruz. Daha bir yıl öncesine kadar demokrasiye geçileceği umutları kimi çevrelerde oldukça canlıydı. Şimdi bu umutların yerini, ancak demokrasi güçlerinin kararlı savaşımının tek çözüm olacağı inancı aldı. Doğrusu da bu. Ülkemizin devrimci, sol, sosyalist güçlerinin birleşik savaşımı, yaşadığımız bu karanlık, despotik rejimin biricik panzehiridir.

TÜM BİR Ağustos ayı boyunca cezaevi ve işkence olgusuyla içiçe yaşadık. Diyarbakır gibi kimi "özel" cezaevleri dışında, fiziksel işkencenin gün geçtikçe azaldığı belirtiliyor. Bu haberlerin kaynağı cezaevlerinde bulunan politik tutuklular, öyleyse inanmak gerek. Ama yine onlar ısrarla belirtiyorlar ki, manevi-psikolojik işkence son kertede yoğun biçimde uygulanıyor. Ve bu yüzden bini aşkın devrimci tutuklu ve hükümlü açlık grevleriyle tüm yurttaki cezaevlerinde kararlı bir direnişe geçtiler. Temmuz ayının ortalarında başlayan bu direniş, pekçok cezaevinde hâlâ sürüyor.

Belirtmek gerekir ki, direnişin asıl sahibi ve sorumlusu, bizzat bu direnişe katılanlardır. İlk sözü söyleme hakkı onlarındır. Biz, onların haklı ve doğru gördükleri bir eylemi destekliyoruz.

Kaldı ki cezaevi demek, psikolojik işkencenin, insanların okuma, konuşma, giyinme, haberleşme, savunma haklarının ellerinden alındığı koşullar demek hiç değildir. Cezaevlerinde de insanca yaşam koşulları egemen olabilir.

Tüm yurttaki cezaevlerindeki dava arkadaşlarımızın direnişiyle dayanışma dileklerimizle, dostlukla...

HESAPLAŞMA

24 OCAK, 12 Eylül, ANAP iktidarı: ülkemiz için önemli, hareketli ve değişikliklerle dolu bir 7 yılın başlıca olguları. İstikrar programları, alternatifi olmayan alternatifler, büyük iddialar ve dönüp dolaşıp geldiğimiz nokta: ekonomik darboğaz, politik belirsizlik, toplumsal çürüme ve yozlaşma. 7 yılın başlıca sonuçları.

Bütün bu sürecin önplandaki sorumlusu ve muhatabı iktidar partisidir. Dolayısıyla topun ağzındaki ilk hedef odur. Bu durumdaki bir iktidar partisinin, akıbeti bugünden belli de olsa, kendi tükenişine ve çözümsüzlüğüne gönül rızasıyla katlanmasını ummak hayalcilik olur. Nitekim ANAP'ın izlediği çizgi de ırmağı geriye akıtma çabası yönündedir.

6 Eylül'deki halkoylaması ANAP'ın bu çizgisinin bir ürünüdür ve durumunu korumaya yönelik bir siyasal manevradır. ANAP halkoylamasında yürüttüğü kampanya boyunca saklamaya gerek görmediği bir ikiyüzlülük örneğini vermiştir. Parlamento'nun 13.5.1987 günü 102. bileşiminde Mr.Özal şöyle konuşuyordu: *"Bu yasaklar hakla, adaletle, insaf ile ilgili değildir. Yani mantıklı değildir."* Ardından "Biz referandumda ne hayır'dan yanayız ne de evet'ten" demelerine ve bunu bıktırırcasına tekrarlamalarına rağmen, bugün ortalıkta ANAP'tan başka hayır'cı parti yoktur. ANAP'ın kendilerince başarılı sanılan, aslında gülünç yöntemlerleyürütülen kampanyada devletin olanakları olur olmaz kullanılıyor, hayır oyu için her yol mübah görülüyor, baskılar şantaj boyutlarına varıyor.

Bu "tarafsız taraftar" rolüdür ki, Demirel'e, "Bunlar yalancılığı meslek edinmişler," dedirtiyor.

ANAP önümüzdeki genel seçimden galip çıkmanın koşullarını oluşturmaya çalışıyor. Halkoylaması sonucunda siyasal yasakların sürmesinden *daha fazlasını* istemesinin ve ülkenin bir genel seçim havasına girmesinin nedeni budur.

İlhan Selçuk bir yazısında, "12 Eylül'de gündeme giren askeri müdahale, emekçi sınıfların haklarını tırpanlayarak dışa bağımlı holdinglerin isteklerini yerine getirdi," dedikten sonra, ANAP'ı "12 Eylül'ün uzantısı" olarak niteliyor. Mr. Özal'ın, *"6 Eylül'de evet çıkarsa, Türkiye'de 12 Eylül tartışması açılır"* sözü, bir endişeyi yansıttığı gibi, bu nitelemeyi de doğruluyor.

12 Eylül ile ANAP arasında dolaysız bir bağ var. 12 Eylül ülkemizdeki toplumsal gelişmeye karşı yürütülmüş bir genel operasyondur. ANAP da bu operasyonun bir parçasıdır.

Politikadan nasibini almış insanlar için 12 Eylül olayının muammalı bir tarafı yok. Zaman puslu havayı temizledikçe insanlar gerçekleri daha iyi görüp kavramaktadırlar. 12 Eylül ile birlikte nelerin geldiğini, neleri kaybettiklerini günlük yaşamları içinde daha iyi anlamaktadırlar. Bu gelişmeyle birlikte, 12 Eylül-ANAP ittifakının tabanı, sayısal olarak, 1982'deki Anayasa oylamasındaki yüzde 92'lerden giderek yüzde 30'ların altına doğru seyretmektedir. Halkoylamasındaki telaş ve hırçınlık, nispeten daha serbest bir ortamda 82 Anayasası'nın yeniden oylanması anlamına gelmesinden ve sonuçta bu ittifakın gerilemesini aritmetik olarak kanıtlayacağından doğan korkudandır.

Aynı sonuç, demokratik kamuoyunun etkinliğini ve demokratikleşme yolunda aldığı mesafeyi göstermesi bakımından da anlamlı olacaktır.

Özetle, halkoylaması demokrasi güçleri ile karşıtları arasında, bir hesaplaşma olacaktır.

12 Eylül'ün tasfiyesi

HALİL DAĞLI

12 EYLÜL'ün üzerinden 7 yıl geçti. Toplumun her alanında 12 Eylül düzenlemelerininsonuçlarını yaşıyoruz.Ekonomiden kültüre, siyasetten ahlâka kadar hemen her toplumsal sorunda bütün yollar 12 Eylül'e çıkıyor.

12 Eylül ile ilgili gerçekler, yarı gerçekler, aydınlanmamış gerçekler var. Bilinenleri toplumun en geniş kesimlerine yaymak, bilinmeyenleri gün ışığına çıkarmak, döneme ilişkin araştırmalar yürütmek bütün demokratların görevi. GÜN bu amaçla bu sayısında 12 Eylül'e geniş yer ayırdı. Bu dönem üzerine değerlendirme yazılarıyla birlikte, olayın politik yönü, politik sonuçları ve önümüzdeki görevler üzerine yazılar bulacaksınız.

Nesnel koşullardaki değişikliklerle, insanların düşüncelerindeki ve eylemlerindeki değişikliklerin eşzamanlı olmadığını biliyoruz. Ama eninde sonunda nesnel koşullar kendisiyle uyumlu düşünceleri ve eylemleri yaratıyor. Ülkemiz yedi yıldan bu yana gerçeklerin anlaşılması yolunda oldukça mesafe aldı. Hem demokratik toplumsal birikim ve gelenek hem de bilinçli çabalar bu sonucu sağladı. GÜN bu sayısıyla böyle bir çabaya katkıda bulunma amacında.

12 EYLÜL 1980 darbesi toplumsal yaşamın her alanında geçerliliğini büyük ölçüde günümüzde de sürdüren köklü değişiklikler yaptı.

Demokratik ve sol basın yıllardır bu değişiklerin dökümünü yapıyor. 12 Eylül'ün çıkarlarına hizmet ettiği çok küçük bir kesim hariç, işçiler, köy ve kent emekçileri, aydınlar, gençler, orta tabakalar ve belirli burjuva kesimler bu değişikliklerin sonuçlarını yaşıyorlar. Bu kesimlerin çıkarlarını savunma savaşımının önüne 12 Eylül'ün mirası antidemokratik otoriter rejim bir heyüla gibi dikiliyor. Bu nedenle 12 Eylül ve onun devamı olan rejim tasfiye edilmeden toplumsal gelişmeyi gerçekleştirebilmek olanaksız duruma gelmiş bulunuyor.

Anti demokratik otoriter rejimin tasfiyesini başarabilecek gerçekçi bir çizginin üretilebilmesi birçok sorunun doğru bir biçimde yanıtlanmasına bağlıdır.

Bu soruları şöyle sıralayabiliriz:

12 Eylül'le birlikte iktidardaki egemen güç ne gibi değişikliğe uğramıştır?

1983 yılından sonra partilerin kurulması ve parlamentonun oluşması ile başlayan dönemin getirdiği değişiklikleri nasıl yorumlamak gerekir?

Rejim ile çatışma içinde bulunan sınıfsal ve politik güçler nelerdir? Bu güçler hangi hedefler için ve nasıl bir araya gelebilirler?

Bu soruların doğru bir biçimde yanıtlanması 12 Eylül'ün tanınması bakımından önemlidir. Yok değilse yapılan değişiklikliklerin mantığını kavramadan yalnızca sonuçlarına karşı çıkmak durumunda kalırız. Mücadelede olanakları kavrayamaz, savaşımın ana halkasını yakalayamayız.

Bir ülkede ekonomik ve siyasal iktidarların sürdürülmesini bir ittifaklar zinciri biçiminde anlamak gerekir. Bu ittifaklar ekonomik ve toplumsal gelişme süreci içinde oluşur. İttifak kapsamındaki sınıflar üretim içindeki etkinliklerine ve devlet aygıtını kontrol edebilme durumlarına göre belirleyici güç veya küçük ortaklar olarak dizilirler. Ancak toplumsal ve ekonomik gelişme durağan olmadığı için belli bir aşamada küçük ortak olarak egemen ittifakın içinde yeralan kesim öne çıkabilir. İttifak içindeki belirleyici kesim güçten düşmesi nedeniyle ekonomik ve siyasal iktidarı eskisi gibi yönetemez duruma gelebilir. Veya egemen kesim içinden bir grup diğerlerinin aleyhine daha da güçlenebilir ve öne çıkabilir. İşte böylesi durumlar egemen ittifak içindeki ağırlıkların yeniden düzenlenmesini zorunlu kılan durumlardır. Bu düzenleme ekonomide ve siyasal iktidarın yapısında birçok köklü değişikliğe neden olur. Bu nedenle egemen ittifak içinde yeni ağırlıkların kurulması toplumda geniş çalkantılara ve bunalımlara neden olur. Bunalımın çözümü için ve aynı zamanda yeni ağırlıklı gücün egemenliğinin kurulmasına katkıda bulunmak üzere kurulu düzenin baskıcı aygıtları harekete geçer veya geçirilir.

12 Eylül yukarıda çizmeye çalıştığımız tablodaki gibi iktidarda yeni bir egemenliğin kurulmasına karşılık gelmektedir. Başta ABD olmak üzere, diğer emperyalist devletlerin askersel-sanayi kompleksinin, uluslarötesi tekellerin yerli ortaklarından oluşan büyük toprak sahipleri, büyük ve tekelci burjuvaziden oluşan egemen güç içinde öne çıkmıştır. Öne çıkan bu kesim devlet aygıtlarının üst kesimleri, teknokrat ve politik üst kadrolarla birlikte yeni bir yönetici güç oluşturmuştur. bu güç, büyük toprak sahiplerinin, büyük ve tekelci burjuvazinin politikasını belirlemekte ve iktidarını yürütmektedir. İşte 12 Eylül bu gücün ağırlığını koyabilmesi için gerekli ekonomik, politik, yasal, toplumsal vb. değişikliklerin yapılmasına olanak veren "açık diktatörlük" koşullarını gerçekleştirdi.

Bu değişiklikler sonucunda 1980'e kadar görülmemiş biçimde dış politikamız ABD ve NATO yönetiminin etkisi altına girmiş, onların dünya çapında sürdürdükleri gerginlik ve çatışmalara gebe poli-

tikasının gerekleri doğrultusunda biçimlenmeye başlanmıştır. İçteyse yasalar ve baskı aygıtı, doğrudan yeni yönetici gücün iktidarını destekleyecek ve karşıtlarına zor uygulayacak biçimde yeniden düzenlenmiştir. Dolayısıyla 12 Eylül'le birlikte öne çıkan bu kesimin en büyük dayanağı ve müttefiki barış düşmanı ABD yönetimidir. Uluslararası planda bu dayanağın ve baş destekçinin zayıflaması veya gerilemesi ülkemizde antidemokratik otoriter rejimin konumunda doğrudan değişiklikler yaratacaktır. Bu nedenle demokrasi güçleri böyle bir duruma katkıda bulunmayı mücadelelerinin ana hedeflerinden birisi olarak görmek zorundadır.

Buradan rejimin yapısında son yıllarda gerçekleşen değişiklikler sorununa geçebiliriz.

12 Eylül'ün toplumsal ve siyasal güçlerin üzerine uyguladığı baskı ve dağıtma politikasının önemli ölçüde amacına ulaşması egemen güçlerin yeni manevralarına olanak tanımıştır. Bu gerici güçler sıkı biçimde kontrolleri altında tuttukları baskı mekanizmaları ve diktatörlük koşullarında sağladıkları "yasal" dayanaklar yardımıyla parlementer görünümlü antidemokratik otoriter bir rejime geçebilmenin olanaklarını elde etmişlerdir. Yine bu koşullarda uygulanmak istenen rejimin savunuculuğunu yapacak, burjuvazi, orta tabakalar ve diğer sınıfların bir bölümünden oluşan kitle tabanına dayanan bir parti yaratılmasının koşulları oluşmuştur. Ancak rejimin partisi sorununda kısa bir dönem belirsizlik oluşmuştur. Bu belirsizlik, ne kadar güdümlü olursa olsun oluşan kitle tabanının desteğini kazanamayacak nitelikteki, açık cunta destekli partinin geri plana düşerek, yeni koşullara daha uygun düşen ABD destekli partinin etkinlik kazanmasıyla çözümlenmiştir.

Ancak daha uygun koşullar yaratmak için yapılan açılım açık diktatörlük biçimini ve araçlarının kullanımını giderek sınırlamıştır. Çünkü ülkede en geri düzeyiyle bile olsa yasal olanakların belirmesi egemen gücün hareket alanında kaçınılmaz bir daralma yaratmıştır. Ayrıca belirli bir çerçeve içinde tutulabilse bile yaygın bir muhalefetin oluşup güçlenmesi rejim için yeni sınırlamalar, karşıtları için yeni olanaklar yaratmıştır. Rahatlıkla söyleyebiliriz ki bugün soldan burjuva muhalefete kadar bütün muhalefetin kazandığı olanaklar rejimin yeni politikasının açmazlarını değerlendirerek elde edilen kazanımlardır ya da onun sonuçlarıdır. Sonuç olarak bugün için rejimi tanımlarken son yıllarda belli bir planla ya da muhalefetle çatışmalar sonucunda oluşan değişiklikleri dikkate almak gerekir. Artık büyük ölçüde açık diktatörlük yöntemlerini kullanan değil antidemokratik, otoriter nitelikte bir rejim bulunmaktadır. Bu sonuç , demokrasi güçlerinin rejimi tasfiye etme hedefleri açısından önem taşımaktadır.

"12 Eylül iktidarda yeni bir egemenliğin kurulmasına karşılık gelmektedir. Başta ABD olmak üzere, diğer emperyalist devletlerin askersel-sanayi kompleksinin, uluslarötesi tekellerin yerli ortaklarından oluşan büyük toprak sahipleri, tekelci burjuvaziden oluşan egemen güç öne çıkmıştır.

Yazımızın başında sıraladığımız üçüncü ve son sorunun, yani, rejim ile çatışma içinde bulunan sınıfsal ve politik güçler nelerdir'in yanıtını 12 Eylül'den sonra oluşan yeni iktidar ağırlıklarında aramak gerekir. Bir başka deyişle 12 Eylülcü rejimin alternatif güçleri, 12 Eylül'den zarar gören bütün toplumsal tabakalardan ve politik hareketlerden oluşmaktadır. Burada işçi sınıfı, köylüler, orta tabakalar, aydınlar, gençlik, kadınlar, ulusal demokratik hareketler ve yanısıra yeni oluşan iktidar ağırlığıyla çatışma içinde bulunan burjuva kesimleri de saymak gerekir. Bu kesimlerin egemen güç ile çatışmalarını dikkate almak yalnızca bir tercih sorunu değildir. Bu bir potansiyeli rejime karşı harekete geçirmek ve egemen gücün ittifaklarını sınırlamak bakımından bir zorunluluktur.

Buraya kadar geliştirdiğimiz mantığı özetlersek 12 Eylül'ün ve sonuçlarının tasfiyesi demek, 12 Eylül'le birlikte öne çıkan Amerikancı, işbirlikçi, militarist egemen gücün iktidardan uzaklaştırılması demektir. Bu gücün iktidardan uzaklaştırılması aynı zamanda onun uluslararası planda dayanağını oluşturan ABD yönetiminin savaşçı, saldırgan politikasının yenilgiye uğratılmasını gerektirmektedir.

Bu iki amacın birleştirilmesi barış için mücadele etmek ve demokrasinin kurulmasını hedeflemek biçiminde olmaktadır.

12 Eylül'ün sonuçları ile birlikte tasfiyesi zorunlu olduğu kadar güç bir görevdir. Bu nedenle bu amaç için önerilen araç ve yöntemlerin bu güç görevi başarmaya uygun gerçeklikte ve somutlukta olması gerekir. Görünüşte bu tasfiyeyi kısa yoldan sağlamayı amaçlayan, ancak özünde koşullara denk düşmeyen yöntemler yeni olanaklar yaratmak ve güçleri harekete geçirmeyi başarmak bir yana, eldeki olanakları ve güçleri bile kullanılamaz duruma getirirler.

12 Eylül'ün tasfiyesi süreci en başta bugünkü olanakların ve güçlerin değerlendirilmesi ile başlayacaktır. Bugün varolan güçlerle başlamak ise süreci geliştirebilmek için en gerçekçi hedefleri belirleyebilmekle bağlantılıdır. Barışı ve demokrasiyi kazanmak amacında anlaşmış sol güçlerin, rejimle çelişkisi olan bütün kesimlerin taleplerine ilgi göstermesi, düzeyi ne olursa olsun her türlü ortak hedefi savunmak için çaba göstermeleri ve güçler arasında yakınlaşma sağlamaya çalışmaları yarının rejimi yenecek bağlaşıklıklarının başlangıcı olacaktır. Bu nedenle sol güçlerin kendi mücadeleleri yanında rejim karşıtı her çıkışa omuz vermeleri gerekir. Muhalefetin kazandığı her başarı ve bu başarılar temelinde oluşan yakınlaşmalar rejimin sonunu hazırlayacaktır.□

12 Eylül ve militarizm

"Ekonomide militarizm, silahlanma harcamalarının daha büyümesiyle, ekonominin askerselleştirilmesiyle, askersel sanayilerin geliştirilmesiyle kendisini ortaya koyuyor. Genellikle albay ve daha yüksek rütbeli müdür ve yöneticilerin sayısı artıyor. Savunma Fonu'nda biriken paralar milyarları aşıyor."

CELAL A.KANAT

12 EYLÜL 1980 tarihi, kimi basın organlarının ve kimi çevrelerin ileri sürdüğü gibi, "bir ara dönem"in başlangıcını mı niteliyor? Bunun yanıtı, kuşkusuz, "ara dönem" sözüyle neyin anlatılmak istendiğine bağlı olmakla birlikte; gündelik anlatımda bu sözcüğün kazandığı içerik temel alınırsa, bu soruya olumlu bir yanıt vermek zorlaşıyor. Zorlaşıyor; çünkü 12 Eylül, getirdikleriyle, hiç de gelgeç nitelikler taşımıyor; özellikle, zorlu bir direniş ve muhalefetle karşılaşmadan, kendi kendine gidecek, "ara" önlemler barındırmıyor. Bunlar, çok daha karmaşık ve yapısal bir durumla bağlantılı olarak ortaya çıkıyor, belli ölçüde "kararlılık" ve "direngenlik" içeriyor, biçimsel değişikliklere az çok esneklik gösterebilirken, öze ilişkin değişimlere karşı oldukça direnç gösteriyorlar. O nedenle de, bu önlemlerin özünde değişmesi için güçlü bir muhalefet, geniş bir birliktelik zorunlu oluyor.

Militarizm, böylesi bir olgu olarak karşımıza çıkıyor.

Militarizm, bir eğilim olarak, kuşkusuz 12 Eylül'den önce de vardı. Ancak, ülkemizin tarihsel ve "jeopolitik" özelliklerinden ileri gelen az çok özgül konumlara sahip olmak dışında, şimdiki durumundan oldukça farklıydı. Ekonomik, politik, yönetsel, mali ve ideolojik statüsü ve etkisi, şimdikine göre oldukça sınırlıydı.

Bu değişme nasıl gerçekleşti?

12 EYLÜL ÖNCESİNDE MİLİTARİZM

Bir sıçrama momenti olarak 12 Eylül tarihi öne sürülebilirse de, militarizmin 12 Eylül'den çok daha önce güç toplamaya başladığı, hazırlıklar yaptığı, belirli senaryolar geliştirerek kamuoyu oluşturmaya yöneldiği bugün artık iyi biliniyor. Bu hazırlıkların yalnızca ülke içihde değil, ülke dışında da yapılması anlamlıdır.

Militarist eğilimlerin 12 Eylül öncesinde güç topladığını gösteren sayısız göstergeden biri, özellikle 1974-76 yıllarında, askersel harcamaların (sabit fiyatlarla) hemen hemen iki katına çıkmasıdır (oysa aynı dönemde, kişi başına GSMH'da önemli bir artış olmamıştır).

12 Eylül öncesinde militarizmin güç toplama döneminin sıkıyönetim yıllarına, faşist ve askersel-görünümlü eylemlere, bölgesel anlaşmazlık ve çekişmelere (Kıbrıs, Ege, Yunanistan sorunları, Ortadoğu ve İran'daki olaylar, vb.) rastlamış ve emperyalist güçlerin yeni bir uluslararası silahlanma turuna (Yıldız Savaşları tasarımları, yeni tip silahların geliştirilmesi, vb.) giriştiği, korsanca saldırılar için türlü senaryolar geliştirdiği bir dönemle çakışmış olması, ona yeni "olanaklar" ve "açılımlar" sağlamış olmalıdır. Bütün bunlar, militarist duygu ve eğilimlerin ağırlık koyması için zorunlu ön-ortamın oluşmasına katkı yapan öğelerdir.

Yine de, ülkemizin içine itildiği toplumsal-ekonomik sorunlar ve dünya çapında yeni bir atağa kalkan emperyalist şahinlerin ülkemize uygun bulduğu işlevler, bu tür bir evrimleştirmeyi kimi çevrelerin gözünde "tek seçenek" durumuna getiren ana etkenler olarak sayılmalıdır. IMF patentli 24 Ocak kararlarını topluma dayatmak öylesine zordu, bu programın toplumun hemen tüm kesimlerinden gördüğü tepki öylesine yoğundu ki, bunları hakkıyla uygulayabilmek ancak böylesi yeni bir "düzenleme"yi, yeni bir "yapılandırma"yı zorunlu kılıyordu. Bırakın işçi, köylü, esnaf, memur ve küçük tüccarları, kimi sanayi çevreleri bile bu programın karanlık niteliğini görebilmişlerdi. Bu direnişi ezmek zorunluydu!

Bunun yanısıra, başta ABD yönetimi olmak üzere, emperyalizm saldırgan planlarını uygulamak, bölgede gerginliği tırmandırmak ve dünyaya karşı, sonuçları çok tehlikeli bir şantaj politikası gütmek niyetindeydi ve Türkiye'yi bu yola koşmak istiyordu.

Militarizm, böyle bir atmosfer içinde beslendi ve gelişti. Gelişme süreci belli bir noktaya geldiğinde, bu ortamda sözkonusu olan kimi öğelerle (az çok burjuva-demokratik bir sistem, kısıtlı da olsa belli hak ve özgürlüklerin varlığı, dış politikanın daha gerçekçi ve daha çokyönlü olması, vb.) bir arada yaşamasının olanaksızlığını gördü. Ve 12 Eylül olgunlaştırıldı.

12 Eylül'ün militarizme, militarizmin 12 Eylül'e gereksinimi vardı.

GÜNÜMÜZDE MİLİTARİZM

Bugün toplumumuzdaki militarist hava hem yurtiçinde, hem de yurtdışında (buna burjuva-demokrat çevreler de dahildir) genellikle kabul edilen bir olgu niteliğindedir. Kimi eski başbakanlar, dışişleri ve savunma bakanları, toplum ve bilim adamları, pekçok politikacı sürekli buna işaret ediyor ve bundan yakınıyorlar.

Militarizme karşı çıkmak askersel uygulamalara ve mantığa karşı çıkmaktır.

Militarizmin belirtileri toplumun her alanında kendisini gösteriyor ve o, sanıldığının tersine, giderek daha da kökleşme ve yayılma eğilimi taşıyor.

Ekonomide militarizm, silahlanma harcamalarının daha büyümesiyle, ekonominin askerselleştirilmesiyle, askersel sanayilerin geliştirilmesiyle kendisini ortaya koyuyor. Asker kökenli (genellikle albay ve daha yüksek rütbeli) müdür ve yöneticilerin sayısı artıyor. Sanayi çevreleriyle ordu üstyönetimi arasında iyi iş ilişkileri güçleniyor. Savunma Fonu'nda biriken paralar milyarları aşıyor. Ordu ihalelerini kapmak için, kimi tekel gruplarının zaman zaman özel yaklaşımlar denedikleri gözleniyor. Henüz oturmamış ve adeta bir bulutsu niteliğinde olan Askersel-Sanayi Kompleksi'nin ilk belirtileri ortaya çıkıyor. Yabancı silah ve savaş-sanayi dergilerinde, Türkiye'ye satılması düşünülen araçların, sistemlerin propagandasına yönelik yazılar sıklaşıyor. General Şahinkaya örneğinde olduğu gibi, kimi üst rütbeli subaylar hakkında, rüşvet aldığına ilişkin iddialar ortaya çıkıyor, gensorular veriliyor; kimi görevlilerin suçlu olduğu bizzat askersel mahkemeler tarafından saptanıyor.

Politikada militarizm, emekli generallere siyasal partiler kurdurulması, kurulan partilerin kurucularının askerlerce denetlenmesi ve ayıklanması, "daha yakın" politikalar izleyeceği anlaşılan partilerin ve kişilerin desteklenmesi ile somutlaşıyor. Dış politikada bu eğilimler, ülkenin SİA gibi tehlikeli bağlantılara sokulmasını, son derece tekyanlı bir dış politika izlenmesini, tüm komşularımızla çatışmaya girilmesini, en azından, ilişkilerin geliştirilememesini ve bölgede, sürekli sorun yaratan bir ülke konumuna düşmemizi getirdiler ve getiriyorlar. Ülkemiz, giderek, uluslararası silahsızlanma çabalarını önlemeye, zayıflatmaya ve bulandırmaya yönelik bir dış politik çizgiye doğru sürükleniyor. Dışişleri Bakanı Halefoğlu, "silahsızlanma bazı ülkelerin sırtından verilecek ödünle yapılmalı" derken (H.Bakış, S.34, s.20), aşağıdaki biçemi kullanan SBKP MK Genel Sekreteri M.Gorbaçov'dan ne denli ayrı bir dille konuşuyor: "Pek çok komşumuz var bunlar farklı farklıdır," diyor Gorbaçov. "Bunların hiçbirisi üzerinde bir toprak iddiamız yok. Bunların hiçbirini tehdit etmiyoruz." **(SBKP MK'nin 27. Parti Kongresi'ne Politik Raporu.)**

Egemen çevrelerin tutumunu belirleyen militarist öğeler, ülkenin nükleer silah depolarıyla, havaalanları ve üslerle çevrilmesine yol açtı. F.Almanya'dan çıkarılması öngörülen deneme pistleri, Orta Avrupa'dan sökülmesi düşünülen ortamenzilli nükleer silahlar, kimyasal silah depoları için akla en önce Türkiye gelmeye başladı. Üstelik, ABD Büyükelçisinin de belirttiği gibi, ülkemize getirilecek nükleer silahlar için ayrıca izin almak gerekmediğine ilişkin bir inanç ağırlıkta gözüküyor(**H.Bakış:** s.6, s.13).Meşhur devlet-teröristi Yarbay North, İran operasyonları için Türkiye'de üslenebiliyor, hazırlık yapabiliyor.

İdeoloji ve kültürde militarizm, insanların düşünce ve davranışlarının askerselleştirilmesi, kaba kuvvetin ve silahın yüceltilmesi, mantık ve sağduyunun yerini emir-komuta'nın alması çabalarında somutlaşıyor. Eski başbakanların açıklamalarının haber sayılmadığı TV'de, harp okulunun kampa gidişi ya da diploma töreni "haber" niteliği taşıyor; falan dönemin sınıf birincisinin söyledikleri, uluslararası çapta saygın bir devlet yahut toplum adamının, hatta, eski başbakanların söylediklerinden daha önemli sayılıyor. Ekran askersel tatbikatlar, eğitimler, törenler, "eşkiya kovalama" oyunları ve Vietnam artığı Rambo'larla dolduruluyor. Bu tür hiçbir "haber"in yaratılamadığı durumlarda bile, kameralar, falan ya da filan konferansa katılan subayları götüntülemeye özel bir itina gösteriyorlar. İdeolojide militarizm, en çıplak biçimiyle, askersel ceza ve tutukevlerinde ortaya çıkıyor. Marşlar, eğitimler, yemek duaları, hitaplar, "disiplin cezaları" ve genel uygulama öylesine açık bir biçimde yürütülüyor ki, bunların kısa zamanda kamuoyundan büyük bir tepki görmesine şaşmamak gerekiyor. İktidar partisi dışında hemen tüm partilerin anti-militarizmde birleştiği görülüyor.

Militarizm, bu dönemde, toplumsal yaşamın öbür alanlarında da kendisini gösteriyor. Örneğin diplomaside, Amerikan dışişleri ve savunma bakanlığı yetkililerinin, "biz generallerle daha iyi anlaşıyoruz" diyebildikleri gözleniyor, basında yer alıyor.

Böylesine kapsamlı bir olgu olan militarizme karşı çıkarken, bunun soyut bir 'askersel görünüm'e, giderek, askerin kendisine karşı çıkmak olmadığını unutmamak gerekiyor. Militarizme karşı çıkmak; insanın, toplumun ve ulusların temel hak ve özgürlüklerine ters düşen, savunmaya değil saldırıya, yumuşamaya değil gerginliğe, barışçıl çözüme değil zor kullanmaya ve tehdite dayanan askersel uygulamalara ve mantığa karşı çıkmak anlamına geliyor. Ve militarizmi geriletmek için, demokrasiyi ve birliği öne çıkarmanın zorunlu olduğunu anımsamak gerekiyor.

Bu bağlamda, 12 Eylül'le birlikte özel bir konum kazanan militarizmi durdurmak için, 6 Eylül referandumunun getirdiği tüm olanakları da sonuna dek kullanmak zorunlu gözüküyor. □

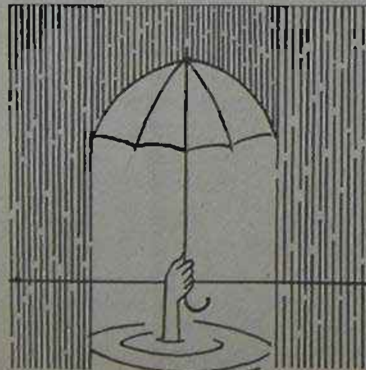
12 Eylülle giyotinleşen kurum

"Bakanlar kurulu her grevi erteleyebilir. Her grevi erteleyerek sorunu YHK'ya "mecburi tahkim"'e götürebilir. Siyasal iktidar isterse 'yasal' olarak Türkiye'de hiçbir "grev"i yaptırmayabilir. Bugün ANAP iktidarı bu yolları kullanmıyor, kullanamıyorsa, bunun bir nedeni "gözetilen holding" çıkarları bir diğeri ve belirleyici olanı, demokratik hak ve özgürlüklerin kullanılmasındaki direnç ve kararlılıktır.

KAYA ÖZCAN

ÜLKEMİZDE toplu-iş uyuşmazlıklarının grev yapılmaksızın çözümlenmesi uygulamasının tarihi oldukça eskilere uzanmaktadır. 27 Temmuz 1919 tarihli "Tatil-i Eşgal" yasasıyla, özellikle kamuyu ilgilendiren alanlarda toplu iş uyuşmazlıklarının çözümü, üçer kişilik işçi ve işveren temsilcilerinden oluşan ve "Ticaret ve Nafıa Nezareti"nin seçtiği bir temsilcinin başkanlık ettiği kurula bırakılmıştır. Cumhuriyetten sonraysa, 3008 sayılı iş yasasının 77. maddesiyle toplu iş uyuşmazlıklarının çözümünde hakeme gitme zorunluluğu getirilmiş ve 78.maddesi ile de hakem kararlarının kesin ve uyulması zorunlu olduğu kuralı konulmuştur. Böylece hukuğumuza "Mecburi Tahkim" sistemi getirmiştir. 1961 Anayasası ile grev hakkının ve toplu iş sözleşmesi yapma hakkının anayasal bir hak olarak kabul edildiği dönem başlamıştır. 275 sayılı grev ve toplu iş sözleşmesi yasası ile de bir takım iş kollarında grev yasağı konulmuş ve grev yasağı olan işkollarında meydana gelen toplu-iş uyuşmazlıklarının kesin çözüm yeri olarak Yüksek Hakem Kurulu (YHK) oluşturulmuştur. Bir başka anlatımla, grev yasağı olan işkollarındaki uyuşmazlıklar için "mecburi tahkim" öngörülmüştür.

"Mecburi tahkim" esasen ülkemizde sermaye sınıfının "hiç aklından çıkmayan" bir yöntem olmuştur. Toplu iş uyuşmazlıklarını "barışçı" yollardan çözmeyi "esas amaç" saydıklarını ifade eden sermaye çevreleri, bunun yönteminin de bu olduğunu savuna gelmişlerdir. Kimi bilim adamları da bu görüşe fetva vermişler ve bu yöntemi, uyuşmazlıkların barışçı çözümünde "demokratik otoriter yöntem" olarak isimlendirmişlerdir. Faşist askeri diktatörlüklere "otoriter yönetim" adını veren anlayışlarla, yukarıda belirtilen anlayışların özdeki koşutluğu dikkatlerden kaçmaması gereken bir noktadır.

FERRUH DOĞAN

12 Eylül sonrası ilkin parlamento kapatılmış, ikinci iş olarak sendikal faaliyetler durdurulmuştur. Milli Güvenlik Konseyince 2364 sayılı süresi biten toplu iş sözleşmelerinin yenilenmesine ilişkin bir yasa çıkarılmış, bu yasayla süresi biten tüm toplu iş sözleşmelerinin yeniden yapılması YHK'na bırakılmıştır. Sendika ve işçi iradesinin hiç söz konusu olmadığı YHK'yla tüm alanlarda, zorunlu tahkim tek egemen sistem olmuştur.

"Hep biz ağladık, onlar güldü. Biraz da biz gülelim, onlar ağlasın," buyuran TİSK Genel Başkanı, yapılanları en "veciz" biçimde anlatmıştır. 7.5.1983 tarih ve 2822 sayılı Toplu-İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt yasasıyla ise, YHK tam bir giyotine dönüştürülmüştür. Yasanın 52. maddesine göre, **"grev ve lokavtın yasak olduğu işler ve yerlerdeki** uyuşmazlıklarda taraflardan herbiri 32. madde uyarınca YHK'na başvurabileceği gibi **grev ve lokavtın ertelendiği hallerde** erteleme süresinin sonunda çalışma bakanı da YHK'na başvurur". Şimdi buna göre yasanın 29. maddesinde sayılan işlerde; can ve mal kurtarma işlerinde, cenaze ve tekfin işlerinde; su, elektrik, havagazı kömür, tabi gaz ve petrol sondajı üretimi tasfiyesi ve dağıtımı işlerinde, banka ve noterlik hizmetlerinde, kamu kuruluşlarınca yürütülen itfaiye temizlik işleriyle şehir içi deniz ve karayolu ve diğer raylı toplu yolcu ulaştırma hizmetlerinde; yine yasanın 30. madddesinde sayılan işyerlerinde; ilaç imal eden işyerleri hariç olmak üzere, aşı ve serum imal eden müesseselerle, hastane, klinik, sanatoryum, trevantoryum, dispanser ve eczane gibi sağlıkla ilgili işyerlerinde, eğitim ve öğretim kurumlarında, çocuk bakım yerlerinde ve huzurevlerinde, mezarlıklarda, MSB ile Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil

Güvenlik Komutanlığınca doğrudan işletilen işyerlerinde, grev yasağı bulunduğundan, uyuşmazlıkların çözüm yeri YHK olmaktadır.

Hemen anımsatalım ki, yukarda yeralan grev yasağı bulunan işler ve işyerlerinin önemli bir bölümü 275 sayılı yasa da yeralıyordu. 2822 sayılı yasanın 31. maddesinde yeralan, sıkıyönetim ve olağanüstü hal durumlarında YHK'nun tek söz sahibi olması durumunaysa değinerek geçiyoruz. Diğer yandan yasanın 33. maddesi uyarınca grev ve lokavtın bakanlar kurulunca ertelenmesi ve erteleme süresi içinde anlaşmazlığın çözülememesi halinde çalışma bakanı uyuşmazlığı YHK'na götürmektedir.

Bu durumda şunları söylemek olanaklıdır. Bakanlar kurulu her grevi erteleyebilir. Her grevi erteleyerek sorunu THY'ya "mecburi tahkim"e götürülebilir. Siyasal iktidar isterse "yasal" olarak Türkiye'de hiçbir "grev"i yaptırmayabilir. Bütün toplu iş sözleşmelerini YHK'dan çıkartabilir. Bunca kısıtlamaların ve yasakların varlığının yanısıra, YHK, 12 Eylül sonrası toplu iş sözleşmesi ve grev hakkının giyotini haline getirilmiştir.

Bugün ANAP iktidarı bu yolları kullanmıyor/kullanamıyorsa, bunun bir nedeni "gözetilen holdinglerin" çıkarıysa, diğer ve belirleyici nedeni, demokratik hak ve özgürlüklerin kullanılmasındaki direnç ve kararlılıktır. Ekmek mücadelesinin, demokrasi mücadelesiyle içiçeliğinin daha bir bilinçle kavranılmasıdır.

Gerek içteki demokrasi güçlerinin mücadelesinin gerek uluslararası dayanışmanın sonucu, ANAP'ı bile "kendisi için hayati zorunluluk" haline gelmedikçe "demokratik görünme"ye zorlamasıdır. Demiryolu sözleşmesi olayı bu konuda tipik ve güncel bir örnektir. Demiryolu işçilerini çileden çıkaran, sendika yönetiminin basiretsizliğini ve "tavrını" daha da açığa çıkaran toplu iş sözleşmesi imzalanması olayında da YHK ve onun simgeleştirdiği yasaklar sözkonusudur. Türk Ağır Sanayii ve Hizmet Sektörü Kamu İşverenleri Sendikası, demiryollarında alınan grev kararını yasadışı olduğu savıyla Ankara İş Mahkemesine açtıkları davada, savlarını, 2822 sayılı yasanın grev yasağına ve buralardaki uyuşmazlıkların YHK'ca çözüleceğine ilişkin maddelerine dayandırmıştır. Kamu sendikasının ortakları Metin Yılmaz ve Celal Yalçın imzalarıyla verilen dava dilekçesinde 2822 sayılı yasanın 29. maddesinin 5. bendinde sayılan işlerde grev yasağı bulunduğu belirtilerek, "diğer taraftan, 2822 sayılı kanunun 32. maddesinde, grev yasağına tabi iş ve yerlerde meydana gelebilecek toplu iş uyuşmazlıklarında konunun doğrudan doğruya YHK tarafından çözümlenebileceği hükme bağlanmıştır" denilmektedir. Sendika avukatlarınca bu davaya gerekli yanıt verilmiştir. Ancak sendika yönetimi sonucu bekleme yürekliliğini bile gösterememiştir. Zira böyle bir tehlikeyi olasılık olarak görmüştür. Aslında bu bir körlüktür. Çünkü bu durum yeni değildir.

Diğer işkollarında işçiler ve sendikalar mücadele ederken gözlerini kapamanın, dayanışmadan kaçmanın, demokratik haklar için verilen mücadelede gerçek bir sendika tavrını ortaya koyamamanın körlüğüdür. İşçilerin "bizi sattınız" haykırışları herhalde bu körlüğün gerçek tanısıdır. □

Bizden Biri — Nezih Danyal

DİSK yargılaması, fiili ve hukuki durum

“DİSK mensupları “güvence altına alınma” adı altında gözetime alındılar. 15 günlük gözaltı süresi 30 güne, yetmedi 45 güne, yetmedi 90 güne çıkarıldı. Bu azami süre de aşılarak 105 gün, 107 gün, “Otağı Humayun”da gözetime alındılar. CIA yöntemleri ile idam sehpalarına çıkarıldılar, işkence tezgahlarından geçirildiler.”

RASİM ÖZ

GÖRÜLMEKTE olan bir dava hakkında yasama meclisinde dahi yargı yetkisinin kullanılmasıyla ilgili herhangi bir beyanda bulunulması, anayasa (138.madde) ve yasa hükümlerince yasaklanmıştır.

Ancak bu kurala iktidarı elinde bulunduranlar 12 Eylül sonrasında diğer hiçbir siyasi davalar için olduğu gibi, DİSK davası yönünden de hiçbir şekilde uymamışlardır.

Bilindiği gibi; DİSK ve sendikalarının Türkiye ve dünya kamuoyu önünde geçmiş, 13 yılı aşkın onurlu bir yaşamdan sonra, bir Eylül sabahı yayınlanan 7 no'lu bildiri ile faaliyetleri durdurulmuş ve “Bunların faaliyetlerine asla müsaade edilmeyecektir” denilmek suretiyle de, yargısız olarak haklarındaki fiili hüküm açıklanmıştı.

Anayasa yürürlükten kaldırılmış, yargı ve yargıç bağımsızlığı yok edilmiş olduktan sonra, artık yapılacak her şey bir senaryonun uygulanmasından ibaret kalacaktı. Bu koşullarda DİSK mensupları, “güvence altına alınma” adı altında gözetime alındılar. 15 günlük gözaltı süresi 30 güne, yetmedi 45 güne, yetmedi 90 güne çıkarıldı. Bu azami süre de aşılarak 105 gün, 107 gün, Davutpaşa'da “Otağı Hümayun” denilen camiden bozma yerde, DİSK'li yöneticiler, işçiler, CIA yöntemleri ile yapayidam sehpalarına çıkarıldılar, işkence tezgahlarından geçirildiler. Amaç, verilmiş hükme gerekçe yaratmaktı. Ama tüm çabalar boşuna idi. DİSK ve sendikalarının Türkiye ve dünya kamuoyundan saklı hiçbir eylem ve işlemi olmamıştı. Bulunamaz, yaratılamazdı. Tüm eylem ve işlemleri anayasal ve yasal hakların kullanımından ve Türkiye işçi sınıfının sınıf ve kitle sendikal hareketi içinde onun ekonomik, sosyal, kültürel, demokratik hak ve menfaatlerini korumak ve geliştirmekten ibaretti. Bu da 274 sayılı sendikalar yasasının birinci maddesi ile sendikalara verilmiş bir ödevden ibaretti.

Beş yıl sürdürülen bu davanın 4 yılı yalnızca iddia makamının suçlamalarıyla geçiştirilmişti. DİSK ve 30 sendikasının ve 1477 sanığın savunma delillerinin toplanması isteminin hemen tümü bir celsede red edilmişti. Bu 5 yıllık yargılama süresi içinde, DİSK ve sendikalarıyla 1477 sanığa ve savunucularına ayrılan süre ise, yalnızca 10 aylık gibi bir zamanla sınırlı tutulmuş, 24 Şubat 1986 tarihinde başlayan savunmalar sürmekte (suç duyurusunda bulunulma tehdidi altında) ve henüz 200 civarında sanık savunma yapabilmiş ve daha 1277 sanık savunma sırası beklerken, bazı çevrelerin bu davanın 1986 yılı içinde mutlaka karara bağlanması istemine paralel olarak, geri kalan 1277 sanığın savunma hakları yok sayılarak, 23 Aralık 1986 günü savunmalar sürüyorken, önceden bilinen kısa karar açıklanmıştır.

Mahkeme, 200 bini aşkın belgeyi içeren bu davanın kararını 14 gün gibi kısa bir süre içinde yapıldığı bildirilen inceleme sonucunda ve karardan 3 gün önce, “DİSK'in kafasının koparılmasını isteyen” dönemin Çalışma Bakanı'nın da istemine uygun düşer şekilde açıklamıştır. Ancak savunmalara sıra geldiğinde acelecilikle bitirilmiş olan bu davanın kararının açıklanmasından bu yana, 9 ay geçmiş olduğu halde, gerekçeli karar hâlâ yazılamamıştır. En az 9 ay gibi bir süre daha bekleneceği anlaşılmaktadır.

Bu karar, tarafımızdan aşağıdaki nedenlerle temyiz edilmiştir:

“Yargı bağımsızlığı ve Yargıç güvencesinden yoksun bulunan 23.12.1986 günlü DİSK kararı; tüm çağdaş temel hukuk ilkelerinde, temel insan haklarına, demokratik sendikal düşünce ve örgütlenme özgürlüğüne, imzacısı bulunduğumuz uluslararası andlaşmalar hükümlerine, anayasal, yasal, demokratik sendikal hakların kullanımı ilkelerine ve tüm usul kurallarına aykırı olarak verilmiş bir karardır.

Bu karar belirli çevrelerin baştan beri süre gelen yasalara aykırı etkilenmelerine paralel düşen, hiç de vicdani olmayan ama, tümü ile siyasi olan bu kararın bozulmasını istiyoruz. Objektif bağımsız bir inceleme ve yargılama yapıldığında, bu siyasi kararın mutlaka bozulacağına inanıyoruz.

Ancak dosya kapsamına göre bunun uzun bir zaman alacağı anlaşılmaktadır. DİSK, sendikaları ve 264 sanık hakkında verilen karar henüz kesinleşmemiştir. MGK'nın DİSK'in, MİSK'in ve Hak-İş'in faaliyetlerinin durdurulmasına ilişkin 7 no'lu bildirisi 1982 Anayasasının yürürlüğe ve TBMM Baş-

kanlık Divanının toplanması ile hükümsüz hale gelmiştir.

MGK'ca 7.5.1983 tarihinde yürürlüğe konulan 2821 sayılı Sendikalar Yasası'nın geçici 5.maddesi ile "hakkında dava açılan sendika ve sendikacıların sendikal faaliyette bulunamayacağına" ilişkin hükmünün de DİSK, sendikaları ve sanıkları yönünden uygulanmasına olanak yoktur. Çünkü, DİSK sanıkları hakkında bu tarihten önce ve sonra açılan davaların tümünde suç tarihi 12 Eylül 1980 öncesi olarak gösterilmiştir.

Dolayısıyla, Ağır bir cezai yaptırım niteliğindeki bu hükmün (geçici 5.md.) anayasa hükümlerine aykırılığı bir yana, geriye doğru hüküm ifade etmesine (makable şamil olmasına) hukuken olanak yoktur.

Sıkıyönetim de tüm yurtta kaldırılmış ve sıkıyönetim komutanlıklarının "faaliyeti durdurmaya" ilişkin bildirileri de tüm diğer bildirileri gibi hükümsüz kalmıştır. Sıkıyönetimin kalkması ile aynı zamanda sıkıyönetim komutanlığının emri ile geçici olarak faaliyeti durdurulmuş DİSK ve sendikalarının mallarını sıkıyönetim komutanlığının gözetim ve denetimi altında korumakla görevlendirilmiş kayyımların da görevi sona ermiş, hukuki meşruiyetleri ve yetkileri kalmamıştır.

Yargılanma süresi içinde DİSK ve sendikalarının faaliyetlerinin tedbiren durdurulmasına ilişkin bir karar da verilmemiştir. Mahkeme kararını açıkladığına göre, artık böyle bir karar vermeye mahkemenin de yetkisi kalmamıştır.

Bu durumda, DİSK ve sendikaları hakkında da bir kesin hüküm oluşuncaya kadar, DİSK ve sendikalarının sorumsuzca tahrip edilen, kullanılan, satılan ve yok olmaya terk edilen 500 milyar lirayı bulan malvarlığının, idarenin keyfi tasarrufu ile sürdürülen kayyım idaresinden alınarak, demokratik yöntemlerle seçilmiş, asıl hak sahibi yöneticilerine teslimi ile ve DİSK'in faaliyetine olanak tanınması yasal zorunluluktur.

DİSK ve sendikaları adına bu yolda Başbakanlığa yaptığımız başvuruya yanıt bekliyoruz. □

12 EYLÜL KİTAPLARI

12 Eylül Günleri/Kemal Anadol, Yalçın Yayınları.
12 Eylül ve Demokrasi/Türker Alkan, Kaynak Yayınları.
Kudeta, Hapisanedeki Ecevit, CA Açıklıyor (8-9-10)/Cüneyt Arcayürek, Bilgi Yayınevi.
Hayırlı İşler Beyler/Vural Arıkan, Tekin Yayınevi.
İnsan Sıcağı/Erdal Atabek, Çağdaş Yayınları.
Niçin YÖK Değil?/Toktamış Ateş, Süreç Yayıncılık.
Aydınlar Dilekçesi Davası, Adam Yayıncılık.
İdamın Günlüğü/Osman Balcıgil, Onur Yayınları.
Savunma/Abdullah Baştürk, Çağdaş Yayınları.
24 Ocak Yargılanıyor/Faik Başbuğ, Tekin Yayınları.
Bırakınız Yapsınlar Bırakınız Geçsinler/Ortak, Bilgi Yayınevi.
İşbitiren Ekonomik/Ortak, Bilim ve Sanat Kitapları.
12 Eylül Saat 0.4 İcraatin Dışından/Mehmet Ali Birand, Milliyet Yayınları.
Tank Sesiyle Uyanmak, Tarihi Yaşarken Yakalamak, Demokrasi Korkusu/Hasan Cemal, Bilgi Yayınları.
Basın 80-84/Çağdaş Gazeteciler Derneği, kendi yayını.
İçerdeki Liderler/Oral Çalışlar, Kaynak Yayınları.
Nizamiye Kapısında/Sacide Çekmeci, Belge Yayınları.
Kuşatılmış Sokaklar/Hikmet Çetinkaya, Tekin Yayınları.
24 Ocak, 12 Eylül, Banker Skandalı, Bir Dönemin Perde Arkası, Önce İnsanım Sonra Gazeteci/Emin Çölaşan, Milliyet Yayınları.
Yök Çıkmazı/Güney Dinç, Yarın Yayınları.

İnsan Haklarına Uzanmak, Güvensizlik Üçgeni/Güney Dinç, Say Yayınları.
Vitrin/Yavuz Donat, Bilgi Yayınevi.
İlhan İlhan/Muzaffer İlhan Erdost, Onur Yayınları.
O Yıllar/Haluk Gerger, Dost Yayınları.
Çevik Kuvvetin Gölgesinde, Türkiye, Kanat Operasyonu/Ufuk Güldemir, Tekin Yayınları.
Sefaletten Rezalete İşgal Altındaki Türkiye/Bülent Habora, Habora Yayınları.
DİSK Savunmasından/Fehmi Işıklar.
Gözaltında Kaybolanlar/Kürşat İstanbullu, Yalçın Yayınları.
Ölümün Koynunda Biter Acılar/Kürşat İstanbullu, Roza Yayınları.
24 Ocak Uygulamaları, Silah Rüşvet ve Sömürü, Bankerler ve Kastelli Olayı, DÇM Dosyası/Arslan Başer Kafaoğlu, Alan Yayınları.
12 Eylül'ün Ekonomi Politiği ve Sosyal Demokrasi/Yakup Kepenek, V Yayınları.
12 Eylül ve Sonrası, Üniversite Üzerine/Emre Konrar, Hil Yayınları.
Küfür Romanları/Yalçın Küçük, Tekin Yayınları.
İtirafçıların İtirafları/Yalçın Küçük, Haziran Yayınları.
Rabıta, İnkılap Mektupları/Uğur Mumcu, Tekin Yayınevi.
Bir Ses/Zeynep Oral, Milliyet Yayınları.
24 Ocak Döneminde Dışa Açılma ve Mali Politikalar/Oğuz Oyan, V Yayınları.
Bir İhtilal Daha Var/Örsan Öymen, Milliyet Yayınları.
Cezaevi Cezaevi/Neyire Özkan, Onur Yayınları.
Demokrasi ve Sendika Özgürlüğü/Faruk Pekin, Alan Yayınları.
Uluslararası Af Örgütü Türkiye İşkence Raporu (1985) Roza Yayınları.
Görülmüştür, Ağlamak Gülmek/İlhan Selçuk, Çağdaş Yayınları.
Aydınlanmamış Cinayetler/Ümit Sezgin, Çağdaş Yayınları.
Kelepçeli Yazılar/Samim Lütfü (Ali Sirmen), Tekin Yayınevi.
Özal Ekonomisi ve İşçi Hakları, Türkiye Ekonomisinin Bunalımı/Mustafa Sönmez, Belge Yayınları.
Bin İnsan Bin Tanık, Bin Belge/Erbil Tuşalp, Dost Yayınları.
Gizli Örgüt Nasıl Kurulur/Hasan Uysal, Boyut Kitabevi.
Görülmüştür, Hapisaneden Mektuplar (1981-86), İçerden Dışarıya Sevgilerle, 24 Hapisaneden Karikatürler/Yarın Yayınları.

12 Eylül'den bir belge

"Psikolojik savunma ve kamu kuruluşları"

"12 Eylül, devlet yapısını yeniden örgütlerken, ilerici, sol düşüncelere karşı savaşırken, yalnızca kaba kuvvet kullanmadı. Daha önemlisi ve kalıcısı, savaşı ideolojik olarak vermek gerektiğini kavrayarak geldi, bu rotasını kaybetmeyerek yürüdü."

AHMET GÜNDÜZ

24 ARALIK 1981 tarihinde, dönemin başbakanı Bülend Ulusu imzasıyla bir genelge yayınlanmış. Sayı: ÖYGM. 383-14763, Konu: Psikolojik Savunma ve Kamu Kuruluşları, hazırlayan T.C. Başbakanlık Özlük ve Yazı İşleri Genel Müdürlüğü. İlgi: a) 17/12/1981 gün ve ÖYGM: 383-14531-1981/90 sayılı genelgemiz. b) 8/2/1980 gün ve ÖYGM: 383-01256-1980/16 sayılı genelgemiz.

Künyesini aktardığımız genelgenin metni de şöyle:

"İlgi (a) genelge gereğince Anarşik ve terör olaylarına ferdi, legal veya illegal olarak iştirak etmemiş ancak fikri düzeyde desteklemek zorunda bırakılmış olanların eğitiminde, ilgi(b) ile Bakanlıklara dağıtımı yapılan "PSİKOLOJİK SAVUNMA ve KAMU KURULUŞLARI" isimli broşürden istifade edilebilecektir. Bilgi ve gereğini arz ve rica ederim.
İmza/Bülent ULUSU/Başbakan."

Genelgenin gereği bakanlıklar, üniversite ve akademiler, valiler ve diğer devlet kuruluşları, bilgisi, üst yargı organlarının da içinde bulunduğu bir dizi devlet kuruluşu.

"İstifade edilebilecek" broşür 203 sayfadan oluşuyor. Okunduğunda TC yurttaşlarını üç ana gruba ayırdığı ve bu sistematik içinde önermelerde bulunduğu görülüyor. Bu gruplar şunlar:

1) "Anarşi ve terör olaylarına ferdi, legal veya illegal katılmış" olanlar.

2) Bu olaylara "iştirak etmemiş ancak fikri düzeyde desteklemek zorunda bırakılmış" olanlar.

3) Açık biçimde söylenmemekle birlikte, "tertemiz" olan ve ilk iki grubu "yola getirmek" ile görevli olanlar.

GÜN'ün önceki sayfalarında birinci grup yurttaşlarla nasıl "mücadele" edildiği ve nasıl "yola getirilmeye" çalışıldıkları anlatılıyordu. Bu kitapçıksa ikinci grup yurttaşların "yola getirilmesi" amacıyla yazılmış.

12 EYLÜL'ÜN İDEOLOJİK SALDIRISI

12 Eylül, saptamamız gerekir ki, devlet yapısını yeniden örgütlerken, ilerici, sol düşüncelere karşı savaşırken yalnızca kaba kuvvet kullanmadı. Daha önemlisi ve kalıcısı, savaşı ideolojik olarak vermek gerektiğini kavrayarak geldi, bu rotasını kaybetmeyerek yürüdü ve 1982 anayasa referandumunu, 1983 seçimlerini tümüyle bu ana eksene oturttu.

Bu amacını en baştan belirlemiş olmanın güveni ve hazırlığıyla, 12 Eylül'ü izleyen kısa bir süre sonra şimdi ele aldığınız türden çalışmaları ortaya koymaya başladı. Amacı, devleti yeniden yapılandırırken, buna uygun görevliler ve buna sessiz kalan yurttaşlar topluluğu elde etmekti. Bu doğrultudaki kazanımların ne düzeyde olduğu ve kalıcılığı da bugünlerde demokrasi güçlerinin çabalarıyla açıklığa çıkabilecek. Ama bunun için bu yazıda ele aldığımız ve benzerlerinin epey çok olduğunu bildiğimiz kaynaklara ulaşabilmek gerekiyor. İdeolojik olarak verilmiş bir savaşa, ideolojik olarak karşı çıkmak gerekiyor. Varsa kazanımlarını yine ideolojik düzlemde geri çevirmek gerekiyor.

Gelelim "Psikolojik Savunma ve Kamu Kuruluşları"nın incilerine.

HER KÖTÜNÜN BAŞI KOMÜNİZM

Otoriter bir üslupla yazılmış olan ve türkçe bilgisinden uzak bir biçimde redakte edilmiş bulunan bu "önemli" kitapta, en önemli kaygu "türk devletinin fikir hürriyeti, vicdani, dini serbestliği" ve bunlara karşı çok "sinsi" biçimde savaşan komünizmin "yenilmesi". Diyor ki:

"Düşünce ve kanaatimize uymayan bütün düşünce ve kanaatlere hürriyet tanıyacağız."

"Kendi vicdani ve dini inançlarımıza ve kanaatlerimize uymayan inanç ve kanaatlerin benimsenmesine engel olmak amacındaki düşünce ve kanaatleri benimsemeyeceğiz."

İç politikada istediğimiz siyasi görüşü serbestçe benimseyeceğiz."

Bunların sıralanmasından sonraysa, bu "hürriyetlerden" faydalanamayacak ve faydalandırılmayacak "personel"in sıralanmasına geçiliyor. Bir iki yerde, sanırız "tarafsızlığa" halel getirmemek kaygusuyla, faşizm ve dini diktatörlük tanımlaması geçiyorsa da, sözedilen "personel"in komünistler" olduğu tartışmaya yer bırakmayacak biçimde açık.

"Fikir hürriyetine ve demokra-

12 Eylül 1980 sabahı.

siye düşman olan komünizm, demokrasi içinde fanliyet gösterip dikta hedefine ulaşmaya çalıştığı zaman, komünist fikirlere ve komünist örgütlenmelere de demokraside izin verilmesini ister."

"Komünizm, hem 'faşist dikta ideolojisi'ne 'faşist' damgasını vurur, hem de, demokratik çerçeve içindeki diğer bütün demokratik görüşlere 'faşist' damgasını vurur."

"Komünizm ideolojisi mezheplere sızarak, bunları birbirine karşı kışkırtabilmeye" çabalar.

"Komünizm, 'azınlık ırkçılığı'na sızarak tertemiz vatandaşlarımız olan ve tamamı Türk olan bazı vatandaşlarımızı 'Kürt' diye isimlendirip, Türklüğe ve Türk devletine karşı kışkırtmaya" çalışır.

"Komünizmin giriştiği sınıf bölücülüğü sırasında milletimiz 'ezenler-ezilenler veya sömürenler-sömürülenler' diye iki sınıfa bölünmek istenir."

Herhangi bir vatandaş, kendisinin bu konuda da farklı fikirde olmak hakkından istifade edebileceğini ve şu halde, fikir hürriyetinin ve demokrasinin milli beraberlik halinde korunması ve savunulması görevine katılmıyacağını ileri sürdüğü anda, insan mantığına da, bizzat kendisine de, hürriyet ve demokrasiye de ihanet etmiş bulunur."

Hedef belirli, savaşacak "üçüncü grup" vatandaşlar belirli. Savaşmaktan kaçınanlar için kesilecek ceza belirli. İş davranmaya kalmış.

Bu kadarla bitmiyor:

İŞVERENLERİ ÇALIŞMA HÜRRİYETİNDEN YOKSUN BIRAKAN İŞÇİLER

"İşçilerimizin toplu sözleşme ve grev haklarını Anayasa ve demokrasinin en önemli haklarından biri olarak kabul edeceğiz, ama bu esnada, işverenleri çalışma hürriyetinden yoksun bırakmak ve ortadan kaldırmak amacı güden davranışları Anayasa ve demokrasiye aykırı davranışlar olarak değerlendireceğiz."

"Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları, görevleri ve kuruluşları olarak, Atatürkçülüğe milli beraberlik halinde bağlı bulunmak açısından da, özel teşebbüs hürriyetine karşı yürütülebilecek sosyalist ve komünist propagandaları ve faaliyetleri reddetmek görevindeyiz".

Konu burada bitmiyor. "Kamu kuruluşlarında tarafsızlık ve cumhuriyete bağlılık" başlıklı bölümde, kamu kuruluşlarının millete eşit ve tarafsız davranması gerekliliği anlatılıyor. Burada "tarafsızlık" ne anlama gelmektedir? "İç politika gruplaşmalarına veya tartışmalarına asla müsade etmemek" midir? Yoksa, "komünistlerin yukarda aktarılan çalışmalarında adı geçen ve olmadığı söylenen toplumsal, kültürel kesimler arasında "tarafsızlık" mıdır.

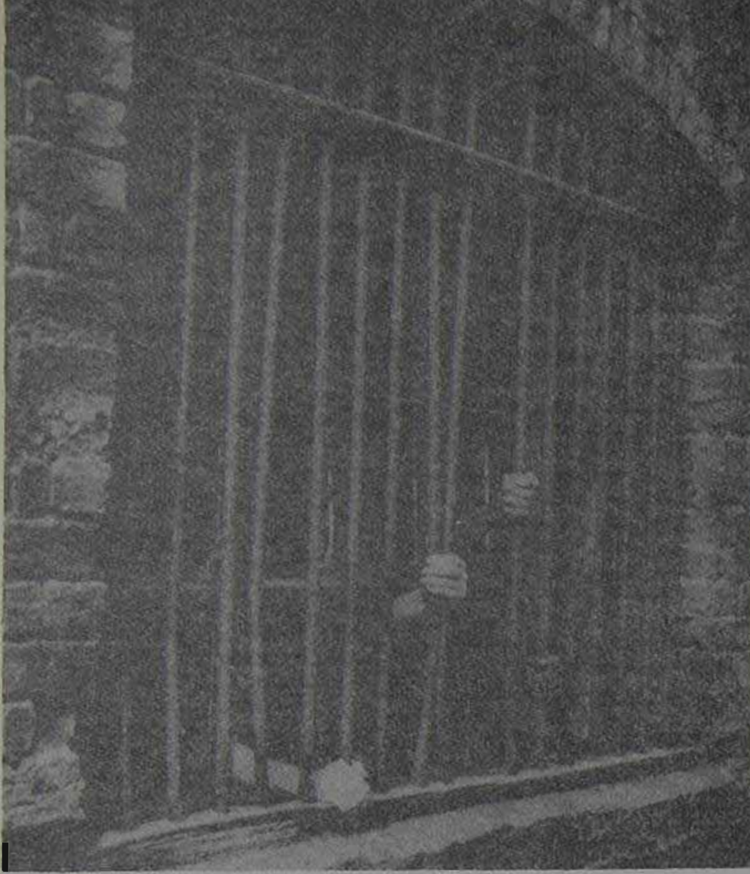
Konu yine bitmiyor. Ulus, devlet kavramlarının hangisine oturduğu anlaşılmayan bir tanımlama yapılıyor: "Ordu-Millet beraberliği". Ve bu tanıma uygun görevlendirmeler sıralanıyor, pek tabii sonunda buna uymayanların yine birinci gruba geçeceği tehditi savruluyor.

ÇÖPE ATILMIŞ BİR KİTAPÇIK

Örnekleri uzatmak belki eğlendirici ama gereksiz. Yoğun dil yanlışlarıyla (alıntılarda kimi düzeltmeler yapmayı zorunlu gördük) kullanılan emir kipiyle, savurduğu tehditlerle, çoktan geride kalmış, bir anlamda çöpe atılmış belge özelliğinde.

Ancak 1980'le birlikte içine sokulduğumuz dönemin ideolojik algılayışlarından, hedeflerinden önemli veriler sağlaması yönünden önem taşıyor.

Ve son bir nokta; genelge altında imzası bulunan kişi de, onu atayanlar da, bu yedi yıl içinde herhalde öğrenmişlerdir ki, devleti yeniden yapılandırmada gösterdikleri başarıyı ideolojik alanda çok beceriksizce uygulayabildiler. Belki de öğretmenlerinin yetersizliğinden, kimbilir?

ve zor koşullar içinde zorbalığa, tepeden tırnağa despotça örgütlenmiş devlet gücüne karşı kendi onurundan, inancından başka silahı olmayanlarca veriliyor! Ardarda tespih taneleri gibi dizilen cezaevlerinde açlık grevleriyle direnenler, bizim yüzakımızdır. Ülkemizin gerçek onuru olan devrimci demokratik, sol, sosyalist güçlerin savaşım hedefini aydınlatan, bizi birleştiren güç cezaevlerinden yükselen bu sestir.

"MAHKUMLAR ESİR DEĞİLDİR"

Yaşar Kemal demokrat bir aydın olmanın öfkesiyle konuşuyordu: "Mahkumlar esir değildir. Bu çocukları göz göre göre öldüren iktidar, katil iktidardır!"

12 Ağustos günü aralarında Yaşar Kemal, Adalet Ağaoğlu, Tarık Akan, Edip Akbayram, Müştak Erenus, Bilgesu Erenus, Rasim Öz, Sabahat Türkler, Rasih Nuri İleri, Sadık Gürbüz'ün de bulunduğu bir grup aydın Sağmalcılar Cezaevi önüne geldiler. Cezaevi yönetimiyle görüşmek istiyorlardı, görüştüler, cezaevinde "işkence yoktur" yanıtını aldılar. Onlar bu yanıta inanmadılar.

Yaşar Kemal, yaşamını hiçe sayıp 36 gündür açlık grevi yapan bir kişinin mutlaka büyük bir nedeni olması gerektiğini belirterek, "Kaldı ki demokratik bir ülkede politik tutuklu diye bir şey olamaz. Bu bizim ülkemizin yüz karasıdır. Demokrasi var diyen en büyük yalanı söylüyor," diyordu.

Cezaevlerindeki direnişle kenetlenelim

bir gün eğer yolun
düşerse sorguevlerine
cinsiyetin yaşın rengin
farketmez kardeşim
yeter ki
tükür dilini yüzlerine

Nevzat Çelik Mart 1980'de, 12 Eylül'den önce, 19 yaşında içeri girdi ve yedi yıldan fazla bir süredir hapisanede. İdam istemiyle yargılanıyor. Onun için uluslararası kampanyalar açıldı, çeşitli ülkelerin yazarları onun için pekçok girişimde bulundu. Yukardaki dizelerin şairi genç devrimci Nevzat Çelik'i artık çoklarımız tanıyor. Peki Ahmet Yücel, Ali Aslan, Recep Keleş, Ertuğrul Mavioğlu, Hürrem Yıldız, Mehmet Aslan, Nail Çiftçi'yi tanıyor musunuz? Bu yedi genç insan süresiz açlık grevinde, ölüm orucunda başka bir deyişle. Şu günlerde yaşamlarından endişe ediliyor. Bu nasıl bir savaş, bunca acımasız

Adalet Ağaoğlu, "Beslenme, havalanma, insanca giyinme, insanca oturup kalkma, bunlar artık o kadar asgari haklar ki, bu haklara saygı duyulmadığı andan itibaren, bütün dünya hukuku, bu durumu işkence olarak tanımlar", diyordu.

Rasim Öz, "Henüz suçluluğu belli olmayan bu insanlara içeride insanlık dışı uygulamalar reva görülüyor", diyordu.

CEZAEVLERİNDE DİRENİŞ YÜKSELİYOR

8 Temmuz 1987. Sağmalcılar Cezaevi'nde 27 politik tutuklu ve hükümlü süresiz açlık grevine başladılar. Hemen sonraki günlerde, 7 devrimci açlık grevini ölüm orucuna dönüştürdüler. Ahmet Yücel (TKP-B), Ali Aslan (TKP-B), Recep Keleş (TKP-B), Ertuğrul Mavioğlu (Dev-Sol), Hürrem Yıldız (Dev-Sol), Mehmet Aslan (Dev-Sol), Nail Çiftçi (SVP) direnişin kararlılığının ifadesi oldular. Bu satırların yazıldığı günlerde 50. gününü dolduran ölüm orucu, katılan devrimcilerin fiziksel direncini tehdit etmeye başlamıştı. "Köle değil, siyasi tutukluyuz" diyorlardı. Yalnız kalmadılar.

Beş gün sonra Bursa E Tipi Cezaevi'nde kırkı aşkın tutuklu açlık grevine başladı. Aynı gün Malatya E Tipi Cezaevi'nde bir bölüm tutuklu direnişe başladı. 24 Temmuz'da Eskişehir Özel Tip Cezaevi'nde 87 tutuklu süresiz açlık grevine başladı. 4 Ağustos'da Gaziantep Özel Tip Cezaevi'nde 178 tutuklunun başlattığı açlık grevi, 16. gününde sona erdi. Aydın E Tipi Cezaevi 9-12 Ağustos günlerinde, "Arkadaşlarımızın temel hak ve talepleri için sürdürdükleri açlık grevlerini tamamiyle destekliyoruz," diyerek açlık grevine katıldı. Çanakkale E Tipi Cezaevi'nde 152 tutuklu ve hükümlü üç günlük, 12 Ağustos'da ise Erzincan 2 No'lu Cezaevi tutukluları 5 günlük açlık grevine başladılar. 184 tutuklu şunları söylüyordu: "Adalet Bakanı, sorunların çözülmesi için açlık grevine, ölüm orucuna gidenler için 'ölürse ölsünler' diyebiliyor. Biz ise arkadaşlarımızın haklı taleplerini destekliyoruz. Hepimizin ortak olan sorunları çerçevesinde diğer cezaevleri ile aynı duygu ve düşünceleri paylaşıyoruz." 13 Ağustos'da Sinop Cezaevi'nde 7 tutuklu, Metris Cezaevi'nde 250'yi aşkın tutuklu süresiz açlık greviyle direnişe geçtiler. Sonra Afyon, Mersin, Mamak, Burdur cezaevleri bu zincire eklendiler. Ardından Ankara Merkez Cezaevi'nde 50 politik tutuklu harekete geçti.

Polis zoru: İstanbul Bayrampaşa Cezaevi önünde açlık grevi yapan tutuklu ve hükümlü aileleri, polis tarafından yerlerde sürüklendiler.

İnsanım diyen herkesin tepki göstermesi gerekir...

CEZAEVLERİNDEKİ insanlık dışı uygulamaları protesto etmek, başta Sağmalcılar olmak üzere bazı cezaevlerinden giderek tüm yurda yaygınlaşan açlık grevlerini desteklemek ve bu yönden mahkum ailelerinin çabalarını dile getirmek için bir basın toplantısı düzenlendi. 13 Ağustos'ta düzenlenen toplantıya Tutuklu ve Hükümlü Aileleri Yardımlaşma Derneği (TAYAD) Başkanı Mustafa Eryüksel, İnsan Hakları Derneği adına Didar Şensoy, Laspetkim-İş ve Deri-İş adına birer yetkili, Av. Osman Ergin ve Av. Nebi Barlas, açlık grevinde 37. gününü dolduran ve hastaneye kaldırılan Ertuğrul Mavioğlu'nun annesi Rezzan Mavioğlu katıldılar. Başta, tek tip elbisenin kaldırılması, duruşmalara giderken sevk zincirinin takılmaması, siyasi temsilcilik hakkının verilmesi olmak üzere; savunma hakkı, kötü ve sağlıksız yaşam koşullarının değiştirilmesi, yakınlarla görüşme, kitap ve dergi okuma olanağının sağlanması gibi temel konularda tutukluların isteklerinin dile getirildiği basın toplantısında, tüm demokratik kuruluşlar, partiler, basın bu konuda ortak davranmaya çağrıldı ve TAYAD tarafından tüm kamuoyuna çağrıyı içeren "Tutuklu ve Hükümlülerin İnsanca Yaşam Dilekçesi" imzaya açıldı.

Sağmalcılar Cezaevi'nde, koşulların iyileştirilmesi, insanca bir yaşam için en sıradan istekler, sevk zinciri uygulamasına son verilmesi, tek tip elbise zorunluluğundan vazgeçilmesi, iaşe bedelinin artırılması, asgari sağlık sorunlarının çözümü, görüş süresinin uzatılıp görüş koşullarının düzeltilmesi için başlatılan direniş, bir anda tüm yurttaki cezaevlerini sardı. Bu temel isteklere ayrıca her cezaevinin kendi koşullarına uygun kimi istekler eklendi, direniş ve dayanışma kararlılığı bir çığ gibi büyüdü, cezaevi ve işkence gerçeği tüm toplumun üstüne olanca ağırlığıyla çöktü.

Artık bu gerçeği gizlemenin olanağı kalmadı. TRT Televizyonu, bir grup gazetecinin Gaziantep Cezaevi'ne yaptığı inceleme gezisini ve bu arada tutuklu ve mahkumların isteklerini milyonlarca izleyiciye duyurmak zorunda kaldı. Direnişin ilk başarısı böyle elde edildi. Günlük basın sorunu günlerce birinci sayfada verdi. Toplumun duyarlılığı, denebilir ki 12 Eylül dönemi içindeki en yüksek noktasına ulaştı. 12 Eylül hükümetinin sözde Adalet Bakanı Oltan Sungurlu'nun, eylemler konusunda, "Onlar anarşik eylem yapıyorlar. Biz onlara ölün demiyoruz, ölürlerse ölsünler." sözlerine, SHP Genel Sekreteri Fikri Sağlar şöyle yanıt veriyordu:

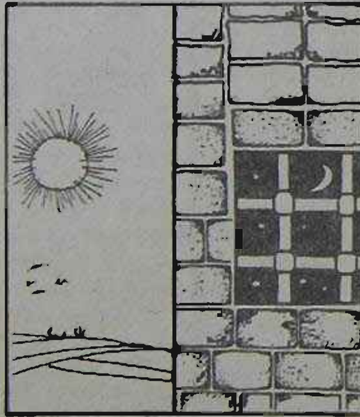
"Bu lafı söyleyen kişi insanlıktan nasibini almamış olsa gerekir!"

DAYANIŞMA DİRENİŞLE BİRLEŞİYOR

Çeşitli cezaevlerinde bin kadar devrimci tutuklu ve hükümlünün başlattığı açlık grevi ve ölüm orucu direnişi, asıl desteğini tutuklu ve hükümlü ailelerinde buldu. Tutuklu ve hükümlü aileleri çeşitli direniş biçimleri ve yaptıkları açıklamalarla sorunu giderek daha geniş bir kamuoyuna yansıtırken, resmi makamlar düzeyinde de girişimlerde bulundular. Bu girişimlerinde yalnız kalmadılar. Demokratik güçlerin gün geçtikçe artan ilgisi yanı sıra, "güvenlik güçleri"ni de yanıbaşlarında buldular!

1 Ağustos'da Sağmalcılar Cezaevi önünde toplanan tutuklu ve hükümlü ailelerinin "cezaevindeki baskı ve işkenceleri kınamak" için üç günlük açlık grevi başlatmaları üzerine, çoğunluğu yaşlı ve kadın olan ailelerin üstüne çevik kuvvetle yürünüyordu. Ailelerin kararlılığı daha sonra aralarından 14'ünün tutuklanmasına yolaçacaktı. Yine benzer bir girişim bu kez Ankara'da yineleniyor, Adalet Bakanı'yla görüşmek isteyen aileler polis zoruyla karşılaşıyorlardı. Aileler biraraya geliyorlar, basına açıklamalar yapıyorlar, dilekçeler hazırlıyorlar, Adalet Bakanlığı'na başvuruyorlar, siyasi partilere gidip dayanışmalarını istiyorlar, açlık grevinde bulunanların isteklerini duyurmak için eylemler yapıyorlar...

18 Ağustos'da İstanbul Sultanahmet alanında 50'yi aşkın tutuklu ve hükümlü yakını bir basın açıklaması yaptıktan sonra, üç günlük oturma eylemine başladılar. Sultanahmet'te üç gün boyunca son derece anlamlı bir dayanışma gösterisi gerçekleştirildi. Çok sayıda aydın dayanışma duygularını dile getirmek için oturma eylemindeki aileleri ziyaret ettiler, konuşmalar yaptılar, mesajlar ilettiler. Sendikalar, demokratik kuruluşlar, politik dergiler bu dayanışmayı genişlettiler. Üç gün boyunca binlerce kişi ailelerin çevresinde bir dayanışma halkası oluşturdu, bu halka bir an bile gedik vermedi. Sokaktaki insan, "Oturanlar kimler?" diye yaklaştı, bir dayanışma imzası verdi. Yabancı turistler ilgiyle yaklaştılar, kartonlara dayanışma mesajları yazıp bıraktılar. Gündüzleri çiçekler arasında, geceleri mum ışığında sürdürülen oturma eylemi, ikinci gün akşamı ve üçüncü gün polis baskısıyla karşılaştı. Aileler İstanbul Valiliği'ne yürüdüler, sonra dağıldılar.

İŞKENCECİ BİNBAŞI NACAK, ÜSTEĞMEN KETENCİ, HEYBETLİ SAHNEDE

Tutuklu ve Hükümlü Aileleri Yardımlaşma Derneği TAYAD tarafından 13 Ağustos'da yapılan açıklamada, ölüm orucunda o gün 35.günlerini dolduran tutukluların ziyaretçi kabul edebilmeleri için bile tek tip elbise giymeleri koşulunu dayatan mantığın ne olduğu sorgulanarak, şunlar deniyordu: "Soruyoruz ve öğrenmek istiyoruz: TTE'nin ardındaki dayatmada teslim almadığınız, alamayacağınız insanlık onuruna sahip olanlara ve dışardaki ailelerine yeni bir cezalandırma yöntemi mi getiriyorsunuz. Bizler lüks oteller değil, insanlık onuruna değer veren, insanca yaşama koşullarına sahip cezaevleri istiyoruz, Eskişehir örneğinde gördüğümüz, "Ölüm Hücreleri" değil. Bizler ne suçlu görmediğimiz yakınlarımızın affı için buradayız ne de lüks koşullar için. Doğru olanı, hakkımız olanı istiyoruz ve 84'de yaşanan ölüm oruçlarını, açlık direnişlerinin acısını yeniden yaşamak ve yaşatmak istemiyoruz. Taleplerimizde ısrarlı ve umutluyuz, kararlıyız."

Ölüm orucundaki yedi tutuklunun hastaneyi kaldırıldıktan sonra serum ve ilaç kabul etmemesi gerekçe gösterilerek, başhekimin gözetiminde askerler tarafından koridorlarda sürüklenmesi üzerine, yine TAYAD tarafından yapılan açıklamalarda, şu gerçekler dile getirildi: "Koridorlarda sürükleyerek tüberkülozlu koğuşa götürülen süresiz açlık grevindeki tutsaklar, tüberkülozluların yanından gösterilen tepkiler üzerine o koğuşlardan alınarak, eroin ve esrar kaçakçılarının bulunduğu hasta koğuşuna getirilmişlerdir. Ancak bu koğuştakileri bizzat Binbaşı Mustaca Nacak (Sağmalcılar Askeri Cezaevi eski müdürü ve İşkenceci Müdür) ve üsteğmen Ertuğrul Ketenci, Hasan Heybetli'nin kardeşi Abbas Heybetli ve ömür lumpenlere bizzat şiş vererek kışkırtıp "açlık grevindekilere saldırın, vurun, gerisine karışmayın" diyerek, yakınlarımızı öldürtmek istemişlerdir. Yakınlarımızın, hastane-

deki çocuklarımızın can güvenliği yoktur. Ve ailelerine gösterilmedikleri müddetçe cezaevi savcıcı, müdürü ve dış güvenlik sorumlusu Mustafa Nacak tarafından can güvenlikleri yok edilmektedir. Bu nedenle yakınlarımızın ailelerine bir an önce görüş açılmalıdır."

SAVAŞIMIN ANA HALKASI

12 Eylül dönemi tarihimize karanlık bir dönem olarak geçti. 12 Eylül dönemini gelecekte en iyi anlatacak olan gerçek, cezaevi ve işkence olgusu olacaktır. Bu yüzkarası gerçek, aynı zamanda ülkemizin sol, sosyalist güçleri ve tüm demokrasi güçlerinin 12 Eylül rejimine karşı savaşımının da ana halkasıdır. Demokrasiye geçilmekte olduğu aldatmacası çoktan kara bir gölgede kaldı. Asıl hedefimiz ülkemizde kalıcı ve gelişkin bir demokrasinin kazanılması için işkenceye son verilmesi, işkencenin tüm sorumlularının yargılanması, cezaevlerinde insanca yaşam koşullarının egemen kılınması, sınırsız bir genel affın çıkartılmasıdır. Bunlar demokrasi güçlerini hiçbir ayrım gözetmeksizin üstünde birleştirecek canalıcı noktalardır.

SHP ve demokrasiden yana partiler, demokratik kuruluşlar, meslek örgütleri, tutuklu ve hükümlü aileleri, İnsan Hakları Derneği, TAYAD, devrimci, sol ve sosyalist halk güçleri bu taleplerin kazanılması için harekete geçmelidir. Demokrasi savaşımının bu aşaması kazanılmadığı takdirde, önümüzdeki dönem bizim için çok daha zor geçecektir. Şimdi yaşadığımız açlık grevleri bir kez daha gösteriyor ki, tek çıkar yol birleşmektir. Demokrasi düşmanları yalnızca bizim birliğimizden korkuyorlar.

Hedeflerimizi anlamak için 12 Eylül'ü anlamak, bu kanlı ve karanlık günleri unutmamak, en küçük haksızlıkları bile tenimizde hissetmektenbaşka çıkar yolumuz yok. Bu kara rejim topyekün silinmedikçe, kalıcı ve gelişkin bir demokrasiyi kazanmak olanaksızdır.

Yurdun hangi köşesinde olursak olalım, cezaevlerindeki direnişe destek olmak için gecikmeyelim. En elverişsiz koşullarda, tek tek eylemlerle sınırlı kalsa bile, her dayanışma eyleminin kendi duvarımızı yükselten bir tuğla olacağını unutmayalım.

Şimdi daha iyi biliyoruz: ancak örgütlü ve birleşik güç yenilmez. Yenilgilere değil, zaferlere alışmak icin. avdınlık bir Türkiye için... □

Oturma eylemi: 40 kadar tutuklu ve hükümlü yakını, İstanbul Sultanahmet alanında üç günlük oturma eylemi başlattı. Çok sayıda aydın eylemi destekledi. Polis ikinci gün akşamı ve üçüncü gün, aileleri dağıtmaya çalıştı.

Almanya'daki, Türkiye'deki açlık grevleriyle dayanışma komitesi girişimlerde bulunuyor

ALMANYA'daki, Türkiye'deki açlık grevleriyle dayanışma komitesi, İstanbul'a bir delegasyon gönderdi. Alternatif Liste Berlin Milletvekili Brigitte Apel, Yeşiller Hamburg milletvekili Christina Kukielka, avukat Gabriele Heinecke, Gazeteci Anita Friedetzky, doktor Eckhard Held, işçi Johannes Nuijen'in bulunduğu delegasyon, 15 Ağustos'da TAYAD Genel Kurulu'na katıldıktan sonra, 17 Ağustos'da bir basın toplantısı düzenledi.

Basın toplantısında yapılan ortak açıklamada, delegasyonun politik tutuklularla dayanışma için Türkiye'ye geldiği, gelişmeleri Alman kamuoyuna yansıtacağı belirtildi. Ayrıca ölüm orucunda bulunan 7 tutuklu ve hükümlünün yaşamlarından türk hükümetinin sorumlu olduğu kaydedildi.

Avukat Heinecke, Türkiye'de bulundukları süre içinde tutuklular, aileler ve avukatlarla görüştüklerini ve tanık oldukları uygulamalara hiçbir demokratik rejimde rastlanamayacağını dile getirdi.

Doktor Held, cezaevlerinde sağlık koşullarının düzeltilmesi gerektiğini, bu koşullarda grevcilerin çok kısa sürede kötü sonuçlarla karşılaşabileceğini belirtti.

İşçi Nuijen ise, tutukluların yaşam koşullarının düzeltilmesinin yetmeyeceğini, dışarda da sendikal ve politik özgürlüklerin yaşama geçmesi gerektiğini savundu. "Bir işçi olarak Deri-İş'in başlattığı grevi destekliyor, sonuçlarının olumlu olmasını istiyorum," dedi.

Bu arada, günlük basının kimi "malum kesimleri, dayanışma amacıyla Türkiye'de bulunan delegasyonun girişimlerine ilişkin, karalamalarını ihmal etmedi.

"Herkesi baskı ve zorbalığa karşı insanca bir yaşam, tek tip elbisenin sevk zincirinin olmadığı cezaevleri için mücadeleye çağırıyoruz..."

METRİS Askeri Cezaevi'nde bir bölüm devrimci tutuklu, cezaevlerindeki son gelişmeler üzerine bir açıklama yaptı. 6 Eylül'de yapılacak olan referandumun yalnızca Demirel, Ecevit, Erbakan ve Türkeş'in siyasi yasaklarının kalkması için yapıldığı ve böylelikle Türkiye'de demokrasinin olduğu mesajıyla gerçeklerin gizlenmeye çalışıldığını belirterek başlayan açıklamada, şu görüşlere yer veriliyor:

"Oysa Türkiye toprağında yaşayan ve az çok Türkiye'yi tanıyan başka ülkelerin halkları da gerçeğin bu olmadığını, Türkiye'de demokrasiyle ilgili olmayan çağdışı, ilkel, tekelci sermaye ve çeşitli sömürücü kesimlerden oluşan bir avuç azınlığın tüm halk üzerindeki baskı, zor ve sömürüye dayanan egemenliğinin sürmekte olduğunu bilmektedir.

İşkencehaneler yine dolup taşıyor, suçsuz insanlar yine katlediliyor, her türlü demokratik, sendikal hak arayışları baskı ve zor ile engellenmeye çalışılıyor. Son bir ay içinde birçok cezaevinde hemen hemen aynı taleplerle açlık grevleri yapıldı. İnsanları kişiliksizleştiren, aşağılayan ve bugüne kadar zorla giydirilen tek tip elbisenin kaldırılması, insanı hayvan gibi tasmalayan sevk zincirinin kaldırılması, işkence ve baskıya son verilmesi, insanca yaşama koşulları, savunma hakkı vb. en doğal hakların karşılanması istendi.

İnsanca yaşam için isteklerimiz şunlardır:

1. TCK'nın 146/1, 141/1 siyasi kanun maddelerinden yargılanırken cezaevinde adi tutuklu muamelesi görmemiz kabul edilemez.

Siyasi tutukluluk hakkı tanınmalıdır.

2. Yakınlarının işkence görmesi, baskıya uğraması ve insanlık dışı koşullarda yaşamasına karşı çıkan ailelerimize polisin çağdışı bir şekilde saldırarak 70 yaşındaki kadınları ve çocukları yerlerde sürükleyerek işkence yapması ve ardısıra tutuklaması Özal iktidarının gerçek niteliğini bir kez daha dünya kamuoyuna göstermiştir.

Tutuklu ailelerimizin serbest bırakılmasını istiyoruz.

3. Tek tip uygulamasına Türkiye genelinde son verilmeli ve tüm tutuklu ve hükümlülerin sivil elbiseleri verilmelidir.

Bu konuda resmi gazetede yayınlanması için sıra bekleyen yasa maddesi iptal edilmelidir.

4. 12 Eylül'den bu yana cezaevlerinde görev yapan işkenceciler hakkında dava açılmalı ve görevden alınmalıdırlar.

5. Savunma hakkı önündeki tüm engeller kaldırılmalıdır.

Avukat görüşleri açık ve kimse tarafından dinlenmemelidir. Görüş süresi uzatılmalıdır. Savunma ile ilgili tüm belge ve kitaplar içeri alınmalıdır.

6. İnfaz yakma uygulamasına son verilmeli, infaz yasası tutuklu ve hükümlüler lehine değiştirilmelidir.

Tutukluluk süresinde infaz uygulaması tamamen kaldırılmalıdır.

7. Sıkıyönetim mahkemeleri fesh edilmeli, davalar yeniden ele alınmalıdır.

8. Yeni çıkan askeri cezaevleriyönetmeliği kaldırılmalı, tutuklular lehine bir yönetmelik hazırlanmalıdır.

9. Piyasada satılan her türlü yayın içeri alınmalıdır.

10. Sivil cezaevlerinde normal ziyaretler haftada bir olmalı ve tüm cezaevlerinde her ay bir açık görüş olmalı ve isteyen ziyaretçi görüşe gelebilmelidir.

11. Yaşam koşulları düzeltilmeli, insanca yaşam koşulları sağlanmalıdır.

12. Cezaevi idaresi ile tutuklu ve hükümlüler arasında diyaloğu sağlayacak temsilcilik kurumu kabul edilmelidir.

13. Havalandırma haftanın tüm günleri gün boyu açık olmalıdır.

14. Bir işkence uygulaması olan kelepçelerin arkadan bağlanmasına son verilmeli ve kelepçeler önden bağlanmalıdır.

15. Radyo ve çeşitli enstürümanların alınması serbest bırakılmalıdır.

Tüm bu taleplerimiz yerine getirilene kadar direnişimiz sürecektir.

REFERANDUM ve DEMOKRASİ PANELİ

GÜN, Alınteri, Görüş dergilerinin birlikte düzenledikleri **Referandum ve Demokrasi** panellerinden ilki İstanbul'da 22 Ağustos'ta Moda Kültür Merkezi'nde yapıldı. Yoğun bir katılımla gerçekleşen panelde, Aziz Nesin, Ali Taygun, Şükran Ketenci neden evet demesi gerektiğini tartıştı, Çağatay Anadol yönetti. Panele katılması için çağrı yapılan, ancak katılamayan İlhan Selçuk, Erdal Atabek, Reha İsvan, Cevdet Selvi de yolladıkları uzun mesajlarla düşüncelerini aktardılar.

Panel öncesinde de tutuklu annesi Melahat Sarptunalı cezaevlerindeki gelişmeleri ve açlık grevlerini anlattı, istekleri yineledi ve dayanışmanın yükselmesi çağrısını yaptı.

Panele çeşitli dergilerden, kuruluşlardan ve aydınlardan kutlama mesajları geldi. Avrupa'daki Türkiyelilerin gönderdiği mesaj da dinleyicilerin uzun alkışları arasında okundu.

Dergimizin yayına hazırlandığı günlerde Ankara ve İzmir'de de yinelenecek olan paneller öncesinde üç derginin ortaklaşa hazırladığı özel sayılar yaygın biçimde dağıtıldı.

Yurtdışından Türkiye kamuoyuna çağrı

AŞAĞIDA adları yazılı bizler, 6 Eylül 1987 günü yapılacak referandumda oy kullanamıyoruz. Kimimiz yurt dışında çalıştığımız için, kimimiz 12 Eylül'den sonra yurtdışına çıkmak zorunda kaldığımız için, kimimiz yurdaşlıktan atılmışız, kimimizin pasaportuna el konulmuş. Gene de bu referandum hakkındaki görüşlerimizi açıklayacağız. Bunu "yurtdaşlık görevi" sayıyoruz. Oy verme hakkımıza engel olabilirler, ama görüşlerimizi açıklama hakkımızı kimse elimizden alamaz.

Ülkenin yönetimine katılmak, seçmek ve seçilmek her insanın en temel haklarından biridir. Bu haktan vazgeçilmez, bu hak başkasına devredilemez.

İşte Türkiye'nin de imza attığı uluslararası sözleşmeler ve bildiriler, "siyasi hakları" böyle anlatıyor. Bu sözleşmelere imza atmışız. Yani dünya önünde söz vermişiz: "Biz de ülkemizde bütün bu insan haklarına saygılıyız," diye. Bu sözleşmeler yasaların, anayasaların da üstünde, "insanlık yasaları"dır. Uluslararası yasaların tanıdığı bir hakkı biz nasıl olur da "filancaya verelim mi, vermeyelim mi" diye sandık kurup oylatırız? Bu, Türkiye için büyük bir ayıptır, yüzkarasıdır. Türkiye'de yıllardır "demokrasi" adı altında oynanan oyunlardan bir yenisidir.

Ama demokrasiye gerçekten inanıyor ve istiyorsak, 6 Eylül'de gene de sandık başına gitmeliyiz. "Evet" oyu vererek bu oyunu bozmalıyız.

Ve unutmamalıyız ki, Türkiye'deki siyasi yasakların hepsi bundan ibaret değil. Düşünmeyi, konuşmayı, yazmayı, biraraya gelmeyi engelleyen bir sürü yasakla çevrilmişiz. Demokrasi mücadelesi, "bütün yasakların" kaldırıldığı bir Türkiye'ye ulaşıncaya kadar sürecektir.

Ezel Ağaoğlu, Tektaş Ağaoğlu, Dursun Akçam, İlhan Akel, Nazım Alfatlı, İsmail Apul, Yaşar Arıkan, Cihan Arın, Turgut Arınır, Nizamettin Ariç, Ömer Arslan, Turhan Ata, Zeki Atsız, Ekrem Aydın, Garip Aydındağ, Yusuf Ziya Bahadınlı, Aşkın Baran, Duran Baran, Mustafa Barış, Özdemir Başargan, Oya Baydar, Fakir Baykurt, Cahit Baylav, Melih Bekler, Nafiz Bostancı, Fırat Bultan, Erdem Buri, Enis Coşkun, Arif Çağlar, Sümeyra Çakır, Safter Çınar, Yavuz Çizmeci, İsmail Çoban, Yücel Çubukçu, Kemal Daysal, Melike Demirağ, Yıldırım Denizli, Metin Denizmen, Yakup Divrak, Nihal Doğan, Ali Eliş, Aydın Engin, Emine Erdem, Halit Erdem, Hüseyin Erdem, Bahtiyar Erkul, Ahmet Erol, Serpil Eryılmaz, Ayşe Erzan, Yücel Feyzioğlu, Gültekin Gazioğlu, İlhan Geçit, Tülay German, Yusuf Gökelma, Gündoğan Görsev, Naci Güleşir, Necati Gürbaça, Ülkü Gürkan, Ender Kepsütler, İsmail Kahraman, Mehmet Karaca, Aydın Karahasan, Yılmaz Karahasan, Ahmet Kardam, Filiz Kardam, Zülal Kılıç, Mazlum Kiper, Sait Kozacıoğlu, Ayhan Kutlay, İnanç Kutluer, Eşref Okumuş, Beria Onger, Recep Ordusever, Erhan Özçelik, Doğan Özgüden, Özlem Özgür, Demir Özlü, Ömer Polat, Akat Sağıner, Fuat Saka, Fethi Savaşçı, Yüksel Selek, Taner Serin, Orhan Silier, Muhtar Sökücü, Ali Söylemezoğlu, Necati Şahin, Sargut Sölçün, Şeyda Talu, Server Tanilli, Murat Tokmak, İnci Tuğsavul, Enis Uzer, Berrin Uyar, Selahattin Uyar, Kemal Uzun, Süleyman Üstün, Tekin Üstün, Özden Yalım, Dilruba Yemen, Aydın Yeşilyurt, Hanefi Yeter, Mehmet Yıldırım, Şanar Yurdatapan.

Bırakın 'Serbest Faiz'i, Emeğin Karşılığını Verin!

TUNÇ TAYANÇ

"Faiz oranı, fiyatların artış oranından, bir başka deyişle enflasyondan daha yüksek olduğu için, çalışmadan, yatırım yapmadan "rant" geliri ile yaşayan kişiler için "hayat pahalılığı"ndan söz edebilmek için insanın adının Özal olması gerekir.

GEÇEN ay " 'serbest' faiz kime yarayacak?" diye sormuş ve içi boş bir çizelgenin ilgili, bilgili ve de yetkili kişilerce/kurumlarca doldurulmasını istemiştik. Beklediğimiz oldu: Hiçbir yanıt gelmedi.

Bu nedenle, serbest faizin kime yarayacağı sorusunu şimdilik bir yana bırakalım ve olaya bir başka açıdan yaklaşalım.

Çok yazdık, ama Özal -ve çevresi- ısrarla, belki bilerek, belki bilmeyerek, farklı iki kavramı, "enflasyon" ile "hayat pahalılığı"nı eş anlamlı kullanıyorlar. Somutlamak için bir fırsat geçti elimize; kullanalım.

Bankalardaki vadeli tasarruf mevduatına verilen yıllık faiz oranları yüzde 52-53'ü buldu. "Resmi" rakamlara inanılacak olursa, yıllık fiyat artış oranı yüzde 38 dolayında. Diyelim ki, doğrudur. Şimdi, cebinde birikmiş parası, lafın gelişi 10 milyon lirası olan, götürüp bu parasını bankaya yatırsa, yıl sonunda, yuvarlak olsun, diyelim ki net 4.8 milyon lira dolayında bir para alacak, "faiz" adı altında. Bölün 12'ye Ay başına net 400.000 TL. geçecek eline. Çalışmasına gerek var mı?

Örneğimizdeki 10 milyon lirayı büyütelim 1 milyar lira yapalım. Ayda ele geçen para olacak 40 milyon lira. Yatırım yapmasına gerek var mı?

"Faiz oranı" fiyatların artış oranından, bir başka deyişle enflasyondan daha yüksek olduğu için çalışmadan, yatırım yapmadan "rant" geliri ile yaşayan bu kişiler için "hayat pahalılığı"dan söz edebilmek için insanın adının Özal olması gerekir.

Gelelim madalyonun öteki yüzüne. Bu yüzde, ücreti ile geçinmek durumunda olanlar var. Hani bir zamanlar Özal'ın "ortadirek" diye dilinden düşürmediği kesim (sahi, neden onlardan hiç söz etmiyor Özal, unuttu mu?) ayın sonunu nasıl getireceğini düşünüyor, faiz "serbest" olmuş olmamış, filan banka yüzde 50, falan banka yüzde 52 faiz veriyormuş, umurlarında değil. Umursamak zorundalar oysa. Neden mi? Ücretleri yıllardır enflasyonun altında kalan ve "hayat pahalılığı"nı yaşayanlar, hayatın her geçen gün daha da pahalılaşmasında böylesine yüksek faiz oranlarının payının olup olmadığını bir düşünsünler bakalım!

Bankalar yılda yüzde 52-53 faizi nasıl veriyorlar insanlara; para basmıyorlar ya. Kendilerine yatırılan paraları işletiyorlar, bir başka deyişle, paraya ihtiyacı olan -kimin yok ki?- tüccara, sanayiciye, turizmciye, ulaştırmacıya vb. kredi olarak veriyorlar. Bu işi de, kuşkusuz, "âmme menfaati" için yapmıyorlar, para kazanmak için yapıyorlar; varlık nedenleri, işleri bu. Nasıl mı kazanıyorlar? Onlar da faiz alıyorlar, hem de yüzde 70'e, yüzde 80'e varan oranlarda; böylece para kazanıyorlar.

Peki, bankadan yüzde 70'e, yüzde 80'e varan maliyetle kredi alanlar, aldıkları para karşılığı kaç para kazanıyorlar da, bu kadar yüksek

TABLO 1

	Tarım Geliri Payı	Ücret-Maaş Payı	Kâr, Faiz ve Rant Payı
1967 yüzde	34,53	28,51	36,95
1968	32,44	29,31	38,25
1969	31,58	31,38	37,05
1970	31,08	31,15	37,77
1971	31,31	31,33	37,37
1972	30,32	31,57	38,11
1973	29,13	31,56	39,31
1974	30,20	29,77	40,03
1975	30,76	31,51	37,73
1976	31,28	33,11	35,60
1977	29,12	86,81	34,07

TABLO 2

	Tarım Geliri Payı	Ücret-Maaş Payı	Kâr, Faiz ve Rant Payı
1978 yüzde	26,66	35,19	38,15
1979	24,33	32,79	42,88
1980	23,87	26,66	49,47
1981	23.06	24,57	52,36
1982	21,82	24,62	53,55
1983	20,52	24,78	54,69
1984	20,44	21,57	57,99
1985	19,08	18,84	62,08
1986	18,09	17,70	64,21

olan kredi faizini bankaya ödeyebiliyorlar?

Bankadan aldıkları kredinin faizinin üstünde para kazanmaları gerekir ki, faizi ödeyebilsinler, kendilerine da para kalsın. Yoksa, 1980 sonrasında pek sık olduğu gibi "kurtarılmak" zorunda kalabilirler ya da "büyük balık küçük balığı yutar".

Buraya kadar iyi de aldıkları kredinin faizini ödeyebilmelerini, üstüne üstlük para da kazanabilmeleri sağlayacak kadar parayı nasıl kazanırlar? Ürettikleri malın, hizmetin fiyatını artırarak. Yani, bazı insanlar için 'hayatı pahalılaştırarak'.. Kuşkuyla bakıyorsunuz, mekanizmanın böyle işlediğine pek inanmadınız, değil mi? Suç bizde; devr-i Özal'da herkes "rakam" ile konuşmaya alıştı.

İstanbul Ticaret Odası'nın bir yayını çıktı: **Milli Gelirin Üç Aylık Dönemler İtibariyle Tahmini, Dolarla İfadesi ve Gelir Yolu İle Hesaplanması.** Yayın yılı, 1987. Çalışmayı yapan da Süleyman Özmucur.

Şimdi siz, "bu adı karışık kitapla hayatın bizim için nasıl pahalılaştığı arasında ne ilişki var," diye dudak büküyorsunuzdur, ama dinleyin.

1967-1977 arasında tarım kesiminin milli gelirden aldığı pay geriliyor, ücret ve maaş geliri elde edenler ile kâr, faiz ve rant geliri elde edenlerin payı artıyor.

(Tablo 1)

1977 yılı, ücret ve maaş geliri elde edenlerin milli gelirden aldıkları payın en yüksek olduğu yıl. Üstelik, tarımın payından da, kâr, faiz ve rant gelirlerinin payından da daha yüksek. 1978'te düşüş başlıyor; önce yavaş, sonra hızlanarak. Tarım gelirlerinin payı da düşüyor. Ve kâr, faiz, rant gelirlerinin önlenemeyen yükselişi başlıyor. 1986 ya gelindiğinde, tarım geliri ile ücret ve maaş gelirleri birlikte kâr, faiz ve rant gelirlerinin milli gelirden aldığı para ulaşmak ne kelime, yarısına ancak yaklaşabiliyorlar.

(Tablo 2)

Özmucur sürdürüyor hesaplamasını İstanbul Ticaret Odası için ve 1980-1986 döneminde ücretli-maaşlı kesimden, cari fiyatlarla 12,8 trilyon TL'nın, 1986 fiyatlarıyla da 22,1 trilyon TL'nın kâr, faiz ve rant geliri elde edenlere aktarıldığını sergiliyor. Aynı dönemde, tarım kesiminin kâr, faiz, rant geliri elde edenlere aktardığı da, cari fiyatlarla, 4,8 trilyon TL, 1986 fiyatlarıyla da 7,5 trilyon TL.

Buyurun, rakamsa, rakam, işveren kuruluşuysa işveren kuruluşu, bilim adamıysa bilim adamı... İsterse hiçbir ilgili, bilgili ve de yetkili kişi/kurum geçen sayıda verdiğimiz içi boş çizelgeyi doldurmasın, ama "mızrak çuvala sığmıyor". 24 Ocak 1980'de, 12 Eylül 1981'de, "serbest faiz" de, "ihracatı teşvik" de, "dışa açılma" da, ithalatın liberasyonu" da bu kaynak aktarımını sağlamanın araçları. Böyle biline. Onun için de, " 'serbest faiz'i bırakın, emeğimin karşılığını verin" dene. □

Didişmecilik mi? anlaşmak için tartışmak mı,

"Kendimizi eleştirmeyi bir olgunluk sayıyoruz. Bunu en başta kendi mücadelemize saygı duyduğumuz ve önem verdiğimiz için yapıyoruz. Bütün dostlarımıza da öneririz. GÜN, sorumluluk duygusuyla yapılmış açıkyürekli hiçbir özeleştirinin, yapan kesime karşı bir silah olarak kullanılmaması gerektiği görüşündedir.

SEDAT KARAÇAM

SOL GÜÇLERİN birliği, siyasi mücadelenin başarıya ulaşmasının ön koşulunu oluşturan geniş bir bağlaşıklar sisteminin ana halkası özelliğindedir. Bağlaşıklıkların geliştirilmesinde mekanik bir öncelik sonralık sıralaması yapılamaz. Ancak sol güçlerin aralarındaki yakınlığın, ortak hedefleri benimsemesinin derecesi diğer toplumsal sınıfları ve siyasi örgütleri bağlaşıklığa kazanma hızını doğrudan etkilemektedir. Bu nedenle GÜN sol güçlerin birliği sorununu, politikasının ana dayanaklarından birisi olarak görmektedir.

Politikada istemek başka, gerçekleştirebilmek başka birşeydir. Yeni dönemde sol güçler arasında yeni bir anlayışı hakim kılmak ısrarlı bir çaba ve belli bir süreç sonucunda gerçekleşebilecektir. GÜN bu sürece birlik amacına uygun düşen bir sorumlulukla katkıda bulunmaya çalışmaktadır.

Sol güçlerin birliğinin bir süreç sorunu olmasını, yalnızca GÜN'ün ve dostlarının birlikçi olduğu, bunun dışındaki güçlerin birliğe ikna edilmeleri gerektiği biçiminde görmüyoruz. Eğer böyle görmüş olsaydık, geçmişten dersler çıkartmamış olurduk ve kesinlikle birlikçi bir sürece katkıda bulunabilme durumunda olamazdık.

YENİ BİR ANLAYIŞ

Çünkü sol güçlerin birliği sorunu bugün için solda yeni bir ilişkiler sistemi ve politik anlayış biçimi yaratmakla olanaklıdır. Bu ortamın yaratılması için öncelikle bir bütün olarak geçmişteki sol güçler arasındaki ilişkiler anlayışı ile ve aynı zamanda da her çizginin kendi geçmişi ile hesaplaşması ile başarılabilir. Bu nedenle günümüzdeki ana sorun bu hesaplaşmayı yapabilmektir. GÜN'ün çabası, yeni politik anlayış biçimini kişiliğine sindirebilmek ve bu anlamda da ayakbağı oluşturan özelliklerden arınmaya çalışmaktır.

Öncelikle sol içi tartışmalarda mutlak hakkılık ve gerçeği tekelinde tutuyor olmak anlayışından uzak durmak gerektiği inancındayız. Bu yaklaşım 1980 öncesi sol içi tartışmaların genel özelliğidir. Dolayısıyla karşılıklı sağırlığın ana kaynağıdır. Eğer bir sol çizgi tartışmaya kendisinin yanılmazlığı inancıyla başlarsa, tartışma sonucunda ortak bir tutum geliştirme olanağı peşinen yokolmaktadır. Tartışma kör bir inatlaşmaya dönüşmekte, mutlaka haklı çıkma çabası nesnel gerçeğin titiz biçimde incelenmesini engellemektedir. Böyle bir ortamı,tartışmadan daha çok, didişmek diye tanımlamak doğru olacaktır.

Didişmecilik zararlı bir faydacılığa yöneliktir. Amaç karşı tarafın ya da tarafların açıklarına yüklenip avantaj kazanmaya çalışmak ve bu avantajlardan da siyasi çıkar elde etmektir. Bu nedenle geçmişte bir sol çizginin diğerlerine yaklaşımda çıkar edinme ile kendini koruma duyguları yanyana bulunmaktadır. Böylesi bir ortam ise sol güçlerin gelişmesine engel olduğu gibi, aynı zamanda tek tek çizgilerin de zararına sonuçlar doğurmaktadır. Bir başka deyişle sol içi ilişkilerde bir çizginin güçlenmesinin mutlaka diğerlerinin zararına sonuçlar doğuracağı gibi anlamsız görüşlere bir son vermek gerekir. Ortak eylem ve güçbirliğinin başarısı katılan bütün güçlere yeni olanaklar sunar. Kaldı ki, eğer ortak eylem güçleri yakınlaştırıyor ve giderek aralarındaki duvarları yıkıyorsa, bu olumlu bir sonuçtur. Çünkü bu güçler mücadele için vardır ve güçlü yeni oluşumların gerçekleşmesi de mücadelenin çıkarınadır.

Yazımızı solda yaratılması gereken yeni anlayış biçiminin özellikleri yönünde geliştirmeyeceğiz. Ancak aşağıda değineceğimiz konu bakımından birkaç özelliğinin daha üzerinde durmak istiyoruz.

YENİ SORUNLAR YENİ YANITLARI GEREKTİRİYOR

Birincisi, ülkemizde sol güçlerin ülkemizin ve dünyanın bugünkü durumunu ve sorunlarını çözümlemede ciddi zayıflıkları vardır. Ülkemizde ve dünyada toplumsal gelişme çözümlenmesi gereken yeni sorunlar ortaya çıkarmıştır. Bu sorunların teorik çözümlemesi başarılmadan siyasi mücadelede doğru hedefler ve stratejiler belirlemek olanaksızdır.

Yeni sorunlar yeni yanıtlar gerektiriyor. Bir başka deyişle, yeni sorunların bugünkü verilmiş yanıtları yok. Ancak titiz ve yoğun bir çalışma ile sonuçlar üretilebilir. Bir sol çizgi böylesi bir çalışmayı yalnızca kendi güçleri ile başaramaz. Dahası buna gerek de yoktur. Yeni sorunların yanıtlarının aranması sol içinde geniş bir diyalog, tartışma ve ortak çalışmayı gündeme getirmekte-

dir. Bu aşamada geleceğe karşı sorumluluk duygusuyla üretilmiş hiçbir görüşü peşinen redetmemek, tartışma kapsamında tutmak, gereksinim duyduğumuz zenginliği sağlayacaktır. Geçmişte olduğu gibi bugün de sosyalizme yaklaşım ve geçiş biçimleri üzerine değişik önermelerin bulunması doğaldır. Önermelerin doğruluğunun ancak pratikte sınanabileceğini unutmadan her aşamada ortak tartışmayı güçlendirmek gereklidir.

İkincisi, solun yaşadığı yenilgiler de bir geçmiş çözümlemesini ve yeni yaklaşımları gerekli kılıyor. Hemen burada sözünü ettiğimizi yeniningeçmişe sırt çevirmek ve yadsımak olmadığını belirtelim. Anlatmaya çalıştığımız, eğer bir yenilgi varsa bu geçmişimizde gözden geçirmek zorunda olduğumuz politikalarımızın varolduğunu bize göstermektedir. Bu konuda açık yürekli olmalıyız. Yalnızca sol güçlerin yenilgisinin genel nedenlerini açıklamak yetmez. Her çizgi mutlaka kendi somutunda yenilginin nedenlerini araştırmak zorundadır. Bu da strateji ve taktiklerini gözden geçirmesi demektir.

Söylediklerimizi, doğru anlaşılması için, yanlış bir tutumdan ayırdetmek istiyoruz. Bu sol içinde yaklaşık bütün çizgilerin diğerlerine yönelttiği, neredeyse dayattığı "özeleştirini yap" yaklaşımıdır. Bu, faydacı ve karşı tarafı hırpalamaya yönelik bir yaklaşımdır. Ancak bizlerin yenilginin gerçek nedenlerini ortaya çıkarmaya, bu amaçla da kendimizi gözden geçirmeye gereksinimimiz var. GÜN böylesi bir çaba içindedir. Kendimizi eleştirmeyi bir olgunluk sayıyoruz. Bunu en başta kendi mücadelemize saygı duyduğumuz ve önem verdiğimiz için yapıyoruz. Bütün dostlarımıza da önerimiz. GÜN, sorumluluk duygusuyla yapılmış açıkyürekli hiçbir özeleştirinin, yapan kesime karşı bir silah olarak kullanılmaması gerektiği görüşündedir.

YENİ VE ESKİ ANLAYIŞ ÇATIŞIYOR

Yeni Çözüm, Temmuz-Ağustos 87 sayısında, dergimizin, Mayıs sayısında yer alan "Sol Radikalizm ve Bilimsel Sosyalistler" yazısını değerlendiriyor.

"Sol radikalizmin toplumsal sürecin ilerlemesi ve politik mücadelede safların belirginleşmesiyle küçüleceği ve yokolacağı beklentisine göre davranılmamalıydı. Bu kesimlere yönelik sürdürülen ideolojik-politik tartışmalarda sol radikalizmin programlarının çürütülmesi amacı başa konmamalı, somut durumun kavranmasına yönelik ve ortak bir sonuca varmak amacıyla tartışılmalıydı.

Okurlarımızın anımsayacağı gibi, bu yazımız sol radikalizme karşı geçmişteki yaklaşımlarımıza yönelik eleştirel bakışımızı da içeriyordu. Bütün politik hareketler gibi, sol radikalizm de yalnızca bize göre aksayan yanlarıyla değil, olumlu potansiyelleri ile birlikte ele alınmalıydı. Sol radikalizmin toplumsal sürecin ilerlemesi ve politik mücadelede safların belirginleşmesiyle küçüleceği ve yokolacağı beklentisine göre davranılmalıydı. Bu kesimlere yönelik sürdürülen ideolojik-politik tartışmalarda sol radikalizmin programlarının çürütülmesi amacı başa konmamalı, somut durumun kavranmasına yönelik ve ortak bir sonuca varmak amacıyla tartışmalıydı. Bu sayılanlar geçmişte bilimsel sosyalistlerin çizgilerinin ana özellikleri değildi. Bu nedenle GÜN, sol radikalizmin eleştirisine geçmeden zorunlu bir önkoşul olarak kendi tutumunu değerlendirmekteydi.

Yeni Çözüm ise, "Devrimci Birlikler Mücadele İçinde Kurulur" başlıklı yazıda 1980 öncesi didişmecilik geleneğinin bir örneğini veriyor. Yeni Çözüm ısrarla bizleri özeleştiriye davet ederken, kendimizi eleştirmemizi "itiraflar" olarak ilan ediyor. Geçmişte sol güçlerin çizgilerinin genel özelliği, solda belirleyici bir ağırlığa ulaşmayı başa koymaları ve diğer hareketlere ya kendi güçlerini kabul ettirmek ya da onları bünyelerinde eritmek anlayışıydı. Biz bu genel özelliğin sol radikalizme karşı yaklaşımlarımızda da hakim olduğunu gördüğümüzü söyledik. Yeni Çözüm ise, bu açıklamamızı sanki geçmişte çevirmeye çalıştığımız bir entrikanın bugün açıklanması gibi ele alıyor. Ve, "GÜN bugüne kadar devrimci hareketi yok etme amaçlı bir politika izlediğini açıkta itiraf etmekte ve bunun yanlışlığını geç de olsa gördüğünü belirtmektedir," diyor.

Eğer Yeni Çözüm, GÜN'ün hangi yanılgıdan kendisini kurtarmaya çalıştığını daha iyi görmek istiyor ise, kendisinin diğer hareketlere olan yaklaşımına baksın yeter.

Bu örnekte olduğu gibi, Yeni Çözüm olumlu bulması gereken değerlendirmelerimize karşı aşırı bir kuşku duyuyor ve ısrarlı bir direnç gösteriyor. Biz bunu temel olarak GÜN'ün yeni yaklaşımlarının daha iyice kavranmadığına ya da GÜN'ün kendisini henüz anlatmayı başaramadığına bağlıyoruz.

Sol içi tartışmada kullandığımız alışık olunmayan üslup bazen de şaşırtıcı oluyor. Örneğin sol radikalizmin mücadele azmi, moral gücü, inatçı mücadeleciliği ve toplumsal dönüşümün habercileri olma gibi özelliklerinin altını çizmemiz nedeniyle, Yeni Çözüm şu soruyu soruyor: "Acaba 'bilimsel sosyalistlerimiz' bu misyonu başkalarına yüklemekle sosyalistliklerine halel getirmiş olmuyorlar mı? Hayır, olmuyorlar. Çünkü bilimsel sosyalistler olumlu özelliklerin ve potansiyellerin yalnızca kendileriyle sınırlı olmadığını biliyorlar ve ona uygun davranıyorlar.

NEDEN SOL RADİKALİZM?

GÜN, yeni politikasını kavramlar düzeyinde de desteklemek amacıyla goşist kavramını bir yana bırakarak, sol radikalizmi kullanmaya başladı. Gerçekte bu iki kavram da aynı olguyu anlatmak amacıyla literatürde kullanılmaktadır. Ancak goşist kavramı ülkemizde polemikler sonucunda öyle bir anlama gelmiştir ki, neredeyse hakaret olarak değerlendirilmekteydi. GÜN'ün ise, dostlarıyla ilişkilerini geliştirmek için artık böylesi bir kavramdan bekleyeceği birşey olamaz.

„Mahir Çayan'a göre, yeni sömürgelerde, bu arada ülkemizde de 1960'dan sonra derinlemesine emperyalist üretim ilişkisi yaygınlaşmıştır. Bilimsel sosyalizme göre, üretim ilişkileri belirli ve birbirinden ayrılan üretim biçimleri için kullanılır.

Ancak kullanılmaya başlanan sol radikalizm kavramının da yaygın bir tedirginliğe neden olduğu görülüyor. Bu tedirginliklerin süreç içinde birçok yönünü açıklığa kavuşturacağımıza inanıyoruz. Bizlerin bilimsel sosyalistler ve sol radikaller tanımlamamız birilerini payelendirmek, diğerlerini küçültmek amacına yönelik değildir. Bu kavramlar yalnız ve yalnız teorik tahlil ve tanımlama araçlarıdır. Ve bu tür ayrım noktalarını belirten kavramlar kullanılmadan açıklayıcı olabilmek de olanaksızdır. Bu nedenle bizler, sol radikal dergilerde bilimsel sosyalistleri tanımlamak için kullanılan kavramları onların tahlillerinin bir unsuru ve tanımlama araçları olarak görmekte, bir hakaret ya da saldırı unsuru olarak değerlendirmemekteyiz. Daha doğrusu, tersinden söylersek, bugün hakaret, mahkum etmek amacıyla kullanılan bu kavramların giderek yalnızca birer tahlil ve tanımlama aracı olarak kullanılacağına inanmaktayız.

Tanımlamalarımızın ya da sol radikalizminin bazı özelliklerini saptamamızın saldırı, karalama, devrimci görüşleri çarpıtmak olarak değerlendirilmesi hem tartışmayı güçleştiriyor hem de uyarılarımızın hedefine ulaşması engelleniyor.

Örneğin, sol radikalizmin kapitalizmin nesnel süreçlerinin ve özelliklerinin bilimsel çözümlemelerine gerekli önemi vermediği değerlendirmemizi Yeni Çözüm, "emperyalizmin III. bunalım dönemi, yeni sömürgecilik... vb. tahlilleri nedir" diye sorarak yanıtlıyor.

Genellememizi Yeni Çözüm'ün verdiği örneklerle açıklamaya çalışalım.

TAHLİLLER NE KADAR ÖZGÜN?

Emperyalizmin III. bunalım dönemi, yeni sömürgecilik kavramları Mahir Çayan'ın "Kesintisiz Devrim I, II, III" adlı broşürlerinde yeralmaktadır. Ancak bu kavramların kullanılmış olması tahlilleri sahiplenme hakkını verir mi?

Kesintisiz Devrim broşürü, emperyalizmin, III. bunalım dönemi kavramını kullanır. Ancak I. ve II. bunalım dönemlerinin sınırlarını ve özelliklerini merak eden okuyucu, bu broşürü boşuna karıştırmasın. Çünkü yoktur. Ayrıca III. bunalım dönemi ve yeni sömürgeciliğin anlatıldığı 325-334. sayfalar arasında Mahir Çayan'ın özgün katkısı sayılabilecek hiçbir görüşü yoktur. Bu görüşler uluslararası işçi sınıfı hareketinin geliştirdiği tezlerle, Sweezy-Baran ikilisinin tekelci kapitalizm üzerine yaptıkları araştırmaların karışımı durumundadır. Ve bir sentez özelliği de taşımamaktadır.

Çünkü Mahir Çayan'ın emperyalizmin III. bunalım dönemi diye tanımladığı dönemin doğru tanımlanması, kapitalizmin genel bunalımın III. dönemidir.

Kapitalizmin genel bunalımı dünyanın iki toplumsal-ekonomik sisteme ayrıldığı 1917 Büyük Ekim Sosyalist Devrimi ile başlar. İkinci Dünya Savaşı'nın sonuna kadar olan döneme I. aşama denir. İkinci Dünya Savaşı'nın sonundan 1950'lerin ortalarına kadar olan dönem II. aşama diye adlandırılır. Kapitalizmin genel bunalımının III. aşaması ise, 1950'lerin ortalarından ya da sonundan başlayarak günümüze kadar olan dönemdir.

Mahir Çavan birçok kaynakta geniş olarak işlenen bu dönemleri biliniyor varsayarak, broşürüne almamıştır. Çünkü Bütün Yazılar'ın 261. sayfasında Mahir Çayan'ın da belirttiği gibi kapitalizmin emperyalizm aşaması sürekli buhran demektir. O halde emperyalizmin III. bunalım dönemi kavramını türkçeleştirerek yazarsak şöyle bir hal alır. Sürekli buhranın III. bunalım dönemi.

Aynı sözler yeni sömürgecilik tahlili için de geçerlidir. Özgün bir tez olarak yeni sömürgecilik Mahir Çayan tarafından geliştirilmemiştir. Yalnızca kullanılmıştır. Kanıtı da yukarıda anılan kaynaklardır.

Ancak Mahir Çayan'ın bu kitabında yeni tezler ve kavramlar üretmediğini söylemek haksızlık olur. Örneğin emperyalist üretim ilişki kavramı. Mahir Çayan'a göre, yeni sömürgelerde, bu arada ülkemizde de 1960'den sonra derinlemesine emperyalist üretim ilişkisi yaygınlaşmıştır. Bilimsel sosyalizme göre, üretim ilişkileri belirli ve birbirinden ayrılan üretim biçimleri için kullanılır. Emperyalizm kapitalist üretim biçiminden ayrı bir üretim biçimi olmadığı için kendine özgü üretim ilişkilerinden sözedilemez. Durum böyle olunca Mahir Çayan'ın bolca kullandığı, ancak tanımını yazılarında bulamadığımız, üstelik ülkemizde egemen olduğu ileri sürüldüğü için daha da önem kazanan emperyalist üretim ilişkisi kanıtlanırsa, gerçekten bir katkı yapılmış olacaktır.

Bir çizginin kullanıldığı bütün kavramların kendi buluşu olması gerekmez. Önemli olan, kim tarafından üretilirse üretilsin, kavramların tutarlı bir iç bütünlük içinde kullanılıyor olmasıdır. Biz buraya kadar Yeni Çözüm'ün haksız bir sahiplenme ve bu sahiplenmeye dayanarak bizim değerlendirmemizi yanıtlama tutumunu açıklamayı amaçladık. Biz teorik çalışma deyince, Yeni Çözüm, pratikte yol gösterici olmayan, kitlelerin taleplerine cevap vermeyen soyut şeylerle uğraşmadığını söylüyor. Biz de şunu söylüyoruz: Yeni Çözüm acaba bizlere kendi tanımına uygun geçmişte ya da bugün yapılmış olan, doğrudan kendi ürünü, dünyamızın ve ülkemizin çözümlenmesini içeren iki tane teorik çalışma adı verebilir mi? Biz Yeni Çözüm çizgisinin Mahir Çayan'ın yazıları dışında böylesine birtek ana kaynağa bile sahip olmadığını sanıyoruz.

SOL RADİKALİZM VE PROGRAM SORUNU

İşte bu noktada karşımıza sol radikalizmin program sorunu çıkmaktadır. GÜN de eleştirilerini program noktasında yoğunlaşmaktadır.

Teorik çalışmadaki kısırlık sol radikalizmin ülke ya da dünya sorunlarına bütünlükle bakışını sağlayan ve yine stratejisini ve taktiklerini üretebileceği program sorununu çözümsüz kılmıştır. En vahimi ise, sol radikalizm, özellikle de Yeni Çözüm böyle bir zorunluluğu yadsımış ve önemsizleştirmeye çalışmıştır. Bu nedenle GÜN'ün sol radikalizmi yaşanan süreçlerin bilimsel çözümlemesi konusunda uyarısı program sorununa bağlı olarak değerlendirilmeli, yanıt yetiştirme çabasıyla doğru olmayan örneklerle göğüslemeye çalışmamalıdır.

Teorik çözümleme ve program eksikliğinin her alanda olumsuz etkileri olmaktadır.

Örneğin, sol radikalizm toplum çözümlemesinde toplumsal sınıflara ve tabakalara değinir, açıklamalarda bulunur. Ancak toplum çözümlemesinde iki düzlem olan toplumsal sınıfların tahlili ile politik örgütlerin tahlili arasındaki bağı kurmadığı için önemli bir boşluk oluşur. Bu boşluğun önemi şuradadır. Devrimin değişik aşamaları boyunca bağlaşıklık kurulması ya da tarafsızlaştırılması düşünülen toplumsal sınıflar tanımlandığı halde, bağlaşıklıkların adım adım nasıl geliştirileceği ve sözkonusu toplumsal sınıfların ve tabakaların çıkarlarını savunan politik örgütlere karşı nasıl bir tutum alınacağı sorunu belirsiz kalmaktadır. Bu özelliğin en önemli sonucu, strateji ile ilgili yönünü bir yana bırakırsak taktiklerden yoksun olmaktadır. Bağlaşıklıkları geliştirebilmek için zorunlu olan tavizler ve uzlaşmalar küçümsenmekte, güncel olanaklar toptancı bir yaklaşımla reddedilmektedir. Örneğin orta köylülük, şehir küçük ve orta burjuvazisi bağlaşıklık kapsamında görüldüğü halde, bu kesimlerin politik temsilcilerinden SHP ya da geçmişte CHP, ısrarla tekelci sermayenin yedek atı olarak tanımlanmaktadır. Bu konuda vereceğimiz en iyi ve en sağlam örnek yine Mahir Çayan'ın yazılarıdır. Bütün Yazılar'ın son bölümünde yine Mahir Çayan'ın sözleriyle devrimin önder, temel güçleri ve ihtiyatları sayılmaktadır. Önder güç, proletaryadır. Temel güçler, köy proletaryası, köy yarı-proletaryası, yoksul köylüler, orta köylülerdir. Vasıtasız ihtiyatlar, kemalist aydın çevre, dünya sosyalist bloku, sömürge ülkelerdeki özellikle Ortadoğu'daki milli kurtuluş hareketleridir. Vasıtalı ihtiyatlar ise, küçük burjuvazinin sağ kanadı, demokrat batı ülkeleri ve kamuoyu, oligarşinin kendi içindeki çelişkileridir. Nüansları da kapsayacak biçimde düzenlenmiş oldukça mükemmel bir tablo. Ancak bu kesimlerin politik örgütleri tanımlanmıyor. Ayrıcı bağlaşıklıkların gelişmesi yalnızca bir tek soruna bağlanıyor: Öncü savaşın başarılı biçimde ilerlemesi. Bu ilerleme otomatik olarak bağlaşıklıkları gerçekleştirecektir. O zaman bu kesimlerin politik örgütlerini tanımlamaya, bugünden onlarla ilişkiler geliştirmeye, bir adım ileri atabilmek için işbirliklerini zorlamaya ne gerek var? Silahlı mücadele gelişecek ve sorunu toptan çözecek. Bu durumda da yeniden başa dönüyoruz. Sorun toptan çözüleceğine göre temel ya da ihtiyat tahlilleri niye?

DÜNYA BARIŞI KİTLELERİN ANA TALEBİ DEĞİL Mİ?

Sol radikalizme yönelttiğimiz, uluslararası durumun güncel çözümlemesine ilgi duymuyor, değerlendirmemizi, Yeni Çözüm belgesiz, kanıtsıziddialardiye tanımlıyor. Biz kanıtımızı yine Yeni Çözüm'deki yazıdan seçeceğiz.

Yeni Çözüm, bizleri icazetli olmakla eleştirerek, kendilerinin birinci derecede ülkedeki devrimci durumla ilgilendiklerini, bu nedenle SSCB ile ABD arasında çıkan nükleer silahlar da dahil olmak üzere her türlü sorunu halk kitlelerinin somut taleplerinin önüne koymadıklarını söylüyor.

Bu görüşü ayrı bir yazıda ele alarak içeriğindeki vahameti, aynı zamanda da uluslararası durumu kavrayamamayı açıklamaya çalışacağız. Ancak hemen söylemeliyiz, dünya barışının temel sorununa, yani yalnızca halkımızın değil bütün dünya halklarının en temel somut talebine böyle üstünkörü yaklaşılamaz. Eğer yaklaşılırsa, günümüzde emperyalizme karşı mücadelenin ana halkası yakalanamamış demektir. Yeni Çözüm'ün istediği kanıtların da en çarpıcısını bu oluşturmaktadır.

BİRLİK İÇİN ÇABA GEREKİR

Yazımızı bitirirken, en önemli soruna yani, Yeni Çözüm'ün birlik üzerine söylediklerine değinmek istiyoruz.

Birlik ve cephe sorunu üzerine birçok doğru olmayan görüş geliştirilmesine karşın, önemli ve olumlu bir açılımda bulunuluyor. Kalıcı birliklerin ancak mücadele içinde ve uzun erimde gerçekleşebileceği belirtilerek bugün için gerekli olanın nesnel koşullara denk düşen eylem ve güç birlikleri olduğu söyleniyor. Yeni Çözüm, burjuva milliyetçi, ihbarcı bir grup hariç tüm sol güçlerle eylem ve güç birliği yapılacak noktalar bulunabileceğine inandığını söylüyor.

Birlik oluşturmak amacıyla yanlışların yapılıyor olması hiçbir sol çizgiye birlik için mücadeleden uzak durma hakkını vermez. Bir başka deyişle, birliğin somut biçimlerini ve yollarını düşünmek ve bütün gücüyle yaşama geçirmeye çalışmak her sol çizginin devredemeyeceği ve sırtını dönemeyeceği bir görevdir. Bu nedenle de Yeni Çözüm kendi önerisinin sahibi olmalıdır. Yeni Çözüm, "GÜN ve dostları eğer birlik istiyorlarsa önce bu güne kadar izledikleri mücadele anlayışını terketmeli ve bugün devrimcilere karşı izledikleri politikayı irdelemelidir" diyor. Eğer böylesi önerilerle, yani "kendini düzelt de gel" yaklaşımıyla birlik sağlansaydı, işler çok kolay olurdu. Herkes kendisine kendiliğinden çeki düzen vereceği için de, öncülüğe gerek kalmazdı. Burada da önemli olan Yeni Çözüm'ün önerdiği eylem ve güç birliğini gerçekleştirebilmek için diğer güçlere ne kadar olumlu yaklaşacağı, diyaloğu geliştirmek için neler yapacağı ve bütün bu güçbirliği sürecinin sorunlarına karşı birinci dereceden sorumluluk duyup duymayacağıdır.

Yeni Çözüm'deki yazının başlığının "Devrimci Birlikler Mücadele İçinde Kurulur" olduğunu söylemiştik. Doğru bir söz. Ancak günümüz koşullarında bizce şu söz daha doğru: Devrimci birlikler ancak ısrarlı bir çaba soncunda kurulur. □

* Mahir Çayan'la ilgili bütün alıntılar Bütün Yazılar Evren Yayınları-1976 adlı kaynaktan alınmıştır.

Vera Hikmet bir gün Türkiye'ye gelecek

FÜSUN ÖZTÜRK

Dünya Kadınlar Kongresi boyunca ençok sorduğumuz ve bize de sorulan soru, "hangi ülkedensiniz" oluyor. Komisyonlarda, toplantı aralarında kahve içerken, asansörlerde, yemek salonlarında birbirimize bu soruyu soruyoruz. Sonra hemen ardından sorulan bir ikincisi ile karşılaşıyoruz: "Hangi örgüt?" Bizim için yanıtlaması zor olan bu soru diğer ülkelerden gelenler için bir çırpıda verilen bir yanıt, yakaya hemen takılan örgüt rozeti, ele tutuşturuluveren bir broşür demek. Başlangıçta iki bin olarak bildiğimiz sayımızın iki bin sekiz yüze çıktığı kongreye 14 uluslararası kuruluş, ulusal-bölgesel ve uluslararası düzeyde 86 özel ve hükümet dışı örgütün katıldığı gözönüne alınırsa, 134 ülkeden katılan delege gruplarının içinde onlarca örgüt bulunduğu düşünülürse, kongreye katılımın yüksek olduğu rahatça söylenebilir. En kalabalık delege gruplarının olduğu ülkeler ise Amerika, Hindistan, Kanada ve Avrupa ülkeleri.

"O Nazım Hikmet'in "saçları saman sarısı kirpikleri mavi karısı"ydı. Üstelik "başının da belası"ydı. İşte Nazım'la birlikteydik. Çalışma odası, pencerenin önündeki masası, üzerinde daktilosu, hasretini biraz olsun azaltabilmek için Moskova'da bir fabrikada özel olarak yapılan ve İstanbul'u çeken radyosu bıraktığı gibi duruyordu."

* * *

OTOBÜSTE yanıma oturan Amerikalı bayana kongre izlenimlerini soruyorum. Büyük heyecan duyduğunu ve etkilendiğini söyleyerek söze başlıyor. 190 kişilik Amerika delegasyonunda çok çeşitli örgütlere üye insanlar varmış. "Arkadaşlarımızın bir kısmı dünya politikası ile yakından ilgili değiller, radyo dinlemez, gazete okumazlar, sırf kadın oldukları için burdalar. Şimdi bu insanlar komisyon toplantılarına girip dünyada neler olup bittiğini görüp, üstelik Amerika'nın ve Reagan'ın yaptıklarını duyup dehşete düşüyorlar ve biz hiçbir şey bilmiyormuşuz diyorlar," diye sözlerini sürdürüyor. Kongrenin herşeyden önce bu yüzden önemli olduğunu, yardım, dayanışma isteyen üçüncü dünya ülkelerinin sorunlarına sahip çıkmak ve hükümetlere karşı yapılabilecekler açısından sorunların uluslararası bir nitelik taşıdığını vurguluyor.

* * *

KOMİSYON toplantıları bittiğinde, programımızda Moskova gezisi olduğunu biliyoruz. Kongreye katılan iki bin sekiz yüz kadın bir gün boyunca Moskova'nın 35 belediyesince konuk ediliyorlar. Bizim gezdiğimiz bölgede, önce bölge parti binasında kadın yöneticiler çiçeklerle karşılıyorlar. Sonra bölge hakkında bilgiler veriyor, bölgenin iki önemli merkezine götürüyorlar. İçinde dünyanın en büyük at müzesinin olduğu bir tarım akademisi ve dünyaca ünlü göz hastanesi. Miyopluk benzeri ameliyatların birkaç dakikada yapıldığı bu hastaneyi beyaz önlüklerle gezip, bir ameliyata giriyoruz. Akşam Büyük Barış Yürüyüşü ve Gorki Parkı'nda bir miting ya-

pıyoruz. Mitingimizde konserler, su ve müzik gösterileri, konuşmalar yapılıyor. Kongrenin kapanışı ise yine açılıştaki gibi çocuklarla, onların gösterileriyle gerçekleşiyor.

* * *

KONGREYİ düzenleyen Uluslararası Demokratik Kadınlar Federasyonu, Birleşmiş Milletler içinde danışman örgüt düzeyinde yeralıyor ve BM Genel Sekreteri Peres de Cuellar'ın belirttiğine göre dünyanın en geniş tabanlı uluslararası örgütü. UDKF Kongrenin hemen ardından kendi örgütünün dokuzuncu özel kongresini yapıyor Moskova'da. Sadece UDKF'ye üye örgütlerin katılabildiği bu toplantı, 124 ülkeden 142 üye örgütçe gerçekleşiyor. Dokuzuncu kongrenin UDKF için önemi şimdiye değin kendi dışındaki kadın örgütlerine karşı sürdürdüğü kapalı tavrı ortadan kaldırması oluyor. Sonradan oybirliği ile alınan karara göre UDKF feminist kadın örgütlerine ve benzerlerine birlikte işyapma, birlikte davranma anlamına gelen çağrılar yapıyor. UDKF'nin politikasını daha çok kadına açılabilecek bir anlaşılırlıkta ele alınması öneriliyor. Yeni politika gereğince bölgesel düzeyde toplantılar yapılması ve daha genç, daha dinamik bir politika izlenmesi isteniyor. Bu yanıyla dokuzuncu kongre uluslararası kadın hareketi açısından politikasında yeni bir atılım yapacak önem kazanıyor.

* * *

KAPIYI açtığında kocaman bir gülümseme ile karşılanıyoruz. Uzun saçlarını arkada toplamış, irice vücudunu uzun bir eteğin ardına gizlemişti. "Evinize hoşgeldiniz", derken hemen kirpiklerine baktık. Gözleri gibi masmaviydi. O Nazım Hikmet'in "saçları saman sarısı kirpikleri mavi karısı"ydı. Üstelik "başının da belası"ydı. İşte Nazım'la birlikteydik. Çalışma odası, pencerenin önündeki masası, üzerinde daktilosu, hasretini biraz olsun azaltabilmek için Moskova'da bir fabrikada özel olarak yapılan ve İstanbul'u çeken radyosu bıraktığı gibi duruyordu. Onun gibi heyecanla camdan avluya bakmaya çalışıyor, geceleri uzanıp Vera'ya saatlerce İstanbul'u anlattığı kanepesine oturuyorduk. Duvarlara özenle, elleriyle yerleştirdiği ve herbiri bir anıya konu olan tabloları, onlarca ufak tefek biblolari, kitapları, plakları ile bizimleydi. Vera'nın gözlerindeki parıltılarla, dudaklarından coşkuyla dökülen sözleriyle sanki yanıbaşımızdaydı. Bizim gibi o da çıt çıkarmadan Vera'yı dinliyordu. Vera bir kitap yazdığını anlatıyordu. Nazım'ın ölümünden sonra başlayıp iki yılda bitirdiği, uzun yıllar Sovyetler Birliği'nde yayınlanamayan ve yakında Türkiye'de çıkacak kitabının ülkemizde yayınlanmasından sonra Türkiye'ye gelecekti. Ama önce kitap yayınlanmalı ve insanlarımızın Vera hakkındaki düşünceleri değişmeliydi. Bunu çok önemsediğini anlatıyordu.

Sürekli gülümseyen, yaşadıklarını paylaşmaktan mutluluk duyan, bunu herhalinden belli eden Vera, Nazım'da cezaevinde kaldığı yılların olumsuz etkisiyle güçlü olan ölüm duygusu yüzünden geceleri uyurken ölmekten korktuğundan ve bu yüzden hiç uyumadığından sözetti. Bize nasıl tanıştıklarını, ilişkilerinin bir aysberge benzediğini ve suyun altında kalanları kitabında yazdığını anlattı. "İlişkimiz çok güzel ve doğaldı, içimizde dramımız vardı, mutluyum ve hiç unutmuyorum", diyordu.

Ya Nazım ve Stalin. Bu konuda Vera, Nazım'a Stalin'in öldüğünü Simonov'un haber verdiğini ve Simonov'a, "eğer senin dediğin gibi bizim için, bizim yerimize düşünen ve karar veren bir kişiyi yitirmişsek, iyi ki yitirmişiz," diye yanıt verdiğini söyledi. Stalin hakkındaki düşünceleri olumsuz olmasına karşın Nazım'ın konuşmaktan kaçındığını, Stalin hakkında yazılacak doğru ve ciddi bir kitabın Sovyetler Birliği'nde çıkması gerektiğini savunurdu diye anlattı. Yaklaşık dört saat süren sohbetimiz bitip ayrılırken hüzünlüydük. "Yine geleceğiz" diyerek, veda ettik Vera Hikmet'e. □

KOMİSYONDA GELECEĞE YÖNELİK ÖNERİLER

■ Dünyada kalıcı barışın sağlanması yönünde önemli adımlar atılması, silahlanma yarışına son verilmesi ve 2000 yılında barışın kalıcılaştırılması için çabaların artırılması.
■ Yetmişli yıllarda Birleşmiş Milletlerce formüle edilen ve gelişmiş zengin ülkelerin az gelişmiş ülkelere yardımlarını ve uluslararası yeni bir işbirliğini içeren Yeni Uluslararası Ekonomik Düzen önerisine uyulması.
■ 1988 yılında Avrupa'da insan haklarının korunması konusunda bir konferans düzenlenmesi ve bölgesel çabaların arttırılması.
■ Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komisyonu'nda kadınların statülerinin güçlendirilmesi yönünde kararlar alınması.
■ Kitle iletişim araçlarının kadınlara karşı ayrımcı ve zedeleyici davranışlarına son verilmesi, bu konuda yaptırımlar uygulanması.
■ Çocukların korunması için uluslararası bir Dünya Kongresi düzenlenmesi.
■ Yakın bir gelecekte, bir yılın Uluslararası Aile Yılı olarak kabul edilmesi.
■ İkinci bir Dünya Kadın Yılı ilan edilmesi.
■ Bütün kadın örgütlerinin açlık, yoksulluk, baskı altındaki kadınlar ve onların mücadeleleri ile, ayrıca sosyal gelişme ve bağımsızlık hareketleri ile aktif dayanışma içinde olması.
■ Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan kaldırılması yasasına bütün ülkelerin tam olarak uymasının sağlanması. Kadına karşı aile-eğitim-çocuk bakımındaki ayrımcılığın ortadan kaldırılması için mücadele edilmesi.
■ Sürgündeki kadın ve çocukların durumuna uluslararası ilişkiler yoluyla çözümler bulunması.

İsrail ve devlet terörü

"İsrail ve Güney Afrika'nın nükleer silah yapmaları onlara karşı mücadele eden ve tehdit altında bulunan öteki bölge devletlerini de bu tür silahlara sahip olmaya zorlayacaktır. Daha da önemlisi, ırkçı şiddete ve gözü dönmüş bir saldırganlığa dayanan İsrail ve Güney Afrika'nın nükleer silahlara sahip olmaları, nükleer savaş çıkma riskini de olağanüstü boyutlara vardıracaktır".

VANUNU için İsrail Başbakanı'na, Dışişleri Bakanı'na, Polis Bakanı Hayim Bar-lev'e,Baş Savcı Yosef Harish'e mektup yazılabilir, telgraf çekilebilir. Ayrıca, Ankara'daki İsrail Elçiliği'ne de yazılabilir. Mektuplarımızın bir kopyasını İsrail'de bulunan Vanunu ile dayanışma komitesine gönderebilirsiniz. Adres: The Committe for an Open Trial for Mordechai Vanunu, P.O. Box: 1371, Tel-Aviv 61013, İsrail. Vanunu'ya dayanışma için yazmak isteyenler şu adrese yazmalıdır: Mordechai Vanunu, c/o Prisons Service, P.O. Box: 2495, Jarusalem (Kudüs) İsrail.

HALUK GERGER

BU YAZIMDA İsrail devlet terörünün pençesinde bulunan bir barış savaşçısından sözedeceğim. Konuyu özetlemeden önce ise, bazı kısa bilgilerin yararlı olacağını düşünüyorum:

Bugün dünyada "resmen" beş ülkenin nükleer silahlara sahip olduğu kabul edilmektedir. ABD, Sovyetler Birliği, İngiltere, Fransa ve Çin Halk Cumhuriyeti "resmi" "nükleer kulüp"ün şimdiki üyeleri. Buna karşılık, başka birçok ülkenin daha nükleer kitle kırım silahlarına sahip olduğu yada olabileceği öne sürülmüş, nükleer silahların yayılması uluslararası politika gündemini işgaledegelmiştir. Nükleer silahların yeryüzünden tamamen kaldırılması, dünya barış hareketinin temel amacı olurken, bu süreç içinde, hiç olmazsa, bu silahların daha da yayılmasını önlemeye çalışmak acil bir gereksinme olarak ortaya çıkmıştır. Nihayet, bu çabaların bir sonucu olarak Nükleer Silahların Yayılmasını Önleme Antlaşması (**Nuclear Non-Proliferation Treaty**) imzalanmıştır. Moskova, Vaşington ve Londra'da 1 Temmuz 1968 günü imzaya açılan ve 5 Mart 1970'de yürürlüğe giren Antlaşma, 1 Ocak 1967 tarihinden önce nükleer silahlara sahip olmuş beş ülkeye nükleer silah teknolojisini başka devletlere aktarmayı yasaklamakta, nükleer silahlara sahip olmayanlara ise, bu tür silahları edinmeme yükümlülüğünü getirmektedir.

Ne var ki, aralarında Türkiye'nin de bulunduğu 100 kadar ülke tarafından imzalanan antlaşmaya, başta nükleer güçlerden Fransa ve Çin olmak üzere, nükleer silah yapabilecek teknolojik olanaklara sahip birçok devlet katılmamıştır. Bu tür devletlerin başında da İsrail ile Güney Afrika Cumhuriyeti gelmektedir.

Bu iki ülkenin antlaşmayı imzalamaması çeşitli açılardan önemli sonuçlar doğurabilecek niteliktedir. Herşeyden önce, bu iki ülke, nükleer silah üretme potansiyeline en fazla sahip ülkelerin başında gelmektedirler. İkinci olarak, her iki ülke de, kendi bölgelerindeki tehlikeli çatışmaların çıban başı durumunda olduklarından, nükleer silahlara sahip olmaları çatışma boyutlarını da genişletecektir. Ayrıca, bu ülkelerin nükleer silah yapmaları, onlara karşı mücadele eden ve tehdit altında bulunan öteki bölge devletlerini de bu tür silahlara sahip olmaya zorlayacaktır. Daha da önemlisi, ırkçı şiddete ve gözüdönmüş bir saldırganlığa dayanan İsrail ve Güney Afrika'nın nükleer silahlara sahip olmaları, nükleer savaş çıkma riskini de olağanüstü boyutlara vardıracaktır.

Yine de, tüm bu olumsuzluklara ve tehlikelere karşın, Batılı ülkeler, her iki devlete de, nükleer teknoloji alanında yardım etmeyi sürdürmüşlerdir. İsrail ve G. Afrika Cumhuriyeti'nin Nükleer Silahların Yayılmasını Önleme Antlaşmasını imzalamayı reddetmelerinin altında yatan açık kötü niyet dahi bir uyarıcı etki yapmamıştır. Daha sonra, sözkonusu iki ülkenin nükleer silah üretme çabaları iyice açığa çıktıktan sonra bile Batılı güçler gelişmeleri görmezden gelmeyi yeğle-

"İsrail'in Negef çölündeki sekiz katı yer altında bulunan, Fransız yardımıyla yapılmış Dimona nükleer santralinde, G. Afrikalı uzmanlarla birlikte, nükleer silah üretimi için çalışmalar yaptığı açıklandı. Bugün artık İsrail'in 100-200 kadar nükleer bombaya sahip olduğu ve hatta 1980 yılından beri de hidrojen bombası üretme çabalarına girdiği kanıtlanmıştır".

“İsrail devlet terörünün uzun ve acımasız kolu Vanunu'ya da Roma'da ulaşmış ve onu tüm hukuk kurallarını hiçe sayarak bir egemen ülke başkentinden kaçırarak hücreye kapatmıştır. Şimdi bütün dünyadaki barış güçleri ve insan haklarından yana demokratlar Vanunu'nun serbest bırakılması, açık ve adil bir mahkeme önüne çıkarılması için uğraş vermektedirler”.

yen bir politika izlemişlerdir. Bu aymazlık da, sonunda, acı meyvelerini vermiş ve İsrail ile G. Afrika Cumhuriyeti'nin ilkel ve sınırlı sayıda da olsa nükleer silahlara sahip oldukları açıkça yazılıp, söylenmeye başlanmıştır. İsrail'in 10-20 kadar nükleer bombaya sahip olduğu çeşitli forumlarda ve basında belirtilmiş, G. Afrika Cumhuriyeti'nin de örneğin 1979'da Güney Atlantik'te nükleer deneme yaptığı saptanmıştır. İki ırkçı rejimin bu alanda sıkı bir işbirliği içinde oldukları da "açık bir sır" olarak ortaya çıkarılmıştır. Bir yanda İsrail'in teknolojisi ve araştırma çalışmaları, öte yanda da G. Afrika'nın stratejik doğal kaynakları ve maddi gücü böyle uğursuz bir girişim için biraraya getirilmiştir. Bununla birlikte, uzun süre iki rejim arasındaki işbirliğinin boyutları ve nükleer güçlerinin ciddiyeti kalın bir gizlilik perdesi altında salt spekülasyon konusu olarak kalmıştır.

Nihayet, 5 Ekim 1986'da İngiliz **Sunday Times** gazetesi, tüm dünyada büyük yankı ve kaygı uyandıran haberinde, İsrail'in Negef çölündeki sekiz katı yer altında bulunan, Fransız yardımıyla yapılmış Dimona nükleer santralinde, G. Afrikalı uzmanlarla birlikte, nükleer silah üretimi için çalışmalar yaptığını açıklamıştır. Bugün artık İsrail'in 100-200 kadar nükleer bombaya sahip olduğu ve hatta 1980 yılından beri de hidrojen bombası üretme çabalarına girdiği kanıtlanmıştır.

Sunday Times'a Dimona santrali ve İsrail-G. Afrika nükleer çalışmaları hakkında bilgi, belge ve fotoğrafları, santralde çalışan bir İsrailli teknisyen, Mordechai Vanunu vermiştir. 10 yıl süreyle Dimona'da çalışan Vanunu, bir yandan da üniversiteye devam etmiş, felsefe ve siyaset bilimi eğitimi görmüştür. Bu çalışmaları sırasında İsrail'in ırkçı ve saldırgan politikalarının farkına varan Vanunu, giderek, demokratik ve barışçı bir kişilik kazanmış, Filistin mücadelesine sempati duymaya başlamıştır. Bu dönemde, anlaşılan, İsrail gizli servisi Mossad'ın da ilgisini çeken Vanunu, daha sonra, 1985 Kasımında Dimona'daki görevinden alınmıştır. Bunun üzerine Avustralya'ya giden Vanunu, çok dindar bir Yahudi aileden gelmesine karşın, burada Hristiyanlığı kabul etmiş ve daha sonra da Londra'ya geçerek **Sunday Times**'a sözünü ettiğimiz açıklamalarını yapmıştır.

Dünya barışına karşı Dimona'da işlenen cinayeti büyük bir sorumluluk duygusuyla ve ciddi riskleri göze alarak açıklığa kavuşturan Vanunu bir süre sonra ortadan kaybolmuştur. Nihayet, 9 Kasım'da İsrail'den yapılan bir açıklamayla, Vanunu'nun Eylül'den beri bu ülkede tutuklu bulunduğu anlaşılmıştır.

Edinilen bilgilere göre, Vanunu, Roma'dan Mossad ajanlarınca kaçırılarak İsrail'e götürülmüştür. Vanunu, cezaevine götürülürken, avcuna kaçırıldığını belirten bir tümce yazmış ve bunu kapıda bulunan gazetecilere göstermiştir. Bu sahne TRT televizyonunda da gösterilmiştir.

Vanunu o günden beri İsrail'de bilinmeyen bir hapisanede tek kişilik birhücrede **İncomunicado** bulundurulmakta, ağır psikolojik ve fiziki işkence altında tutulmaktadır. Siz bu satırları okurken, Vanunu'nun yargılanması başlamış olacaktır. Şu andaki bilgilere göre, Vanunu gizli oturumlarda ve "vatana ihanet, savaş sırasında düşmana yardım ve casusluk" gibi ölüm cezası taşıyan suçlardan yargılanacaktır. Kurallara göre, Vanunu, gizli celselerde yargılanırken, aleyhindeki bazı "devlet delilleri"ni de görme hakkından yoksun tutulacaktır.

İsrail devlet terörünün uzun ve acımasız kolu Vanunu'ya da Roma'da ulaşmış ve onu tüm hukuk kurallarını hiçe sayarak bir egemen ülke başkentinden kaçırarak hücreye kapatmıştır. Şimdi bütün dünyadaki barış güçleri ve insan haklarından yana demokratlar Vanunu'nun serbest bırakılması, açık ve adil bir mahkeme önüne çıkarılması için uğraş vermektedirler. Avusturalya Parlamentosu'ndan bazı senatör ve milletvekilleri Vanunu'yu Nobel Barış Ödülü'ne aday göstermişlerdir. Aynı amaçla, aralarında çok sayıda İngiliz Parlamenter ve sanatçısının da imzaladığı bir mektupla Bertrand Russel Vakfı da Norveç Parlamentosu'na başvurmuştur.

Çağımızın bir başka Dreyfüs'ü olan bu barış savaşçısının temel insan hakları için, dünya demokratlarıyla dayanışma içinde, uğraş vermek, bu tehlikeli bölgede bulunan Türkiye insanı açısından da vazgeçilmez bir görevdir. □

Güney Afrika'da genel grev

Siyah işçilerin kararlılığı sürüyor

GÜNEY AFRİKA'da 59 büyük kömür ve altın madeninde, 335 bin siyah işçinin katılımıyla başlatılan ve gün geçtikçe genişleme eğilimi gösteren genel grevin, Güney Afrika ekonomisini şiddetli bir bunalıma sürükleyeceği bildiriliyor.

Güney Afrika'da bugüne dek görülen en büyük genel grevlerden birinin yaşandığı şu günlerde, ırkçı beyaz azınlık yönetimi de tüm baskı ve terör gücünü grevi kırmak için kullanıyor. Çeşitli madenlerde şiddetli çatışmalar oluyor.

Genel grevi düzenleyen Ulusal Maden İşçileri Sendikası'nın genel sekreteri Cyril Ramaphosa, yaptığı açıklamada, işçilerin yaşam koşulları düzelinceye dek kararlılıklarını sürdüreceklerini, genel grevin sona ermesinin ancak maden sahiplerinin atacakları olumlu adımlara bağlı olduğunu belirtti.

Irkçı yönetim ise, polis baskısının yanısıra, greve derhal son verilmesi çağrısıyla siyah işçilerin isteklerine yanıt verdi. Bu arada Ulusal Maden İşçileri Sendikası'nın grev bölgesinde görev yapan 86 önemli lideri tutuklandı.

Güney Afrika'daki en büyük ırkçılık aleyhtarı grup olan Birleşik Demokratik Cephe Lideri Alan Boesak, Batı'yı ırkçı yönetime karşı güçlü bir tepki göstermemekle suçladı. Boesak, Güney Afrika'ya karşı uygulanan uluslararası yaptırımların etkili olabilmesi için, daha sert önlemler alınmasını istedi.

Kanada Dışişleri Bakanı Joe Clark da, uygulanan yaptırımların sonuç vermemesi durumunda, ülkesinin Güney Afrika ile diplomatik ve ekonomik ilişkilerini kesmeye hazır olduğunu açıkladı.

ABD Dışişleri Bakanlığı sözcüsü Charles Redman da, yaptığı açıklamada, şunları dedi: "Umarız Güney Afrika'daki Ulusal Maden İşçileri Sendikası'nın başlattığı yasal grev, barışçı yollardan ve madencilerin şikayetlerini sona erdirici biçimde çözümlenir. Güney Afrika'da yüksek gerilimli siyasi atmosfere rağmen, işçiler ile yönetim arasında sorunlara görüşmeler yolu ile çözüm bulunması eğiliminin artmasından memnunluk duyuyoruz."

Bilindiği gibi, Ulusal Maden İşçileri Sendikası, grevleri yüzde 30 oranında ücret artışı istemiyle başlattı. Gözlemcilerin verdiği haberlerden, Güney Afrika ekonomisinin içine sürüklendiği bunalımdan kalıcı yaralar alacağı anlaşılıyor. □

COSATU Genel Kurulu

"Tüm iktidar halka!"

Güney Afrika işçi sınıfı ırkçı rejimin zorlu koşulları altında önemli bir toplantıyı gerçekleştirdi. COSATU (Güney Afrika Sendikaları Kongresi) konfederasyonu 15-18 Temmuz tarihleri arasında Johannesburg'da 1500 delegenin katılması ile genel kurulunu yaptı. Güney Afrika antiırkçı, ulusal-demokratik hareketinin politik kolu "Afrika Ulusal Kongresi-ANC"nin yıllardır yasa dışı kabul edildiği koşullarda, COSATU ırkçı rejime karşı hem ekonomik, hem politik savaşım vermek durumunda.

Bir yıl önce ilan edilen olağanüstü hal döneminde "Birleşik Demokratik Cephe-UDF"nin de yasaklanması sonucu, siyah çoğunluğun

en önemli örgütü durumuna gelen COSATU'nun Genel Kurulu'nda, binlerce siyah emekçi, yumrukları havada, bir ağızdan bağırdılar: "Tüm iktidar halka!"

COSATU 1985 Aralık ayında kurulduğunda, 33 üye sendikadan 450 bin emekçiyi birleştiriyordu. Bugün ise, "her işkolunda bir sendika" ilkesi doğrultusunda, 13 işkolu sendikasından yaklaşık 800 bin, her renkten emekçiyi bünyesinde toplamış bulunuyor. Bu süre içinde en önemli kazanım, sendikal örgütlenmenin en zor olduğu kamu sektöründe elde edildi. Güney Afrika demiryolları yönetimi grev yaptıkları için işten çıkardığı 16 bin emekçiyi Haziran başında yeniden işe almak zorunda kaldı.

Genel Kurul, Güney Afrika ırkçı rejimine dünyadaki diğer ülkelerce uygulanacak ambargo konusunda net bir karar aldı: "Yalnızca kısmi ambargo uygulamaları ne sermaye ne de devlete etki edebilir. Bu tür uygulamalar bölgesel işsizliklere neden olarak genelde Güney Afrika işçi sınıfından çok emperyalist devletlere yarar sağlarlar. Bu nedenle en geniş kapsamlı ve bağlayıcı ambargolar uygulanmalıdır. Günümüzde uygulanan, yatırımları kısma politikası da tekellerin bir oyunundan başka birşey değildir. Uluslararası işçi sınıfının dayanışma eylemleri, tüm ekonomik ve diplomatik ilişkilerin kesilmesi gereklidir."

Genel Kurul sırasında bir basın açıklaması yapan COSATU basın sözcüsü Frank Meitjias, "Güney Afrika'da yeni, demokratik bir rejim kurulması yönünde önemli bir aşamaya varılmış olduğunu," vurguladı. Kuşkusuz, ırkçı rejim için sonun başlangıcı görülüyor. Bir yandan ANC, öte yandan COSATU ırkçı rejimin tüylerini ürpertiyor. Geçtiğimiz mayıs ayında beyaz azınlık "seçim" sandıklarına giderken uygulanan genel grev tüm ülkeyi felce uğratmış, beyaz ırkçı rejime bu sözde seçimin geçersizliğini birkez daha göstermiştir. □ SAFTER ÇINAR

TÜRKİYE IRKÇI GÜNEY AFRİKA REJİMİNE, ABD VE DİĞER BATI ÜLKELERİNİN VERDİĞİ DESTEĞİ KINAYAN KARARLARA RED OYU VERDİ!

Türkiye Birleşmiş Milletler'de neler yapıyor!

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER Genel Kurulu tarafından alınan dizi kararda, Güney Afrika ırkçı rejimine ABD, İngiltere, Kuzey İrlanda gibi ülkelerin verdiği destek kınanırken, Türkiye bu kararlara red oyu verdi.

İsrail'in ve diğer batılı ülkelerin Güney Afrika ırkçı rejimine verdiği desteği kınayan karara da Türkiye çekimser oy kullandı.

Bu kararlardan birinde, BM Güvenlik Konseyi Güney Afrika'daki ırkçı rejime yönelik kapsamlı yaptırımlar konusunda Genel Kurulun aldığı kararı uygulamak için önlemler almaya çağrılıyor; ABD, İngiltere ve Kuzey İrlanda gibi ülkelerin bu yaptırımlara karşı olduğu kaydedilerek, bu ülkelere, tutumlarını gözden geçirerek, Güvenlik Konseyi'nin yaptırımlarını onaylamaları talep ediliyor. Türkiye bu kararda, ABD, İngiltere ve Kuzey İrlanda'ya atıfta bulunulmasına red oyu verdi. Buna karşın, karar, 50 red, 23 çekimser oya karşılık 73 oyla kabul edildi.

Bir diğer karar tasarısında da, Güney Afrika ırkçı rejiminin Angola'nın güneyini işgalinin ABD yönetiminin izlediği politika sonucu mümkün olduğu, ABD'nin UNITA adlı örgütün "cinayet işleyen silahlı çetecilerine" desteğinin bu işgali mümkün kıldığı kaydediliyor ve ABD'nin ırkçı rejime ve çetecilere bu desteği kınanıyor. Bu karara da Türkiye red oyu vermesine karşın, 52 red, 35 çekimser oya karşılık 60 oyla kabul edildi.

Güvenlik Konseyi'nin 418/1977 sayılı kararı uyarınca, Güney Afrika ırkçı rejimine silah ambargosu konduğunu ancak bu karara karşın belirli Batılı Devletler ile İsrail'in, ırkçı rejime silah sattığı ve nükleer silahlar konusunda işbirliğine gittiği kaydedilen bir diğer kararda da, İsrail yönetimi ile Batılı ülkeler kınanıyor. Türkiye bu karara da "çekimser" oy kullanarak, İsrail ile Batılı Devletlerin ırkçı yönetimle işbirliğini kınamaktan kaçındı. Bu karar 44 red, 21 çekimser oya karşılık 83 olumlu oyla kabul edildi.

Hatırlanacağı gibi, geçen yılki Birleşmiş Milletler Genel Kurul toplantılarında da Türkiye, şiddet kullanımının kınandığı, nükleer silahların yasaklanmasının talep edildiği, silahsızlanmanın talep edildiği onlarca karar tasarısına red oyu vermişti. □ SEVGÜL ULUDAĞ

Gorbaçov Marquez'le görüştü

MİHAİL Gorbaçov, Moskova Film Festivali nedeniyle Sovyetler Birliği'nde bulunan, Kolombiyalı yazar Gabriel Garcia Marquez ile görüştü. Marquez'le görüşmesi sırasında, Sovyetler Birliği'nde yürürlükte bulunan reorganizasyon programını anlatan Gorbaçov, "dünyanın da reorganizasyona ihtiyacı var," dedi. Gorbaçov şöyle konuştu:

"Biz bilimsel analize, denenmiş iç ve dış kavramlara göre hareket ediyoruz. İnsanlığın gelişmesinde ulaştığı bu aşamada, herkesin birbirine bağlı olduğuna inanıyoruz. Bir ülke başka bir ülkeden, bir halk başka bir halktan ayrılamaz. Özellikle birbirine karşı yöneltilemez. Komünistlerin konuştuğu dilde buna enternasyonalizm denir. Kapitalizm ise halkları yağma ediyor, seçtikleri gelişme yoluna saygı göstermiyor. Bütün kıtalara kendi malıymış gibi bakıyor. Emperyalizm için uluslararası ilişkilerin yeniden düzenlenmesi, boğazdaki kemik gibi. Ancak nükleer silahla dolu, ciddi ekonomik ve politik sorunlar karşısında duran yoksulluk, geri kalmışlık ve hastalıklarla mücadele eden dünyanın bu düzenlemeye ihtiyacı var. Kanımızca ulusal çıkarları, genel insanlık çıkarlarına uygun hale getirmeyi öğrenmeliyiz. Bizim uluslararası ilişkilerdeki felsefemiz, sağduyuya aykırı değildir. Felsefemiz, süreçlerin derin bilimsel tahliline ve emekçi çıkarlarının kesinlikle dikkate alınmasına dayanmaktadır. Bu felsefeyi tüm dünyaya öneriyoruz."

ABD'de Kızılderili liderin sağlığı tehlikede

ABD'de 10 yıldır hapiste tutulan kızılderili hakları savunucusu Leonard Peltiere, uzun süreli hücre cezası nedeniyle körlük tehlikesi yaşıyor. Sovyet doktorların muayene isteklerini uzun süre sonra kabul eden ABD yetkilileri, bu kez de doktorların önerdikleri ilaçları Peltiere'ye vermiyorlar. Peltiere, kızılderililere karşı uygulanan yoketme politikasına karşı direndiği ve insan hakları savunduğu için hapiste tutuluyor ve birçok ülkede kurtarılması için kampanyalar düzenleniyor.

Nikaragua halkına emekli ABD askerlerinden yardım

ABD'de emekli askerlerden oluşan bir grup, Kongre merdivenlerinde, ABD'nin Nikaragua'ya baskılarını protesto için 47 günlük açlık grevi yaptı. Greve 68 parlamenter ve ABD'nin kimi tanınmış politikacıları destek verdi. Askerlerin yaşam tehlikesinin artması üzerine Amerika'dan ve diğer ülkelerden barışçıların grevi durdurma çağrılarıyla 47. gününde eylemi bitiren askerler, bu kez de 15 bin kişilik bir uluslararası yardım ekibi oluşturma çabasına girişti. Ekip gönüllüleri Nikaragua'ya gidiyor ve orada eğitim, sağlık gibi işlerde çalışıyor. Ayrıca maddi yardım da bu ekibin işleri arasında.

El Salvador'da yaşam

EL SALVADOR'da halkın yüzde 65'i okuma yazma bilmiyor. 5 milyon nüfus içinse, yalnızca 14 hastane bulunuyor!

Sürdürelim: Doğan her 100 çocuktan 40'ı, daha 5 yaşına girmeden ölüyor. Ülkede işsizlik oranı yüzde 60 gibi dehşetli bir rakama tırmanıyor ve insan hakları acımasızca çiğneniyor. ABD yanlısı Duarte rejimi halka karşı açtığı savaşta, yalnızca 1986 yılı içinde, 45'i bebek olmak üzere, 1821 kişiyi katletti. 37'si çocuk, 1187 kişiyi tutukladı. 60 çocuk ile 213 kişi ise, ortadan kayboldu!

Duarte rejimi son 7 yıl içinde Reagan yönetiminden 2 milyar 500 milyon dolar yardım aldı. Devrimci güçler, ABD yardımının durdurulmasını ve Duarte rejiminin istifasını istiyor.

ABD'de barış gösterisine katılanlar yargılanıyor

ABD'nin çeşitli eyaletlerinde, nükleer savaşa karşı barış için düzenlenen gösterilere katılan 200 dolayında Amerikalının, 5-15 yıl hapis istemiyle yargılandığı bildirildi. Yargılananlar arasında papazlar ve emekli subaylar da bulunuyor.

Bu arada F. Almanya'da da barış gösterilerine katılan avukatlar aleyhine dava açıldı. Mutlagene'deki ABD askeri üssünün barışseverler tarafından kuşatılmasına katılan sözkonusu avukatlar, hapis istemiyle yargılanacaklar. 20 alman avukat da tutuklanmış durumda.

Avukatların tutuklanıp dava edilmesini protesto için ortak açıklama yapan hukukçular, "Biz yaşam için, amerikan nükleer füzelerinin FAC topraklarından çıkarılması için seslerini yükselten meslektaşlarımıza dayanışma belirtiyoruz," diyorlar.

Thatcher hükümeti öğretmen grevlerini yasaklayacak

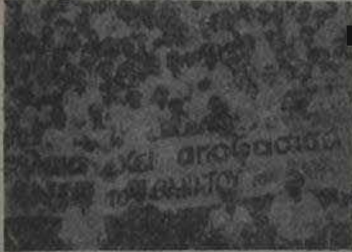
SIK SIK insan hakları konusunda açıklamalarda bulunan İngiltere'nin muhafazakâr Thatcher hükümeti, kendi ülkesinde öğretmenlerin grev hakkını ortadan kaldırmak için hazırlıklar yapıyor.

İngiliz basınına göre, şu sıralarda Thatcher hükümetinin gündeminde, ingiliz öğretmenlerinin grevlerini yasaklamak için yeni düzenlemeler bulunuyor. İkinci büyük öğretmen sendikası olan NASTUTW sendikasının 15 bin üyesi, İngiltere'nin 36 bölgesinde şu sıralarda grevde bulunuyor. En büyük sendika olan İngiltere Ulusal Öğretmenler Sendikası tarafından yapılan açıklamada, "grevin yasak olacağı herhangi bir anlaşmayı öğretmenlerin imzalamayacağı," belirtildi. Thatcher hükümetinin ise, "grev yapmama koşuluyla ücret artışı" önerisi yapacağı bildirildi.

Ekvator Parlamentosu: ABD askerleri gitsin!

EKVATOR Parlamentosunun 18 Temmuz günlü oturumunda, ülkede bulunan ABD askerlerinin konumu tartışıldı. Devlet Başkanı Leon Febres Cordero'dan, "ülkede bulunan ABD askerlerinin derhal ülkeyi terketmelerini sağlamasını" isteyen karar tasarısı, 28'e karşı 35 oyla kabul edildi. Kabul edilen karar tasarısında, "Ülkeye bir doğa felaketinde yardım amacıyla gelen birliklerin ülkeyi bir askeri manevra alanına çevirmelerinin kabul edilemeyecek bir olgu olduğu" vurgulandı.

Ekvator ordusu ile ABD ordusu arasında yapılmış olan bir anlaşma uyarınca, Mayıs-Kasım '87 ayları arasında ülkeye toplam 6000 ABD askeri gelmiş olacak. Parlamento, bu askerlerin tüm gümrük yasalarını devreden çıkararak, vize almadan ülkeye girip çıkmalarını da kınadı.

Yunanistan'da demokrasi güçleri üslerin sökülmesini istiyor

YUNANİSTAN'daki ABD askeri üsleri konusunda görüşmeler yapıldığı şu sıralarda, barış ve demokrasi güçleri de ülke topraklarında barış için tehdit oluşturan ABD üslerinin sökülmesi için seslerini ve eylemlerini yükseltiyorlar. Üslerin sökülmesi için savaşım veren barış güçlerinin arasında, Yunanlı askerler de bulunuyor. Geçtiğimiz ay üslere karşı yürütülen geniş kampanya çerçevesinde, yürüyüş ve gösteriler yapıldı, üslerin dışında askerler de gösteriler yaptılar. Yukardaki resimde yapılan yürüyüşlerden biri görülüyor.

ÇETİN YÜCEL

Yüzölçümü: 66.000 km²
Nüfus: 16 milyon
Başkent: Kolombo
Kısa Tarih: 2500 yıllık bir tarihi olan Sri Lanka (eski adı Seylan), beşyüz yıl süren Portekiz, Hollanda ve İngiliz sömürge yönetimlerinden 1948'de kurtuldu. İngiliz Topluluğuna bağlı. Bağımsızlığından bu yana, hükümetlerin seçimle gelip gittiği ender Üçüncü Dünya ülkelerinden biri.

Etnik sorunun çözümüne doğru

SRİ LANKA'da dört yıldır süren iç savaş, 29 Temmuz'da Sri Lanka ile Hindistan arasında imzalanan bir anlaşmayla sona erdi. Anlaşma, ülkenin kuzey ve güney bölgelerinde çoğunluğu oluşturan Tamillere sınırlı bir özerklik tanıyor. Bu bölgeler tek bir yönetim altında birleştirilecek. Tamil gerillaları silahlarını bırakacak. Tutuklu 5 bin Tamil gerilla salıverilecek.

Sri Lanka'da nüfusun yüzde 72'sini oluşturan Sinhallerle, yüzde 18'ini oluşturan Tamiller arasındaki etnik ihtilaf 1970'lerden itibaren silahlı çatışmaya dönüştü. 1983'e kadar sınırlı düzeyde kalan silahlı mücadele, Tamillere karşı şiddet uygulanmasıyla birlikte bir iç savaşa dönüştü. İç savaşın şiddeti göçlere yolaçtı ve binlerce insan bu olaylarda hayatını yitirdi.

Sri Lankalı demokrat ve ilerici güçler şiddete son verilmesini, Tamillere özerklik tanınmasını ve ulusal birliğin korunmasını içeren bir demokratik çözüm yolunu önerdiler. Tamillere özerklik tanınmasına karşı olan gerici ve şoven Sinhaller ve ayrılıkçı Tamiller, karşılıklı görüşmelerle ve uzlaşmalarla soruna bir çözüm bulunmasına karşıydılar.

Hindistan'ın sorunun taraflarından biri durumuna gelmesi iki nedenledir: Birincisi, Hindistan'da Tamillerin varlığı ve Sri Lanka'dan buraya göçen binlerce Tamilinin varlığının yarattığı sorunlar. İkincisi, Amerikan emperyalizminin dinsel ve etnik ayrılıkları körükleyerek bölgede ve Hindistan'da kışkırtıcı faaliyetler yürütmesi. Dolayısıyla Sri Lanka'daki sorunun çözümü Hindistan'ı doğrudan ilgilendiren bir konu haline gelmişti ve anlaşmanın imzalanmasında Hindistan yönetiminin büyük katkısı olmuştur. Hindistan arabulucu bir rol oynadı ve anlaşmada garantör görevini üstlendi. Tamil gerillaları, Sri Lanka ordusunun çekilmesinden sonra bölgeye gelen Hint askerlerine silahlarını teslim ettiler.

Sri Lanka etnik sorunun çözümünde önemli bir adım atmıştır. Ancak sorunun kökünde yatan sınıfsal ve politik nedenlerin tamamen ortadan kalktığını söylemek mümkün değil. Nitekim anlaşmada yabancı bir devletin garantör olarak yeralması ve Tamil gerillalarının silahlarını hükümet güçlerine değil bu yabancı ülkenin askerlerine teslim etmeleri, henüz güven ortamından uzak bulunulduğunu, kısmi de olsa demokratik nitelikte çözümün hayata geçirilmesinde tarafların önemli bir sınavdan geçecekleri görülmektedir.

"Tüm burjuva toplumuna, onun baskılarına, kara listelerine, fişlemelerine, işten atmalarına karşı sendikalar gereklidir..."

AHMET EROL-SAFA GÜRSOY

İSVEÇ Petrol, Kimya, Şeker ve Kristal İşçileri Sendikası Genel Sekreteri ve Uluslararası Enerji ve Kimya İşçi Sendikaları Birliği (ICEF) Başkanı Nils Kristofferson ile İsveç'te sendikalar ve siyaset konusunda bir söyleşi yaptık. Söyleşiyi aynen aktarıyoruz.

İsveç'de sendikalar ve siyaset ilişkisi nasıl başladı, kısaca açıklar mısınız?

Sendikamız tüzüğünün amaç maddesini kısaca belirterek, sendikalar ve siyasi parti ilişkisini açıklamaya çalışayım. Tüzüğümüzün amaç maddesi kısaca şöyledir:

- Üyelerimizin ekonomik ve sosyal çıkarlarını korumak ve temel ilkeleri politik, sosyal, kültürel ve ekonomik demokrasi olan sosyalist toplumsal gelişmeye katkıda bulunmak. Üyelerimizin işyerlerinde söz hakkının artırılması ve üretimin toplumsallaştırılması birinci görevimizdir.
- Politikacıları, hükümeti ve parlamentoyu etkileyerek üyelerimiz yararına iş yasalarının çıkartılmasını sağlamak.
- Toplumdaki her gelişmeyi (örneğin, konut politikası, ulaştırma, sosyal hizmetler vs. gibi) yakından izlemek ve olumsuz gelişmeleri eleştirmek ve etkilemek görevimizdir.

Ülkemizde işçi sınıfı hareketi hem politik, hem de sendikal olarak Sosyal Demokrat İşçi Partisi ile iç içedir. Bu durum tüm kuzey ülkeleri için geçerlidir. Örgütlenme, birlik ve sosyalist yolda ilerleme düşüncesi ülkemize Almanya ve Danimarka'dan geldi. Yurt dışında, yani Almanya, Hollanda ve Belçika'da yaşayan, eğitim gören, İsveçliler bu düşünceleri ülkeye beraberinde getirdiler. Bu düşüncelerin tarihsel gelişmeleri üzerine ülkemizde şu benzetme yapılır: Sendikal hareket ve Sosyal Demokrat İşçi Partisi aynı ağacın ayrı iki dalıdır denir ki, bunun da doğruluğunu tarihe bakınca görüyoruz.

1800'lerde politik ideologların sendikal örgütlenmeyi öne sürmelerinin gerekçesi şu idi: Tüm burjuva toplumuna, onun baskılarına, kara listelerine, fişlenmelerine, işten atmalarına karşı sendikalar gereklidir. En geniş politik birlikleri kurmada araç diyebiliriz. Peki işçiler neredeydi? Tabi ki işyerlerinde. İşyerlerinde örgütlenen sendikalar da bu gerçeği çabucak kavradılar. İşverene karşı yalnızca sendikal birlik yeterli değil. Çünkü toplum hâlâ burjuvalar tarafından yönetiliyor. Sermayeyi ve işvereni destekleyen yasalar çıkarılıyor. Öyle ise bizlerin bu durumda yapması gereken sadece sendikal savaşım değil, demokrasi savaşımına da katılmaktı. Öncelikle oy hakkını gündeme getirdik ve kazandık. Birlik ve beraberlik içinde olan işçi sınıfı seçimlerde gücünü kanıtladı. Sendikal hareket seçimlerde maddi, manevi insan gücünü kullanmak zorundadır. Parti ve sendikalar arasında güven ve uyumlu çalışma olmasına karşın, bu her konuda hemfikir olduğumuz anlamına gelmemeli. Ancak şunu da gözden uzak tutmamalı. Sendikalar ve parti arasında en ufak görüş ayrılığı burjuva basınında büyük puntolarla yer almasına karşın, bizim ilkesel olarak parti ile uyumlu çalışmamıza gölge düşürmemektedir.

Tüzüğünüzün amaç maddesinde sendikanızın siyasi parti ile içiçe olacağına ilişkin açık bir hüküm yok. Ancak, açıklamanızda içiçe dediniz, bu konuyu açar mısınız?

Evet, olaya yalnızca tüzüksel bakarsak, sendikalar partide temsil edilmiyorlar. Ancak uygulama çok değişik. Birçok işyerinde sendikalar işyeri parti örgütlerinin kurulmasında çalıştılar. Parti örgütlerinin üyeleri aynı zamanda sendikamızın da üyesiydi. Bölge örgütlerimiz toplu olarak parti üyesi oldular. Bu durum sendikamızın belediye politikasında etkili olmasını sağladı. Örneğin, belediyelerdeki politik organlar bir karar tasarısı hazırlamak aşamasında işveren ve işçilerin görüşlerini alırlar. Bu aşamada değişik kurullarda görevli sendika temsilcilerimiz aracılığıyla görüşümüz iletilir. Yine yasa tasarıları konusunda da aynı yol aşağıdan yukarı izlenir. Politikacılar ve hükümet ile sürekli ilişki içindeyiz. Burjuva iktidarında elbette aynı ilişki olmamaktadır.

***Nils Kristofferson:** Tüm burjuva toplumuna, onun baskılarına, kara listelerine, fişlenmelerine, işten atmalarına karşı sendikalar gereklidir.*

İsveç Memur Sendikaları ve siyaset

"Demokrasilerde, memur örgütleri tüm toplumsal sorunlarda yeralmalıdır..."

AHMET EROL-SAFA GÜRSOY

İSVEÇ Memur Sendikaları Konfederasyonu (TCO)'nun bir milyon ikiyüz bin üyesi bulunmaktadır. Konfederasyona 20 sendika üyedir. İsveç'de özel sektördeki büro çalışanları da "memur" olarak isimlendirilmektedir. Devlet memurları ve özel sektördeki büro çalışanları TCO üyesi sendikalarda örgütlüdürler.

TCO Genel Başkanı Björn Rosenberg ile TCO'nun kuruluş yılları ve Konfederasyonun siyasetle ilişkisi konularında bir konuşma yaptık.

Konfederasyonunuzun kuruluş yıllarında geçirdiği aşamalardan kısaca sözeder misiniz?

Memurların örgütlenme girişimleri 1800'lerin ortalarına uzanır. Bu yıllarda kurulan sendikal örgütlere veya meslek örgütlerine baskılar birinci dünya savaşı yıllarına kadar oldukça yoğundu. Bu baskılara, işten atma, işe almama ve diğer toplumsal baskılar gibi örnekler verebiliriz. Bu dönemlerde, ülkemizde sanayileşme adımları az da olsa atılmaya başladı. Ve bunun sonucu gerek kamu sektöründe gerek özel sektörde çalışan memur sayısında hızlı bir artış başladı. Örneğin, ulaştırma, PTT gibi sektörlerde.

İki dünya savaşı arası döneme bakacak olursak, bu yıllar oldukça huzursuz yıllardı. Hayat sürekli pahalanıyor, ücretlilerin alım gücü sürekli düşüyordu. Bunun sonucu da ücret sorunu, emeklilik sorunları sürekli gündemdeydi. Kısaca belirttiğim bu kötü koşullar örgütlenmeyi, kurulmuş örgütleri geliştirmeyi sürekli gündemde tuttu. Değişik işkollarında örgütlenen memur örgütleri kısa bir süre sonra aralarında işbirliği yapmaya başladılar. 1929 yılında kurulan ortak bir kurul yalnızca "emeklilik" sorunu üzerinde çalıştı. Ve 1931 yılında Özel Sektörde Çalışanlar Merkez Örgütü (DACO). 1937'de de Devlet Memurları Merkez Örgütü kuruldu. Bu kuruluşa, TCO'nun ilk oluşumu diyebiliriz. Bir süre sonra koşulların da dayatması sonucu 1944'de bugünkü TCO kuruldu.

TCO ve siyaset ilişkisinden kısaca sözeder misiniz?

Ülkemizde sendikalar üyelerinin hak ve çıkarlarını hem merkezi olarak hükümet, parlamento ve devlet kurumları önünde, hem de işverenlere karşı işyerlerinde ve kamuoyunda korumak ve geliştirmek zorundadırlar. Bu nedenle de, örgütlerimizin bu ikili konumlarından dolayı toplumsal-politik konuları, sorunları yakından izlemeleri ve iyi bilmeleri gerekiyor. Toplumsal politikayı iyi kavradığımız ölçüde sözleşmelerde ve ilgili diğer konularda başarı sağlıyoruz.

Hiçbir siyasi parti ile organik bağımız yoktur. Fakat bu, politik sorunlarda tarafsız olduğumuz anlamına gelmemelidir. Tam tersine, politik kararlarda, sorunlarda etkin olabilmek, hattâ söz sahibi olabilmek örgütlenmemizin birinci nedenleri arasındadır diyebiliriz. Bu tavrımız üyelerimizin gerçek çıkarlarını savunduğumuz içindir.

Çalışma götürdüğümüz en önemli alan ise demokrasiyi-sendikal hak ve özgürlükleri geliştirmektir. Çünkü sendikal çalışmalar, tüm çalışanların sendikal hak ve özgürlüklerin kazanılması ile başarı sağlar.

Üyelerimiz istediği politik görüşü taşıyabilir, savunabilir. Örgütümüzü ya da kendilerini geliştirmek için de seçme özgürlüğü olan her İsveç vatandaşı gibi istediği politik partiye üye olabilir, aktif çalışabilir, yönetiminde görev alabilir. Üyelerimizin siyasi partilerde görev almaları örgütümüzün politikasını da beraberinde götürdüğü için, örgütümüz siyasi partilerde görev alan üyelerimizi destekliyor.

Demokrasilerde, memur örgütleri tüm toplumsal sorunlarda yeralmalı, tavır almalı ve görüş belirtmelidir.

12 Mart 1987 günü İsveç'in en büyük gazetelerinden "Dagens Nyhetter"de "Türkiye'ye Baskı Uygula" başlıklı bir yazınız yayınlandı. Bu yazınızda "Türkiye'de sendikal hak ve özgürlüklerin olmadığını, memurların sendikal haklarının bulunmadığını, insan haklarının çiğnendiğini" belirtmektesiniz. Türkiye konusundaki düşüncelerinizi açıklar mısınız?

12 Eylül 1980 sonrası Türkiye'sini TCO olarak yakından takip etmekteyiz. Türkiye'de uygulanan baskıları, her alandakini, kabul edemeyiz, etmeyiz. Günümüzde, Avrupa'da tüm çalışanlara sendikal hak ve özgürlüklerin sağlanmadığı tek ülke Türkiye'dir. Sendikacıların cezalandırılmasını, baskı altında tutulmasını kabul edemeyiz. Türkiye'nin Avrupa Konseyinde ve diğer uluslararası kuruluşlarda gündeme getirilmesini istedim, istiyoruz. Bu konuda hükümetimize, parlamenterlerimize baskı yapacağız.

Türkiye'de memurların örgütlenmesinin kısıtlanması, sendikal hakların verilmemesi, yasaklanması delicesine verilmiş bir karardır. Böyle bir yasak kabul edilemez. Yasaklar içindeki Türkiye'de, demokrasi vardır denilemez. Demokrasi tüm kurum ve kurallarıyla uygulanmalı, gerçekleştirilmelidir. Memurların toplumsal örgütlenmesinin ve katılımının önlenmesinin getireceği güçlükleri, eksikliği Türkiye en yakın dönemde görecektir.

DDY'de yaptırılmayan grev

İşçileri önce devlet, sonra sendika ezdi

"Bu sözleşme karşısında da işçiler tepkilerini dile getirmek için yemeklerini yemediler, sendika genel merkezine telgrafla protestolarda bulundular. Ne olduysa bundan sonra oldu. Tesbit edilen bu protestocu işçiler, birer ikişer başka bölgelere kaydırıldı ya da iş akitleri fesholundu."

SENDİKAL alandaki sınıf mücadelesi son dönemlerde çarpıcı boyutlara ulaştı. Yaygın grevler, lokavtın sıkça uygulanması ve devlet tehditi işçilerin günlük yaşamlarının canalıcı noktasında yeralmaya başladı.

Geçtiğimiz aylarda yaşanan yaygın Petrol-İş grevlerine karşı işverenler lokavt uygulayamazken, hemen ardından gelen yeni yaygın grev dalgasında Deri-İş sendikası lokavt duvarına çarptı. Seydişehir'de uygulamaya konan greve başbakan Özal, "kapatırım" tehdidinde bulundu.

Tüm bu olan bitenlerden işçi sınıfı dersler çıkardığı gibi, işverenler ve devlet de önemli dersler çıkarıyor. Çıkarılan bu derslerin ilk pratiğide Devlet Demiryolları'ndaki grev uygulaması aşamasının hemen öncesinde uygulamaya konuldu. Ülkeyi felce uğratabilecek büyüklükte ve güçteki grevi, sendika yönetimi ile anlaşarak, en kolay ve kestirme yoldan, hem de kolayca hallediverdiler.

Ülke kamuoyunun bayram sonrası grev beklediği bu işkolunda, nasıl oldu taraflar anlaşabildi, hem de yüzde 56'lık bir artışla! Başbakanın "nasihat edip," vermem dediği bu yüksek oran nasıl olmuştu da alınmıştı?

Sayılarla oynayarak istenilen görüntünün verilmesi çok kolay bir yoldur. Altışar aylık dilimler halinde verilen zamın gerçek yansıması, bu dilimlerin üstüste toplanması ile bulunmaz. Bunu ilkokula giden çocuklar bile bilir. Başbakan ve sendika genel başkanı bilmezler mi?

SAYILAR NEYİ GÖSTERİYOR? "YÜZDE 56" KAÇ LİRA EDİYOR?

Toplu sözleşme ile işçilerin eline geçecek en doğru sayıları Demiryol-İş Haydarpaşa Şube Başkanı **Mahmut Kılıç** veriyor. Kılıç, memurların derecelerine göre, işçilerin ise aylıklarına göre ellerine ne kadar geçeceğini oturup hesaplamış, 20 yıllık bir işçinin ve 1.dereceden maaş alan memurun toplusözleşme öncesi eline geçen para 79.148 lira. Tüm sosyal yardımlar birlikte toplu sözleşmeden sonra, ilk altı ayda 34.675, ikinci altı ay için 21.536, üçüncü altı ay için 20.179 ve son dilim için 26.878 lira artış olacak.

Bu gerçek hesaplara göre elde edilen artışlar yüzde 56 değil, yüzde 38 civarındadır. Bu sayıların şişkinliği, sosyal yardımların da dahil edilmesindendir. Kaldı ki, bu şubede 1.dereceden aylık alanların sayısı yaklaşık 3 bin, en düşük derece olan 9.dereceden aylık alanların sayısı ise 10 bin. Bu işçiler 50 bin liralık bir ortalama ücret alırlarken, yüzde 56'lık bir artış alsalar bile ellerine 25 bin liralık bir artış geçer

Zafer Boyar istifa etti

SON yılların en büyük grevi'nin yaşanmadan son bulmasının ve bağıtlanan sözleşmeye işçilerin çeşitli biçimlerde protestolarda bulunmasının ardından, Ankara, İstanbul-Haydarpaşa ve Sirkeci'de kimi temsilci ve delegelerin sürgünleri işten atılmaları başladı.

Atılmalara ve sözleşmeye tepki olarak 12 Ağustos'ta Eskişehir şube yönetim kurulu toptan istifa ederken, 21 Ağustos günü de İstanbul Şube başkanı Zafer Boyar istifa etti.

Boyar, 21 Ağustos'ta yaptığı toplantıda, "1 Haziran 1987 tarihinden geçerli olmak üzere demiryolu taşımacılığı işkolunda imzalanan toplu iş sözleşmesinin demiryolu işçilerinden ülke sathında yaygın tepki aldığı malumunuzdur. Demiryol-İş İstanbul Şube Başkanı olarak yeterli bulmadığım, bu nedenle evet demediğim halde, bu sözleşmenin demiryolu işçilerinin üzerinde yarattığı olumsuzluğun sorumluluğunu paylaşıyor ve 22 yıldır sürdürdüğüm görevimden istifa ediyorum," dedi.

Zafer Boyar: İstifa sonuç verecek mi?

Mahmut Kılıç: Sayılar gerçekleri yansıtmıyor.

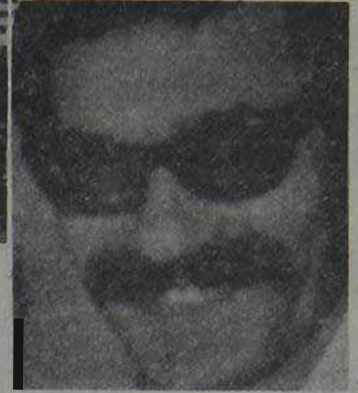
ki, toplam 75-80 bin lira eder. Bununla bir ay nasıl geçinilir?

İşçiler artık ne verilirse onunla yetinemeyecek kadar aç kaldılar. Bu nedenle demokratik ve ekonomik haklarındaki en küçük bir gerilemeye bile hassas hale geldiler. Bu sözleşme karşısında işçiler tepkilerini dile getirmek için yemeklerini yemediler, sendika genel merkezine telgrafla protestolarda bulundular. Ne olduysa da bundan sonra oldu. Tesbit edilen bu protestocu işçiler, birer ikişer başka bölgelere kaydırıldı ya da iş akitleri fesholundu.

Bu sürgün ve iş akitlerinin feshini yapanlar işveren olsa, anlaşılır bir yanı olabilir, eninde sonunda devlet de bir işverendir ve işine gelmeyen işçiyi atmakta bir sakınca görmez. Ancak, tüm bunları yapan işçilerin kendi sendikaları olunca, işler değişiyor. İşçinin güvenebileceği bir sendikası var, o da, kendisine ihanet ederse, hak alma mücadelesinde kimlere güvenilecek? Bu sürgün ve işten atmalara tepki olarak önce sendikanın Eskişehir şube başkanı **Refik Erbaş**, şube idari sekreteri **Ahmet Akça** ve mali sekreteri **Yakup Şen** görevlerinden istifa ettiler. Onları İstanbul Şube başkanı **Zafer Boyar** izliyor.

Bu istifalar ve atılmalar birbirine paralel olarak ilerki günlerde de süreceğe benziyor. Eskişehir şubesinin 26 Ağustos'da yapılacak kongresinde pekçok şube başkanı ve delege oynanan oyunların gerçek yüzünü daha açık bir biçimde ortaya çıkartacaktır. Artık, sendika yöneticileri, işçilere rağmen toplu sözleşme imzalanamayacağını, imzalansa bile bunun kendi sonlarını hazırladığını görmek zorunda. □

Ceyhun Can Unutulmayacak

ŞAİR VE ŞİİR

Ceyhun Can anısına

Çağın sevdalısıyım
Bitmemiş bir destan kahramanı
Şairim ben
Halklar önünde
Ülkemin ve dünyanın aydınlık geleceğine
Bayraklaşır şiirlerim
Kavgamın saflarında

ERDAL PİRA

CEYHUN CAN, 1940 yılında Feke'nin Akoluk köyünde doğdu. Çok genç yaşta işçi sınıfı hareketine katıldı. İÜ Hukuk Fakültesi'ndeki öğrencilik döneminde, demokratik öğrenci hareketi içinde yeraldı ve 1967-68 döneminde cemiyet başkanlığı yaptı. FKF'nin kurucusu oldu.

Bu arada lise döneminde ilgilendiği edebiyat çalışmalarını yoğunlaştırarak, şiiri ilgi alanı seçti. **Soy Savaşı** (1966) ve **Umut Devrimci Savaşta** (1970) adlı şiir kitapları yayınlandı. **Umut Devrimci Savaşta** kitabında "komünizm propagandası yaptığı" gerekçesiyle, hakkında dava açıldı ve 7.5 yıla mahkum edildi.

1975'de Türkiye İşçi Partisi'nin kurucuları arasında yeraldı.

TİP Adana il örgütünü kurdu, yıllarca il başkanlığını yaptı.

Ceyhun Can, bilimsel sosyalist kişiliğiyle, avukat olarak da onurlu bir savaşım verdi. Onu pekçok politik davanın savunmanı olarak da yakından tanıyoruz. Antidemokratik yasalara dayanarak ilericiler, sosyalistler hakkında açılan davalarda, gerici iş yasalarıyla işten çıkarılan işçilerin haklarının savunulmasında görev aldı. Kahramanmaraş davasında da müdahil avukat olarak yeraldı.

10 Eylül 1979 günü, MHP militanlarınca, avukatlık bürosunda katledildi.

Ceyhun Can, sosyalist kişiliği, örgütlü savaşıma olan inancıyla işçilerin ve devrimcilerin onurudur. □

2 bin işçi, 85 işyerinde grevde

Deri işçileri yılmıyor

14 AĞUSTOS 1987 tarihinde 2 bin deri işçisi daha 85 işyerinde greve çıktı. Böylece, tüm işkolunda uygulanan lokavta karşılık, tüm deri işçileri de grev uygulamasını başlattılar.

İlk başlatılan grev 52. gününe geldiğinde, işçilerin yararına hiçbir gelişme olmayınca, Deri-İş sendikası 85 işyerinde daha greve çıkma kararını uyguladı. Kazlıçeşme şubesinin önünde toplanan 2 bini aşkın işçi, düzenli ve sessiz bir yürüyüşle grevi ilk başlatacakları işyerinin önüne geldiler. Sendika Genel Başkanı Yener Kaya, burada işçilere yaptığı konuşmada şunları dedi: "Yılmadık, greve ilk başladığımız günün heyecanını taşıyoruz. Gerek işverenlerin, gerekse onları destekleyen başbakan Özal'ın başını çektiği sermaye çevrelerinin dayatmacı politikaları bizleri yıldırmayacaktır." Konuşması "Yaşasın İşçilerin Birliği," "Grev Bizim Hakkımız Söke Söke Alırız" sloganları ile kesilen Yener Kaya, şöyle sürdürdü: "24 Ocak kararlarının hayata geçirilmesi için baş vurulan ve bizlere hiçbir yararı olmayan yasaları deleceğiz. Bu da demokrasi güçlerinin birliğinden geçer. Demokrasilerde yasaklar yoktur. Bizim birliğimiz, insanlık dışı bir uygulama olan lokavtı delecektir. Buna inanıyorum arkadaşlar." Grev pankartlarının asılmasından sonra, Yener Kaya polis tarafından Kazlıçeşme karakoluna götürülerek bir süre, gözaltına alındı. Ardından Deri-İş Kazlıçeşme şube yöneticileri de karakola çağrılarak, ifadeleri alındı. Bölgeye gelen SHP genel başkanı Erdal İnönü'nün girişimleri sonucunda Yener Kaya serbest bırakıldı.

Evet, grevin 52. gününde ikinci grev dalgasını yaşıyor deri işçileri. Grevciler, "Ölmek var, dönmek yok" diyorlar. Özellikle kadın işçilerin kararlılığı ve yürekliliği görülmeye değer. Son yedi yılın ezikliğini, suskunluğu ve kaderciliğini yavaş yavaş yırtmanın bilincini yaşıyorlar. İşçi sınıfımızın yaşadığı bu uyanış ve silkiniş, deri işçilerinde daha çok göze çarpıyor. Ancak, deri işçileri kendi içlerinde dayanışmayı henüz tam olarak sağlayabilmiş değiller. Grev ve lokavt dışında kalan işyerlerinde üretim sürerken, bu işyerlerinin de işlerini fason olarak yapıyorlar. Bu işçiler sınıf dayanışmasının henüz bilincine varamamışlar. Bu olumsuzluk, patronların direncini artırıyor.

Grevlerin diri kalması ve başarıya ulaşmasının koşullarının başında dayanışma geliyor. Ayrı işkollarından işçiler hemen her gün dayanışmanın en güzel örneklerini verirken, Deri-İş'in bağlı olduğu Türk-İş, henüz somut bir girişimde bulunmadı. Petrol-İş grevlerine gösterilen ilgi, bu sendikadan esirgeniyor gibi. İstanbul'da yapılacak bir dayanışma mitingi, başta deri işçileri olmak üzere tüm demokrasi güçlerine güç ve moral verecektir.

Artık şurası iyice anlaşılmıştır ki, işçi sınıfı her kaybettiği hakkını almak için kıyasıya kavga vermek durumundadır. Son yedi yılın kaybedilenleri ise, çok uzun süre içinde geri alınacak boyutlara ulaşmıştır. Her toplu sözleşme görüşmesi büyük bir olasılıkla, bundan sonra karşılıklı grev ve lokavtla sıcak savaşa dönüşecektir. Ve işverenlerin topyekün başlattıkları ve sürdürdükleri bu saldırıya karşı, işçi sınıfımız da, topyekün davranarak cevap vermek zorundadır. Bunun için sürekli çalışacak Grev Komiteleri oluşturulmalı, bu komitelerin en üst yapılanması da Türk-İş içinde sağlanmalıdır. Böylelikle, her işyerinde, her işkolunda alınacak grev kararı ile tüm bir konfederasyon birlikte olacaktır.

Deri işçileri, örnek bir grev mücadelesi veriyor.

Emiroğlu Memiroğlu-Özal Mözal

Sporu katlettiler!

SİNAN DENİZ

ANKARA Bölge İdare mahkemesi, Futbol Federasyonu'nun Zonguldak-Bolu maçına ilişkin şike dosyasını yetersiz buldu. Bulunabilir. Yetersiz olduğundan da kuşku duymuyoruz; çünkü bu maçın şike olmadığını söylemek çok zor.

Peki bunlar ANAP hükümetini neden ilgilendiriyor? Sorunun bam teli de bu ya. Adamlar idare mahkemesinin kararından belki etkilenebilecek (etkilenmiş değil!) olan Kocaeli'yi, ardından Bursa'yı ve belki de Antalya ve Diyarbakır'ı hangi hakka ve hukuka dayanarak birinci lige alıyorlar, işte bunu bu kez soran beklendiğinden çok oldu.

Birinci ligin 18 takımı feryat figân, tümü de haklı. Herkes soruyor: sen futboldan anlıyor musun ki, onu yönetecek kararları böylesine keyfilikle alıyorsun? Birinci ligin takım sayısını 22'ye, olmadı 28'e çıkartıp, sonra da play-off'un faziletlerini sıralarken, "ofsayt" kuralı nedir, biliyor musun?

Özal hükümeti bu kez bariz ofsayta düştü. Şeref tribünlerinde amigoluk yapmakla futboldan anlamak ayrı şeyler.

* * *

BİR TOPLUMUN yaşamında devlet ve hükümetinkesenkeskarışamayacağı alanlar vardır. Sanata sözgelimi: kimin, neyi, nasıl yazacağına, çizeceğine, yapacağına ne elini ne dilini uzatabilir devlet ve hükümet. Spora sözgelimi: futbol liglerinde kimin, nasıl oynayacağına, on binlerce izleyicinin coşkusunun nasıl boşalacağına, kimin şampiyon olup kimin düşeceğine... Bunları da becerdikten sonra, oldu olacak takım kadrolarını da yapın beyler!

Bu ülkede her şeyin çivisi çıkmış, diyeceğiz, yeterli olmuyor ki. Elimizi nereye atsak dağılıp gidiyor: çürümüş. Cumhuriyet tarihinde böyle aymazlık, böyle utanmazlık görülmedi. Aldıkları bu kararla toplumun vicdanında hakettikleri çöplüğe atılanlara, bunu yaşatmak da gerekiyor. Bu felaketin sorumluları yalnızca tarihin yargılamasına bırakılmamalı.

Bu rejim 12 Eylül rejimi. Ne hak tanır ne hukuk. Bu hükümet bu rejimin hükümeti. Ne yol bilir ne yordam. İdare mahkemesinin kararıyla Kocaeli'nin birinci lige çıkmasının olanaksız olduğu biliniyorken, liglerin alt-üst edilmesi tüyler ürpertici bir fırsatçılık.

Kocaeli'nin alındığı bir ligde, bu kararın gerekçesi olan Zonguldak ve Bolu'nun yeri ne olacaktır? Şehzadeler hukuku uygulama kılıfı içinde, hukuku görmezden gelmenin de ustası. Aslında oynadıkları oyun o denli açık ki, bizimki boş laf üretimi olarak kalıyor. Sanıyorlar ki, bir üst lige terfi ettirilen illerin cebinde turuncu oy saklı. Ya bu müdahaleye tepesi atan iller?

* * *

FUTBOL bizim yaşamımızın bir parçası. Sol kültüre sahip olanların da bundan kaçınması için neden yok. Futbolla birlikte yaşamak neden mümkün olmasın. Üstelik sözde onore edilen illerin seçmenlerinin tümü de aklını yitirmedi. Halkı sürekli aldatmacayla yönetilecek sürü sananlar, onun avcunun içindeki rengi de bilemeyeceklerdir.

Bir kez daha görülmüş oldu: Bu rejimin ne zaman n'apacağı belli değil. Eskaza arkamızı dönmeyelim. Ayranı kabaranın istediği takımın yerini değiştirdiği rejimin adına diktatörlük deniyor. Kitaplar yazıyor bunu. Yaşamaksa, ayrıca ülkemize tanınmış tanrı vergisi bir lüks!

Gelgelelim, bu kez hesabı yanlış yaptılar. Beklenmedik ölçüdeki kamuoyu tepkisiyle, çamura biraz daha gömüldüler. Bu hesap döner. "Ben FİFA MİFA tanımam" buyuran hazret, Emiroğlu Memiroğlu kimdir, ne işe yarar, hele bir kendine sorsa ya. Bunlar sporsever kamuoyunun duyarlılığını günlerdir düşlerinde görüyorlar. Düşleri gerçek olacak.

Gerek FİFA MİFA'nın gerek UEFA MUEFA'nın, üyeleri olan bir ülkede İnsan hakları ve futbolun hiçe sayılmasına izleyici kalacağını sanmıyoruz. Son derece güç koşullara mahkum edilen birinci ligin 18 takımının ve yüz binlerce futbolseverin bu "referandum ligi" zokasını yutacağına inanmıyoruz. Sporu kendi örümcekli kafalarına alet edenler, dövünmeye hazırlanmalıdırlar.

Yırtıcı kuşun ömrü az olur, Özal'ın ömrünü güz alır. Vay Özal vay, işte şimdi yandın 6 Eylül'de! □

Seydişehir Alüminyum İşletmesi

Hükümet ve sendikanın işbirliğine karşı uyanık olunmalı

Seydişehir Alüminyum İşletmesi'ne Nasaş'ın talip olduğu açıklandı. Nasaş'a devirden sonra, 5500 olan işçi sayısının 3000'e indirilmesi düşünülüyor.

SEYDİŞEHİR Alüminyum İşletmeleri'nde 62 günden bu yana süren grev, ilginç gelişmeler yaşıyor.

Kuruluşundan bu yana ilk kez greve çıkılan bu işletmede, işçiler fiilen ellerinden alınan grev silahını kullanmanın çoşkusuyla grevlerini başlatıp sürdürürken, işveren-hükümet cephesi de başka hesaplar içinde.

Bu grevin "ideolojik" olmadığı açıklık kazandı. Her iki taraf da grevin ekonomik boyutlarını önemsiyor. İşçiler ortalama 55-60 bin lira arasında olan ücretlerini 100 bine çıkarmanın yollarını ararken, işveren-hükümet tarafı Anadolu Holding'e bağlı Nasaş'a usülsüz biçimde milyarlar akıtarak holdingin içine düştüğü mali krizi atlatması için yardım ediyor, böylelilikle de ellerinde stok bulunan tüccarların da milyonlar vurmalarını sağlıyor.

Ancak Özal'ın sözleşmenin imzalanmamasında direnmesinin ardındaki nedenler bu kadar değil. KİT'lerin yıpratılıp özel sektöre devredilmesi de bu arada tasarlanıyor. Seydişehir Alüminyum İşletmeleri'ne Nasaş'ın talip olduğu basında çıkan belgelerle saptantı. 1983 yılında fabrikayı inceleyip rapor hazırlayan iki yabancı uzmanın önerileri doğrultusunda düzenlemeler yapıldıktan sonra, işletmenin Nasaş'a devri düşünülüyor.

Düşünülen düzenlemelerin başında, kadro fazlasının eritilmesi geliyor. Bu iki yabancı uzmana göre, çalışması gereken işçi sayısı 3 binin üstünde olmamalıymış. Oysa şu anda 5500 işçi çalışıyor!

Özal, işçi fazlasını eritmek için Türk-Metal'i anlaşmaya zorlayabilir. Türk-Metal böyle bir isteme pekçok noktada katılabilir. Sendikanın ilk günlerdeki "kabadayı" tutumunu yavaş yavaş terketmesinin nedeni de bu olsa gerek.

Türk-Metal'in beklentisinin tersine, grevin uzamasında yarar gören Özal'ın hesapları yüzünden, grevin nabzı daha hızlı atmaya başladı. Kısa süreli danışıklı grev ile prestijini yükseltmeyi amaçlayan Mustafa Özbek ve ekibi, aradan 60 gün geçtikten sonra, grevin getireceği tepkiyi hesaplayamamanın tedirginliğini yaşıyor.

Seydişehir işçilerinin ekonomik durumu grevden önce de grev sırasındakinden çok farklı değildi. Ancak hükümetin ve sendikanın hesaplarının kendi çıkarlarının tersine işlediğini görüyorlar.

Seydişehir işçileri grevlerinin unutulmayıp destek görmesini bekliyorlar. Sendika başkanı Mustafa Özbek ve Şevket Yılmaz'ın grevin ilk günlerinde Seydişehir'de miting yapacaklarını söylemelerine karşın, hâlâ hiçbir hazırlık olmamasını eleştiriyorlar. Demokrat ve ilerici basının da kendilerine gereken önemi vermediğini düşünüyorlar.

Seydişehir grevinin tüm boyutlarıyla kamuoyuna anlatılması ve maddi-manevi her türlü dayanışmanın yükseltilmesi, şu günlerdeki başlıca görevlerimiz arasında. □

DMO işçileri sendika yöneticileriyle, grev gözcülüğünde.

DMO İşyeri temsilcisi Nurettin Peker

"Artık mucize yaratamıyoruz..."

AĞUSTOS ayı başında Devlet Malzeme Ofisi'nin Basın Müessesesi Müdürlüğü'nde çalışan 184 Basın-İş üyesi işçi greve çıktı.

Yeni belirlenen asgari ücretin altında ücret alan 106 işçinin yanısıra, 25 yıllık-makina işçisinin de eline 63 bin lira ücret geçiyor. İşyeri temsilcilerinden 5 yıllık makine işçisi Nurettin Peker greve çıkış nedenlerini dergimize şöyle anlattı:

"Bugüne kadar aldığımız ücretle geçinemiyorduk. Akşam iş çıkışı tüm işçi arkadaşlarımız başka matbaalarda ikinci bir iş yaparak ve eşlerini temizliğe, çamaşıra göndererek geçinmeye çalışıyorduk. Ancak, artık mucize yaratamıyoruz. Ben 5 yıllık kalifiye işçiyim, ayda elime net 33 bin lira geçiyor. Ben aldığım aylıktan utanıyorum. Bilmem ki devlet verdiği paradan utanıyor mu? Grevle çalışmak arasında ekonomik açıdan bizim için bir fark yok. İsteklerimizi devlete kabul ettirene kadar grevdeyiz."

Sendikanın KAMUSEN ile yaptığı toplu sözleşme görüşmelerinde demokratik ve ekonomik haklara ilişkin toplam 28 madde üzerinde anlaşmazlık tutulmuş. Sendikanın dayanışma için açtığı hesaba daha şimdiden fonlar akmaya başladı.

Dayanışma Hesabı: Ziraat Bankası Kadıköy şubesi 50116

Otomobil-İş Topkapı Şubesi Kongresi yapıldı

OTOMOBİL-İŞ Topkapı şube kongresi 26 Temmuz'da yapıldı. Çok sayıda konuğun izlediği ve konuşma yaptığı kongrede eski Mali Sekreter Muzaffer Şahin'in başkanlığındaki liste seçimleri kazanarak yönetime geldi.

Otomobil-İş Genel Sekreteri Celal Özdoğan'ın divan başkanlığında süren toplantıda, Genel Başkan İlhan Dalkılıç bir konuşma yaptı. Dalkılıç, işçi sınıfının birliğinin önemini vurguladığı konuşmasında, "Özelde sendikamıza, genelde sendikal harekete yönelik saldırı ve baskılara karşı somut dayanışmalar sergilenmelidir," dedi. Konuşmasını sendikanın referanduma ilişkin görüşünü açıklayarak sürdüren Dalkılıç, şu görüşleri dile getirdi: "Oyumuzu 12 Eylül rejimine ve onun temsilcisi ANAP iktidarına karşı kullanacağız, oyumuzu tüm yasakların kaldırılması, baskıların sona erdirilmesi için kullanacağız. Verilen her evet oyu demokrasinin gelişimini hızlandıracaktır." Daha sonra söz alan konuklar günün sendikal görevinin grev dayanışması biçiminde somutlandığını söyleyerek, özellikle maddi dayanışma konusunda sendikaların ve demokrasi güçlerinin daha duyarlı davranması gerektiğini vurguladılar.

Kongrenin tartışma gündeminde ise, bazı kişisel polemiklerin dışında özellikle sendikal birlik, referanduma ilişkin tavır ve şube çalışmalarında izlenecek yolu irdeleyen yoğun tartışmalar yapıldı. Son dönemde MESS destekli yoğun saldırılara uğrayan bölgenin, bu saldırılara daha güçlü ve daha organize bir sendikal çalışmayla göğüs gerilebileceği dile getirilerek, şubenin buna uygun bir yapıya kavuşturulması istendi. Eğitim ve örgütlenmenin yakıcı önemini vurgulayan delegeler bu konudaki boşluğun sendikada zaaflara yolaçtığını savundular.

Bu arada tartışmalar özellikle işçi sınıfının birliği ve referanduma ilişkin sendikanın tavrı üzerinde yoğunlaştı. Çok sayıda delegenin söz alıp konuştuğu, farklı yaklaşımlarla görüşlerini açıkladığı tartışma gündemi son derece canlı bir atmosfer içinde geçti. Kongre sonunda yapılan seçimlerde Muzaffer Şahin Başkanlığa, Orhan Öktem, Öner Dayı, İsmail Sercan ve Hasan Kozalan yönetim kurulu üyeliklerine seçildiler. □

MİGROS'da 29 işyerinde grev başladı

20 AĞUSTOS tarihinde Tez Koop-İş'e bağlı 1100 işçi, MİGROS'un merkez ve depo işyerleri ile 29 mağazasında greve çıktı.

Tez Koop-İş sendikası genel başkanı Kenan Gürbüz, Aksaray Migros işyerinde greve çıkış nedenlerini şöyle açıkladı:

"72 maddelik toplu iş sözleşmesi teklif tasarımızın 18 maddesinde anlaşma sağlanamamıştır. Bu maddeler arasında başta ücret artışları olmak üzere, kapsam, sendika üyeliğinin güvencesi, haftalık çalışma ve nakliyeler, vardiya çalıştırması gibi maddeler yer almaktadır. İşyerinde çalışma barışının özünü oluşturan bu maddelerde, işveren işçilerin hak ve çıkarlarına saygı duymamakta, büyük bir direnme göstermektedir. Bu durum karşısında grevimiz, haklarımızı, çıkarlarımızı ve özgürlüklerimizi korumayı amaçlamaktadır. Migros işçisi, bu bilinç içinde sendikanın çizdiği yoldan mücadelesini sürdürecektir."

Daha sonra grev pankartları işçilerin alkışları arasında asıldı. Gün boyu tüm işyerlerinde grev pankartlarının asılması sürdürülerek, toplam 29 mağazada işçiler ilk grev nöbetlerini başlattılar.

AMBLEM YARIŞMASI

YURT DIŞINDA ÇALIŞANLARA YAŞADIKLARI ÜLKEDE OY KULLANMA HAKKI

"Çeyrek asırdır yurt dışında çalışan ve tüm yurttaşlık görevini yerine getiren bizler, biriken sorunlarımızın çözümü, güzel yurdumuzun barış, demokrasi ve insan hakları için 1988 Türkiye Genel Seçimleri'nde yaşadığımız ülkede oy hakkımızı elde ederek katılmak istiyoruz."

DIBAF, AVRUPA-VH, AVUSTURYA-BTİB, BELÇİKA-FIDEF, F.ALMANYA-HTİB, HOLLANDA-TİB VASS, İSVİÇRE-TKDD, NORVEÇ-TM, BATI BERLİN-FAT, DANİMARKA-FTIB, FRANSA-ISTIB, İSVEÇ-LH, İNGİLTERE

YARIŞMA KOŞULLARI:

1. Konu: Yurt dışında çalışanlara yaşadıkları ülkede oy kullanma hakkı.
2. Yarışma tüm amatör, profesyonel sanatçılara açıktır.
3. Amblemler 30×30 cm beyaz karton içine, 15×15 boyutunda biri siyah-beyaz, biri renkli iki adet çizilmeli ve amblemin 3×3 boyutunda küçültülmüşü eklenmelidir.
4. Yarışmaya en çok 3 amblemle katılınabilir.
5. Amblemlerin arkasına isim ve açık adres yazılmalıdır.
6. Yarışmada birinci seçilecek ambleme 1500 DM ödül verilecektir.
7. Amblemler 1 Ekim 1987 tarihine kadar, Sümer Sokak, 36/1-A Kızılay-Ankara adresine ulaşmalıdır.

Petrol-İş Bölgesel Temsilciler Kurulu toplandı

PETROL-İŞ sendikasının anatüzük gereği düzenlediği Bölgesel Temsilciler Kurulu toplantılarının ilki, 15 Ağustos 1987 günü İstanbul'da yapıldı.

Petrol-İş sendikası Genel Başkanı **Cevdet Selvi**, yaptığı açış konuşmasında şu görüşleri dile getirdi: "İşçi sınıfının çıkarları doğrultusundaki her ileri ve etkin gelişmenin içinde ve önünde yer alan Petrol-İş, bu toplantıyla yeni bir aşamayı gerçekleştirmektedir. Demokratik katılımcılığın, kararların oluşumunda ve alınmasında tabanın söz sahibi olması ilkesinin, örgüt içi demokrasinin tabana indirilmesinin, özgün bir örneğini yaşamaktadır."

İstanbul, Kocaeli ve Samsun illerinden temsilci ve yöneticilerin katıldığı toplantıda konuşmacılar; tüm demokrasi güçlerinin dayanışması, sınıf ve kitle sendikacılığı yolunda adımlar atılması, toplu sözleşme politikası saptanarak bu servisin bir kurum haline getirilmesine çalışılması gerektiğini, sendikal eğitimin örgütlenmeyi geliştirip güçlendireceği ve sendikal birliğin daha sağlam temellere oturacağını belirttiler. 6 Eylül'de yapılacak referandumda evet oyu kullanacaklarını açıklayan temsilcilerden **Hüseyin Fidan**, "Sorun, birkaç siyasi parti önderinin yasağının kalkması değildir, antidemokratik yasalarla kurulmaya çalışılan baskı düzenine karşı olduğumuz için evet oyu vereceğiz. Kendimize, sınıfımıza karşı sorumlu olduğumuzu bu vesile ile ilan ediyoruz."

Boğaziçi şubesinden **Mehmet Şerif Sezer** de, "Referandum ortamını 1982 anayasasının tümüne karşı bir siyasal çalışma haline dönüştürmeliyiz. Referandumda evet oyu kullanmakla işin bitmeyeceğini, asıl meselenin siyasi demokrasi olduğunu kitlere anlatmalıyız," dedi.

Celal Özdoğan

"Grev tüzüğünün esasına dokunmadan yasalaştırılması engellenmelidir...."

OTOMOBİL-İŞ Sendikasının bir süre önce grev tüzüğünün iptali için başvurusunu, mahkemeolumlukarşıladı Aynı tüzük usül eksiklikleri giderilerek, hükümet tarafından yeniden yasalaştırılabilir. Grev tüzüğünün antidemokratik içeriğiyle yeniden yasalaşmaması için Otomobil-İş Sendikası'nın tutumunun ne olacağı konusunda, görüşlerine başvurduk.

GREV hakkıyla ilgili kısıtlamaların bütünleyicisi olarak getirilen ve kısaca Grev Tüzüğü olarak bilinen, "Grev ve Lokavtlarda Mülkiye Amirlerince alınacak tedbirlere dair tüzük", bilindiği gibi sendikamızın açtığı dava sonucu, Danıştay tarafından iptal edildi. Bu, grev hakkına getirilen kısıtlamaların kaldırılması yolunda önemli bir adım olmuştur. Davullu zurnalı grevlerin yapılabileceği, işçinin heyecanının engellenemeyeceği, işyerinde karakol kurulamayacağı, bu yasanın iptaliyle tescil edilmiştir.

Bu elbetteki işçi sınıfının gaspedilen haklarının kazanılması yolunda önemli bir adımdır. Ancak, bilindiği gibi sözkonusu yasanın Danıştayca iptali, esas yönünden değil, usül yönünden olmuştur. Özal iktidarı, aynı tüzüğü esasına dokunmadan yeniden yasalaştırabilir. Bu nedenle, böyle bir olasılığın engellenmesi için tüm sendikaların soruna sahip çıkmaları, çok geç olmadan kamuoyu oluşturarak siyasi partilerin bu konuda harekete geçmelerini sağlamaları gerekir.

Toplumsal olayların gelişiminde baskı gruplarından biri olan sendikaların, direkt olarak kendilerini ilgilendiren grev tüzüğü konusunda geniş bir eylem birliği oluşturmaları ertelenmeden gerçekleştirilmelidir. Bu eylem birliği ortak basın toplantıları, ortak basın açıklamaları yapmalıdır. Sendikalardan ortak tespit edilecek yöneticilerin siyasi parti yöneticileriyle görüşmeleri ve tüzüğün iptaliyle ilgili bilgi vermeleri, bölgelerde oluşturulan komiteler yoluyla tüm işçilerin konuya sahip çıkmaları sağlanmalıdır. Sorun, tüm işçilerin ve sendikaların ortak sorunudur. Bu nedenle, başarı tüm sendikaların bu önemli konuya sahip çıkmaları ile mümkündür. Başarının onuru da Türkiye işçi sınıfının olacaktır.

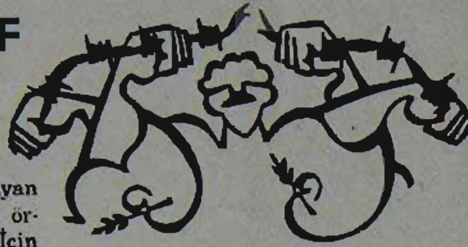
GÜN Aylık Siyasi Haber ve Yorum Dergisi

Sahibi: Sami Alptekin
Yazışleri Müdürü: İsmail Doğaner
Sendika ve İşçi Sorunları Danışmanı: Özcan Kesgeç
Yönetim Yeri: 856. Sokak, 3/502, Konak-İzmir, 13 72 66
İstanbul Bürosu: Taner Renda, Asmalı Çeşme Sokak 14/2 Sultanahmet-İstanbul
Ankara Bürosu: Cemil Turan, Menekşe Sokak, 27/5 Kızılay-Ankara, 118 38 26
Adana Muhabiri: Ömer Uz, Özel Sancak İşhanı, No:5 Adana
Kıbrıs Muhabiri: Zeki Erkut
Abone Koşulları: Yurtiçi / Yıllık 3500 lira - Altı Aylık 2000 lira
Yurtdışı / Yıllık 20 DM - Altı Aylık 10 DM
Posta Çeki No: 275808, İstanbul
Baskı: Engin Ofset
Genel Dağıtım: Etkin Dağıtım, 527 60 11

Almanya'da

DİBAF ve FİDEF birleşme kararı aldı

FEDERAL Almanya'da yaşayan Türkiyelilerin demokratik örgütlerinden olan Demokrasi İçin Birlik Avrupa Türkiyeli İşçiler Federasyonu (DİBAF) ve Federal Almanya Türkiye İşçi Dernekleri Federasyonu (FİDEF), "yurttaşların çok yönlü problemlerinin çözümü yönünde daha etkili çalışmalar yapabilmek amacıyla", birleşme kararı aldıklarını duyurdular.

DİBAF adına Osman Sakalsız ve FİDEF adına Hasan Özcan imzasıyla basına dağıtılan açıklamada özetle şu görüşlere yer veriliyor:

"Bizi birleşmeye götüren nedenlerin başında, en temel insanlık hakkı olan yaşama hakkının nükleer bir savaşla tehdit edilmesi gelmektedir. Silahlanma yarışının getiridiği bu ciddi tehlikeye tüm barışseverlerin elbirliği ile karşı koyması, dünyamızın bu gerginlikten kurtarılması için mücadele etmesi gerekmektedir. Birliğimizin başta gelen görevlerinden biri, barışa hızmet etmektir.

Ama bizler, yaşam güvencesinin tek başına yeterli olmadığı görüşündeyiz. Barış ancak, eşit ve adil toplumsal ilişkiler kurulabilirse, sürekli ve sağlam olabilir. Göçmen işçiler olarak bizler, Federal Almanya'da eşit haklardan yoksunuz. Birliğimiz, göçmen işçilerin ve ailelerinin yaşamın her alanında eşit haklara kavuşması mücadelesini temel çalışma konularından biri görmektedir.

Birleşmemizin çok önemli yanlarından biri de, ülkemizden kaynaklanan ve çözümü Türkiye'de olan problemler için mücadeledir. İster kesin geri dönüşün yarattığı problemler olsun, isterse daha uzun müddet bu ülkede kalmaya yönelik problemler olsun hepsinin çözümü yönünde en başta ülkemizde demokrasinin işlerlik kazanması gelmektedir. Birliğimiz bu anlamda Türkiye'deki demokrasi güçleriyle dayanışmayı da sürekli çalışma alanı görmektedir."

Açıklamada, Türkiyelilerin diğer örgütlerine de birleşme çağrısı yapıldığı ve 1988'in ilk yarısında, katılan kuruluşların eşit oranlı katılımıyla birleşme kurultayı toplanacağı bildiriliyor.

Dergiler bölümü ve tartışma

TÜRKİYE'nin geleceğini kuracak sol hareket ortak savaşım hedefleri platformunda birleşmek zorundadır. Birlik yolunda tartışılacaktır. Kesinlikle inanıyoruz ki, bu tartışmaların sonucunda yeni bir kültür yaratılacaktır. Farklı görüşler taşıyan, farklı eylemler ortaya koyan ama, ortak düşmana karşı tek bir devrimci dalga halinde birleşenlerin politik kültürü yaratılacaktır. Bu yeni bir üslup demektir, saygı ve güven demektir. Dergimizin bu bölümünde, tümünde olduğu gibi, böyle bir tartışma sürdürülüyor. Biz birleşik savaşıma giden yolda, diyalog ve işbirliğini geliştirmek istiyoruz. Kimse bu tutumu bir zaaf belirtisi saymamalıdır. Kimse bu tutumu dargörüşlülükle yargılayıp, altında küçük hesaplar aramamalıdır. Diyalog ve işbirliğine kendimizi alıştırmak zorundayız. Bunu anlamayanların, kendini bir köşeye çekıp kasanların peşini bırakmayacağız. Kararlı olacağız ve hep birlikte başaracağız, geleceği kuracak birleşik gücü yaratacağız.

Toplumsal Kurtuluş

TEORİK - PRATİK SOSYALİST DERGİ

Toplumsal Kurtuluş, "referandum aldatmacası" diye diye, militarist klik ve Özal'ın yarattığı aldatmacayı göremeyenler arasında önde yer kapmaya çalışıyor. Yalçın Küçük'ün buluşu şöyle: Özal=Hayır=Veba, Demirel=Evet=Kolera ve "veba ile kolera arasında seçim işimiz değil". Keskin görunme çabası, en bilgiç geçinenlerin bile en basit tuzaklara düşmesini kolaylaştırıyor. Sloganlarda kafiye tutsa da böyle, tutmasa da.

Ağustos sayısının ilk yazısı Erhan Tezgör'ün. Tezgör, kişilerle uğraşma eğilimlerinin ön planda olduğundan yakınıyor. Hareketi kişilere değil, kişileri harekete bağlamak gerektiğini, yanlış eğilimleri görülen kişileri "içimizde" eriterek harekete katkıda bulunmalarını sağlamanın doğru olduğunu ve kişilerden çekinmemek gerektiğini savunuyor. Erhan Tezgör bu yazıyı kuşkusuz Doğu Perinçek ya da Aybar'a yönelen eleştirilerden rahatsız olduğu için yazmadı. "Kişilerden çekinmiyelim" derken aslında "Yalçın Küçük'den çekinmeyin, ne kattığına ve katacağına bakmalıyız" diyor. Biz, Tezgör'ün bu yazısını, her türlü ideolojik-politik sorunu kişileştirmenin şampiyonluğunu yapan Yalçın Küçük'e ithaf etmesini öneriyoruz.

Yalçın Küçük'ün bu sayıdaki "inceleme"si, "12 Mart ile Şili ve Si-Ay-Ey ile Barış" adını taşıyor. "İnceleme"nin bulguları şöyle:

"Buraya kadar açık. CIA, Dünya Barış Konseyi'nin Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin en yaygın cephe örgütlerinden birisi olduğuna inanıyor. Sİ-AY-EY'e göre bu tür 'cephe' örgütleri, her ülkede komünistler ile, saygın ismi olan, bir politik bağlantısı olmayabilen, ancak komünistlerle yanyana gelmekten çekinmeyen, bir'tür 'safdil' aydınları biraraya getirmeye yarıyor. Her ülkede bu biraraya getirmeyi de, ülkenin komünist partilerinin üstlenmesi gerekiyor".

"Bir halka eksik; eksik olanı Aydan Bulutgil'in poliste alınan ifadesi tamamlıyor. (...)

"Aktarmaya devam ediyorum: 'Bildiğim kadarıyla Barış Derneği'nin kurulmasında TKP üyeleri ve sempatizanları aktif rol oynamışlardır. Barış Derneği'nin kurulması için yapılacak hazırlıklar ve çalışmalar parti kararı ile olmuştur'."

Evet, buraya kadar açık mı? Yalçın Küçük'ün CIA yıllığı ve polis ifadelerinden derlediği incelemesinin mesajı iyice anlaşılıyor mu? Aydınlar bu mesajı alabiliyorlar mı? Yetmiyorsa, "inceleme"nin sonundan kısa bir alıntı daha yapalım.

"1982 Şubat ayında Behice Boran, Ahmet Kaçmaz, TKP Genel Sekreteri İ. Bilen biraraya geldiler."!

Yalçın Küçük'ün yazısı anlaşılıyor. Ancak her yazı onunki gibi değil.

İlhan Akalın, "Çabuk Unutulanlara Kısa Giriş" yazısında, GÜN'ün Türk-İş Genel Kurulu değerlendirmesini, Çağatay Anadol'un GÜN'de yayınlanan yazısını ve DİSK Açılmalıdır kampanyasını "eleştirerek", habire Aristo'yu anıyor. Bu yazıyı anlamadık, tek anladığımız, Akalın'ın GÜN'le bir alıp veremediği olduğu.

Anlaşılamayan bir başka yazı da, Zihni Anadol'un imzasıyla yayımlanıyor. Bu yazıda yeralan ve aslında geleneksel kaynağı Mihri Belli olan anti-TİP, intikamcı görüşler (Behice Boran'ın devrimcileri komünist diye ihbar etmesi gibi spekülasyonlar) çok iyi biliniyor. Anlaşılamayan şey, 20 yıl önceki spekülasyonların 1961-71 dönemindeki TİP'e sahip çıkar görünen bir dergide yayınlanması. İntikam baltası toprağı eşeleyerek mi bulunacak?

yeni öncü

"Sosyalizm Bilimin Özgür Gelişiminin Güvencesidir". Yeni Öncü'nün Ağustos sayısında Ekin Taciser imzasıyla yayımlanan bu yazı, derginin, sosyalist teori ve politikaya yaklaşımları konusunda önemli açıklamalar getiriyor:

"1980 sonrasında kendini proleterya sosyalistleri olarak niteleyen akımın içinde yeni bir yaklaşım göze çarpıyor. Öncelikle bir yaklaşım ile yaklaşımın sonucu ortaya çıkacak ürünlerin aynı olmadığını belirteyim. Bilimsel bir analizde başlangıçta benimsenen bir yaklaşım ve ona bağlı olarak ortaya konan önermeler, araştırmaya konu olan nesnenin o güne kadar bildiğimiz (ya da bildiğimizi sandığımız) bilgisinin ötesinde yeni bilgiler veriyorsa, nesneyi tanıma ve dolayısıyla dönüştürme olanağını artırıyorsa doğ-

ru yoldayız demektir. Unutulmamalı ki bilimde mutlaklık yoktur. Bilginin tamlığı, belli sınırlar içindedir ya da bilgi konusuna göre görecedir."

"Bu açıklama neden? 1980 sonrası sözünü ettiğim akımın yazınında daha önce kullanılmayan bir dizi sözcük yer alıyor. Yeni bir dili öğrenme sürecindeki birinin çoğu kez yerli yersiz yanlış kullanımının doğurduğu garipliklere düşsek de, bu sözcükler bir gereksinime cevap veriyor olsalar gerek. Zira bu sözcükler teorik içeriğe sahiptirler. Bunlar ya adı oldukları kavramların taşıdığı bilgiyle (ki bu bilgi bizde daha önce olmayan veya ancak kısmen olan bilgilerdir) birlikte yazınımıza girmişlerdir, ya da kavramsal içeriğinden koparılmış boş sözlerdir. Birinci halde gerçek bir fikri geliştirme başlangıcı söz konusu olurken, ikinci halde izahının yapılamayacağı şeyler başa bela alınmış olur. Bir araştırmanın başlangıcında benimsenen önerme ve kavramların açıklanması ayrıca bir araştırma gerektirmez. Nereden ve nasıl alınmış olursa olsunlar araştırma öncesi kavramlar bazı şeyleri ima ederler (örtükçe belirtir) bazılarını dışta bırakır."

"Ekonomizm ve onun tamamlayıcıları sınıf indirgemeciliği ve enternasyonalizmin terkedilmesine karşı açıktan tutum alınmaya başlanması, yenilgi sonrası bir döneme girerken iyimser olmamızın dayanaklarından birini oluşturuyor. Zihinlerde yumak olmuş sorunların çözümünün ip uçlarını yakalamış olmak pratikte güvenli adımlar atabilmenin işaretidir. Bu yolda gerçekten yürünecek mi, yoksa yürür gibi mi yapılacak? Bu, önümüzdeki dönemde "proleterya sosyalisti" nitelemesini kendilerine uygun görenlerin, işlerini ne denli ciddiye aldıklarının da yanıtı olacaktır. Bu yüzden bilimle politika, teorik çalışma ve devrimci eylem arasındaki ilişkileri yeniden ele almanın üzerinde yeniden düşünmenin zamanıdır. Fetvalar ve içtihatlarla sosyalizmi yeni bir toplumsal proje ve politik eylemi devrimci kılmak olanaksızdır."

Söylenebilecek bir tek şey var: Bu yöntem ve ele alış biçimi tüm dostların başına.

Nedret Sena'nın "Sosyalizm mi? Feminizm mi?" başlığıyla yayımlanan yazısını, herhalde yukarda özetlenen ele alışın seçkin bir örneği saymak gerekiyor. Nedret Sena'nın uzun çalışmasının, kadın sorunu üzerine son yıllarda yayımlanan yazıların en mükemmellerinden biri olduğunu söylemek kesinlikle abartma değil. Bir yanda feminizm, karşısında "sosyalist feminizm" adı verilen görüşler arasında konuya ilişkin bilimsel tezleri sistematik bir bütün içinde öğrenmek isteyenler, önce Sena'nın yazısını okumalılar.

Yeni Öncü'nün Ağustos (5) sayısındaki tanıtma yazısı, Tekin Yılmaz'ın birinci sayıdan beri süregelen, sosyalist demokrasiye ilişkin yazılarındaki "tartışma" bandının kalkmış olduğunu duyuruyor. Biz tartışma bandı keşke kalkmasaydı diye düşünüyoruz. Çünkü yer yer taşıdığı değerli görüşlere karşın, yazı dizisinin oturmuş olmaktan uzak bulunduğu kanısındayız. Başlıca şu nedenlerle:

1. Sosyalist demokrasinin bugünün sorunu olarak ele alınışındaki, günümüzdeki startejik hedefi bulanıklaştıran yanlar,

2. Farklı siyasi akımlar arasında, ortak savaşım hedefine yönelen bir cepheyi gözetmediği için, sosyalist demokrasinin -ya da sosyalist demokrasinin çevçevelediği ilişkilerin- yalnızca parti fikri etrafında değerlendirilmesinin yarattığı bulanıklık,

3. Birbirinden tümüyle farklı iki anlayış olan;farklı görüşlerin özgürce savunulmasıyla,aynı örgüt içinde hizip oluşturma hakkının sınırlarının belirsizleştirilmesi...

Yeni Öncü'nün "DİSK Açılmalıdır" kampanyasını desteklediğini "Yaşasın DİSK!" sloganıyla açıklaması gurur vericidir ve örnek alınmalıdır. Ne var ki GÜN dergisi, DİSK'in açılması için verilecek savaşımla, ayrı bir konfederasyon kurulması önerisi arasında hiçbir bağ ve yakınlık görmüyor. Aksine, güçleri birleştirip yoğunlaştırmak gereken bir savaşımda, yeni bir konfederasyon üretilmesi önerisinin, buna ters bir eğilimi ifade ettiği ve açık bir çelişki taşıdığı düşüncesindeyiz.

AYLIK SİYASİ DERGİ

ÇÖZÜM

Yeni Çözüm'ün birarada çıkan Temmuz-Ağustos sayısının ağırlığı çeşitli dergilere ya da çevreler yöneltilen eleştiri yazılarında bulunuyor: "Devrimci Gençliğin Mücadelesi Yalanlarla Karalanamaz" -Yarın dergisi eleştirisi; "Kuşaklar Edebiyatı ve Gençlik Düşmanlığı" Gelenek dergisi ve Yalçın Küçük eleştirisi; "Devrimci Birlikler Mücadele İçinde Kurulur" -GÜN dergisi eleştirisi.

Yeni Çözüm'de yeralan yazılar arasında Dev-Genç'in İstanbul Teknik Üniversitesi'nde nasıl çoğunluk sağladığını anlatan "İTÜ Tarihi III" ve "Devrimci Sol Davasında 'Metris'te İşkence'ye İlişkin Suç Duyurusu" bulunuyor.

Yukarda başlığını verdiğimiz, İlknur Güler imzalı yazı, GÜN'ün Mayıs sayısında yayımlanan "Sol Radikalizm ve Bilimsel Sosyalizm" yazısını esas alarak, dergimizin

HİÇBİR ŞEY UNUTULMAZ, HİÇ KİMSE UNUTULMAZ...

"...toplam 13 kişi yemekhanenin bulaşık sularının atıldığı, yağan yağmurun, tozun, lağım sularının karışımından meydana gelen çamur yığınının oluştuğu... tecritle yemekhane arası havalandırmasına, külot fanila çıkartılmış, iki saat buz gibi havada bekletildikten sonra bu çamur yığınının içine sokup çıkartılmış, kıç falakasına yatırılmışlardır. Teğmen Savaş Yazıcı bir elinde sigara, diğer elinde çayıyla kıç falakası yiyen tutukluya 'bir kere ah dersen bırakırım' diye bağırmaktadır... bu işkence sahnesinin senaryosu Binbaşı Muzaffer AKKAYA tarafından yazılmıştır. İşkencelerin pratik uygulayıcısı Teğmen Savaş Yazıcı, Üsteğmen Zafer Güder, Başçavuş Şadan ve Üsteğmen Celal İnce'dir."

Devrimci Sol Davasında "Metris'te İşkence"ye İlişkin Suç Duyurusu, Yeni Çözüm, Temmuz-Ağustos 1987.

temsil ettiğini düşündüğü görüşleri eleştiriyor. Bu konuyu ele alan bir değerlendirme diğer sayfalarımızda yeralıyor. Burada, tekrar pahasına da olsa, Y.Çözüm'de yeralan eleştiride karşılaştığımız bir tutuma dikkat çekmek istiyoruz:

Y.Çözüm, düzeltilmesi istenen yanlış, "devrimcilerin 75-80'lerde verdiği ve artık kimsenin reddemediği şerefli anti-faşist mücadele mi? diye soruyor. GÜN sol radikalizmin kendisini eleştirmekte ve politik yanlışlarını düzeltmede gösterdiği katı tutumun altını çizmişti. Ancak kuşkusuz, bilimsel sosyalistler bir politikanın yanlışlarıyla onun şerefini birbirine karıştırmazlar, devrimci eylemin onuruna kesinlikle toz kondurmazlar. Ne var ki, ortada gerçekten bir "şeref" meselesi var. İlknur Güler ve **Y.Çözüm** yazarı arkadaşlar,

"her devrimci eylemi provokasyon olarak yorumlayan",

"yeri geldiğinde devrimci hareketi ihbar etmekten çekinmeyen",

"devrimcilere karşı oligarşiyle birlikte fiili saldırıya geçen",

"her türlü devrimci eylem ve direnişi 'provokasyon' ilan eden, 'MİT' ve 'polis'likle suçlayan," vb., vb. suçlamaları sorumsuzca ortaya atmayı "şerefli" bir tutum sayıyorlar mı?

Burada örnekleri verilen savlar oldukça önemlidir ve bir tek örneği varsa, belirtilmek zorundadır. Biz de ancak bu yolla öğrenir ve geçmişimize ilişkin bir sorumluluğumuz varsa, düzeltmeye çalışırız. Ancak bu "bir tek" örneği veremeden sözkonusu savları savurmak, tartışmanın ciddiyeti bir yana, o savın sahibinin de "şerefini" zedeler.

Bu temelsiz savlar, sol hareketimizin içine sokulmuş pisliklerdir ve onları temizlemek için her gördüğümüz yerde teşhir etmek ve uyarmak görevimiz olacaktır; tartıştığımız dostlarımızın şerefini korumak için de böyle yapacağız, kimsenin kuşkusu olmasın!

BİLİM ve SANAT

Bilim ve Sanat'ı okuyor musunuz?

Bilim ve Sanat son iki sayısında (Temmuz ve Ağustos) ağırlıkla bilim ve teknoloji sorunlarını ele alan yazılar yayımladı. Kanımızca Bilim ve Sanat'ın çabası, Türkiyeli sosyalistler, devrimciler, geleceği kurmaya yönelen insanlar için büyük değer taşıyor.

Ağustos **Bilim ve Sanat'da** "Bilimsel ve Teknolojik Gelişmeler ve Bunların Toplumsal Etkileri" irdeleniyor. Derginin sunuş yazısında söylendiği gibi, "konunun toplumsal boyutuna Türkiye'de 70'li yılların sonlarında yoğun biçimde değinilmişti. Ancak daha sonraki yıllarda yaratılan 'düşünsel kuraklık', her alanda olduğu gibi bu alanda da, verimli tartışmaların yapılabilmesini önlemişti". Katılıyoruz ve savaşım ufkumuzun ve hedeflerimizin genişlemesine katkıda bulunan değerli Bilim ve Sanat yazarlarını alkışlıyoruz.

Raşit Kaya'nın "Bilimsel Teknolojik Devrim ve Sosyal Düşünce" yazısı, konunun çarpıcı önemini şöyle ifade ediyor:

"...teknoloji karşısında nasıl tavır alınmalıdır? Genel hatlarıyla sergilemeye çalıştığımız tablodan çıkan, yabancılaşmanın ortadan kalkacağı, özgürleştirici bir toplumsal düzen isteyenlerin yeni teknolojik gelişmeler karşısında önemli bir seçeneğe sahip olduklarıdır. Bu seçenek, teknoloji karşısında soyut ve genel bir tartışmanın tuzağına düşmeyerek, teknoloji konusunu politikleştirmektir. Bu ise, yeni teknolojilerin herbirinin ayrı ayrı ele alınarak, somut bir tartışma yaratılmasıyla gerçekleştirilebilir.

"Böyle bir tartışmanın kanımca iki önemli ve yararlı sonucu daha vardır. Birincisi, yaratılabilecek bir tartışma ortamı genel depolitizasyon sürecinin aşılmasında da işlevsel olacaktır. İkincisi ise, birtakım radikal aydınların içine girdikleri, (ya da girebilecekleri) toplumdaki yerleşik düzenle barışma ve deradikalizasyon sürecinde, teknolojik gelişmenin yarattığı imgeleri mazur gösterici bir gerekçe olarak artık kullanamayacaklardır."

Bilim ve Sanat, "referandum" konusunu ele alan "Kişisel İktidara Çıkan Yol" başlıklı başyazısında, karşımıza tanınmış partizan, komünist lider, Jacques Duclos'u getiriyor. Duclos, Louis Bonaparte'a İmparator unvanını veren halkoylamasını şöyle yorumluyor:

"...Halkoylaması 7.824.189 EVET, 253.145 HAYIR ve 65.126 geçersiz oyla sonuçlandı.

"Halkoylaması sistemi, bir kez daha, halkı büyülemekte, onun yurttaşlık sorumluluklarının özünü saptırmakta ve onu kişisel iktidarın aracı yapmakta başarılı oldu."

Başyazı, "...6 Eylül'de oylanacak olanın yalnızca halkın oyuna sunulan 'konu'dan ibaret olmadığı şimdiden gözüküyor. O nedenledir ki, kişisel iktidara çıkan yolun önünü kesmek için, demokrasiye EVET'in altını çiziyoruz" sözleriyle sonuçlanıyor. □

1 Eylül 1987'de

Nükleer silahlara karşı savaşım, ekmek ve özgürlük için savaşımdır

DÜNYAMIZ bir **1 Eylül**'ü daha yaşıyor. İkinci Dünya Savaşının başlama tarihini, "bir daha olmasın" diyerek barış günü kabul eden insanlık, bir kez daha savaşın/barışın muhasebesini yapıyor.

Nasıl yapmayalım ki? Bugün dünyamız artık olma/olmama sınırında, bir çizgi üzerinde sallanıp duruyor. Nükleer silahlanma ve yığınaklar dünyamızı, insanlığı birkaç kez yok edebilecek ölçüye varmış. Üstelik bunların çoğunluğu bir tek düğmeyle fırlayabilecek hareket yeteneğine de kavuşturulmuş ve başlarına da bizler gibi birer insan oturtulmuş. Kısacası insanlık 1980'lerle birlikte yepyeni bir dönemle karşı karşıya, artık hiçbir şey bilindik kalıplarla değerlendirilemiyor, geçmişin deneyleri bile yeni koşulları gözeterek süzgeçten geçiriliyor. Ya insanlık uygarlığını sürdürecek ya da yokolacak.

1986 nükleer silahların çoğunluğunu bulunduran ABD ve SSCB arasında önemli tartışmalarla geçti. Sovyetler Birliği, birbiri ardına sıraladığı önerilerle, insanlığı yokolma sınırından geri döndürmek için gerekli olanları açıkladı. ABD kimisini benimsedi kimisini oyaladı. Sovyetlerin ısrarlı çabalarının sürmesi ve asıl önemlisi de 1980'li yılların başından farklı olarak, dünyanın barış isteyen tüm insanlarının kalıcı bir barış için aktif olarak bu çabaları desteklemesi, ABD'yi istemediği, kolaylıkla göğüsleyemeyeceği gelişmelere olumlu yaklaşmak zorunda bıraktı. Bugün artık yalnızca söylem düzeyinde bile olsa, ABD, insanlığı bir yıkımdan kurtaracak nihai sonuçtan sözeder oldu. Ancak bunun kısa sürede sonuçlanacağı hayaline de kapılmamak gerekiyor. Barış güçlerinin savaşımı yükseltmeleri ve Sovyetler'den gelen önerileri enaz bugünkü kadar aktif desteklemeleri,varlık/yokluk sınırından uzaklaşmayı sağlayacak tek güç olarak duruyor.

* * *

Barış bizi bu kadar ilgilendiriyor mu? Ya da başlıca iki büyük devlet elinde bulunan nükleer silahlar sorunu ülkemiz halkını ve bizler gibi halkları niye ilgilendiriyor? Ya da daha acil sorunlar varken bunlara bir de barışı, nükleer tehlikeyi neden eklemeli? Bu sorular okunduğunda anlamsız, yersiz gelebilir, ama gözümüzü gerçeklere kapatmıyorsak, kendi çevremiz dışında olup bitenlere bigane değilsek, bilmeliyiz ki, sayı hiç önemli değil, bu sorular soruluyor. Dahası, devletin aktif çabaları sonucu, yaygın iletişim araçlarını tek yanlı kullanımı sonucu toplumumuzun çoğunluğu da, apolitik düzeyde.de olsa aynı kanıyı paylaşıyor.

Hemen söylemek gerekir, Türkiye nükleer bir savaşın ilk hedefleri arasında. Bilimadamlarımızın yaptığı araştırmalar, İstanbul ve Ankara merkezlerine atılacak iki bombanın nüfusun yarısından çoğunu öldüreceğini, ekonomik zenginliklerin 3/5'ini yokedeceğini gösteriyor. Bunlara bir de nükleer başlıkların bulunduğu ABD/NATO üsleri eklendiğinde, Türkiye diye bir şey dünya haritasından siliniyor.

Soruları tersine çevirip soralım: Bundan daha önemli bir sorunumuz olabilir mi?

Sürdürelim: Bugün SEİA ve diğer ikili anlaşmalarla bağımlı olduğumuz ABD ülkemizde otoriter bir yönetimden yana olduğunu hiç gizlemiyor. 12 Eylül'le ilgili tartışmalarda da ABD'nin ne kadar işin içinde olduğunu son olarak gördük, yaşadık. ABD, Türkiye'yi istiyor, anadolu topraklarına üsler kurmayı, bu üslerde nükleer silahlar bulundurmayı ve sosyalizme karşı "kazanabileceği bir zafer" gördüğü zaman SSCB'ye Türkiye üzerinden saldırmayı planlıyor. Bunlar için de Türkiye'de kendisine bağımlı bir yönetim istiyor, 12 Eylülcü düzen istiyor. 24 Ocakçı ekonomi istiyor.

Soruları geliştirelim: işkencelere, baskılara, zamlara, hızlı yoksullaşmaya karşı mücadeleden, demokrasi için mücadeleden önemli birşey olabilir mi? Bu savaşım ABD'nin istemleri gözardı edilerek verilebilir mi? Hem insanlığın bir parçası olarak varlığımızı şürdürmek hem de insanca sürdürmek için barış ve demokrasi için birlikte vereceğimiz savaşımdan önemli birşey olabilir mi?

İşte ülkemizde, topraklarımızda özgürce, insanca yaşayabilmek için nükleer tehlikeye karşı mücadele etmemiz gerekiyor. Dünyada süren barışçı hareketlere aktif biçimde katılmamız gerekiyor.

Artık slogan düzeyinden çıkarmamız gereken barış, ekmek ve özgürlük ülkemiz için bütünleşmiş, tek hedef durumuna gelmiştir.